

RAMM

PRIIT STRANDBERG

**„Vanemuises
hoiab mind
kinni
loominguline
vabadus”**

Minimalistlik Andres Noormets
Ilus on noorelt... otsida
Elena Poznjak-Kölar 80!
Andres Mähar – vabal ajal värkstoas
Mitmekülgne Martin Sildos
Kraadiõppurid teatri garderoobis
Ruth Rehme-Rähni 35 Vanemuise-aastat
Veganköögis tantsija Amy Bowring
Teatrisadama vapiloomad
Värske repertuaariülevaade

Teater Vanemuine
Vanemuise 6, 51003 Tartu

Piletid: 744 0165, kassa@vanemuine.ee
Piletimaailm, Piletilevi

vanemuine.ee
facebook.com/vanemuine

Kaanefoto: Maris S
Kujundus: Aide Eendra

Ilus on vanalt ja noorelt

Teater on üks tore koht, kus head uut aastat saab aja-
vööndit vahetamata soovida kalendriaasta sees mitu
korda. Puhkuselt naasevad näitlejad, lauljad, tantsijad,
muusikud, taustajõud – suur hulk inimesi, kes asuvad tööle
Vanemuise 147. hooaja heaks. Algab uus teatriaasta.

Siin ilmas ei sünni midagi tühjalt kohalt ja iga uus teatri-
hooaeg toetub eelnevatele – jätkates samal kursil hästi
kokkukasvanud trupiga või liites noori ja otsides uusi sihte.
Vanemuise draamatrupi viimased uued tulijad said võima-
luse päris oma lavastusega välja tulla 2016. aasta kevadel –
valmis raju grupitöö ILUS ON NOORELT... . Noored otsi-
sid uut, otsisid ennast ja oma kohta Vanemuises. Mida
leiti, näeb Sadamateatris toimuvatel etendustel veel selgi
hooajal. Lavastaja Mehis Pihla vaatab kogu tööprotsessile
käesolevas RAMBIS korra tagasi ja leiab, et ilus on noo-
relt... otsida.

Tuleb välja, et otsimisrõõm on väga nakkav. Otsisime arhiiv-
ist välja ammused fotod meie draamatrupi praegustest
liikmetest, kes on sarnaselt ILUS ON NOORELT... trupile
kunagi Vanemuises alustanud. Ka teatrijuht ja Vanemuise
loomingulised liidrid on teie ees fotodega, mis tehtud...
ütlemele, et mõni aasta tagasi. Pildis avaneb ka Vanemuise
endise priimabaleriini, praeguse repetiitori, pedagoogi ja
koolijuhi Elena Poznjak-Kõlari loometee – tähistame Elena
80. sünnipäeva. Kui vaimustavalt noored nad kõik endiselt
on, võib teatris igapäevaselt veenduda. Kui värske ja leidlik
võib olla aastatega korjatud kogemusel põhinev näitlejatöö,

näeb teatris pea igal õhtul... Noorus on tõesti mõtteviis, mitte
välimus ega vanus!

Piisav hulk sarnase mõtteviisiga inimesi tähendab seda, et
teatris on kõik võimalik, teab „Rambi” kaanepersoon Priit
Strandberg. Kui kõik on võimalik, saab kindel olla vaid ühes –
kohtumises ootamatuga ning ootamatusi ongi teatrimaja otsast
otsani täis. Teatrikülastaja palitu võtab garderoobis vastu
doktorant? No miks ka mitte! Esinäitleja teeb lavatööst vabal
ajal puupäid? Võib-olla tõesti... Priimabaleriin tantsib oma nõud-
likud rollid vaid taimetoidu toel? Ei ole võimalik, kindlasti eksite!

Nendest ja paljudest teistest ootamatult erinevatest ja huvita-
vatest inimestest saategi lugeda Vanemuise värskest „Rambist”.
Panete ilmselt tähele, et nad on tõesti kõik kuidagi säravalt
eatud. Ühesõnaga, noored. Peale selle on neil veel üks ühine
omadus – nad on oma tööd tehes väga õnnelikud. Lavastaja
Andres Noormets ütleb: „Õhtul õnnelik olla on päeva parim
lavastus.” Kui teatrit teevad õnnelikud inimesed, on väga või-
malik, et õnnelikuks saab vaatajagi. Kohtumiseni Vanemuise
etendustel!

Head ja õnnelikku uut teatriaastat!

Ave Svarts
Ajakirja koostaja
Vanemuise teatri turundusjuht

- 4 Priit Strandberg – rambivalguses ja rahul**
- 12 Minimalistlik Andres Noormets**
- 16 Vanemuises tantsib ingel. Maria Engel**
- 22 Veljo ja Känkar, teatrisadama vapiloomad**
- 28 Martin Sildos dirigendisillal**
- 34 Ilus on noorelt... otsida**
- 36 Sellised nad olid! Draamatrupi pildigalerii**
- 46 Andres Mähar – vabal ajal värkstoas**
- 50 Ruthi ja Vanemuise armastuslugu**
- 54 Kraadiõppurid teatri garderoobis**
- 58 Veganlus kui elustiil**
- 60 Noortetöö**
- 66 Appi! Ooper?! 100**
- 70 Mihkel Känd – etendused laval ja lava taga**
- 72 Draamarepertuaar**
- 92 Muusikarepertuaar**
- 108 Tantsurepertuaar**
- 118 Lastelavastused**
- 128 Mängukava**

Toomas Peterson

Aastal 1990 St. James Bandiga Tartu linna noorte puhkpilliorkestri kontserdil. Aastal 2016 Vanemuise teatri juht. Korraldab 361 inimese tegemisi Vanemuise kolmes teatrimajas, kus kõikide kolleegide koostöös tuleb 147. hooajal publiku ette 14 uuslavastust.

PRIIT STRANDBERG – rambivalguses ja rahul

Tekst Tambet Kaugema — **Fotod** Alan Proosa, Vanemuine, Eesti Filmiarhiiv, erakogu

Kui tallinlane tuleb Tartusse elama ja tööle, on üldjoontes kaks võimalust. Ta kas hakkab mõne aja möödudes rahutult nihelema ja igatseb tagasi pealinna pisut tormakama elu keskele või tunneb ennast nagu koju jõudnud poeg (tütar) ja naudib täiega Tartu unisevõitu elutempot.

Nüüd juba neli hooaega Vanemuises draamanäitlejana töötanud **Priit Strandbergile** meeldib Tartus valitsev vaikus ja rahu, mis laseb keskenduda loomingule, ning uduste sügispäevade melanhoolia.

Kui sõidan autoga Tartust Tallinna ja jõuan Ülemiste keskuse juurde, tunnen, kuidas küünarnukid tõusevad üles, hakkab jõuliselt rida vahetama ega lase jalakäijaid üle tee. Tartus naudin rahulikkust.

Oled pärit Tallinnast. Meenub sulle sinu esimene mälestuspilt seoses Vanemuisega, olgu see lapsepõlvest või juba teatrikooli ajast?

Olin siis ikka päris noor, 10. või 11. klassis, kui käisime Obinitsas „Taarkat” vaatamas. Tookord teadsin teatrist aga veel nii vähe, et ei osanud seda lavastust Vanemuisega seostada. Lavakunstikooli ajal, täpsemalt 2009. aastal olin Tartus festivalil „Draama” ja vaatasin Vanemuise suures majas Alvis Hermanise lavastust „Sound of Silence” – see oli minu esimene teadlik kokkupuude Vanemuise teatrimajaga. Ent enne teatrikooli lõppu ei olnud mul selle teatriga mingit seost ning ma poleks kunagi arvanud, et tulen Tartusse elama ja Vanemuisesse tööle.

Enne EMTA lavakunstikooli astumist õnnestus sul lõpetada teinegi teatrikool – käisid gümnaasiumis Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumi (VHK) teatriklassis. Mida andis Lembit ja Marius Petersoni jagatud õpetus sulle eluks kaasa?

Teatriklass andis mulle palju, pean seal õpetatust väga lugu. Usun, et just sellest koolist on pärit minu arusaam vaimsusest ja intelligentsusest, mida teater võiks endas kanda ning mida teatrilt kõige rohkem ootan. VHK teatriklassi päris teiseks teatrikooliks nimetada on võib-olla liig, õppe maht on seal ikka tunduvalt väiksem, kaks erialatundi nädalas. Lavakunstikoolis sai kord arvutatud, et umbes ühe kuuga teeb lavakas ajaliselt tasa selle, mida VHK teatrilal õpiti kolm gümnaasiumiaastat. Samas, kui õpetus jaguneb pikemale ajale, jõuab õpitud rohkem analüüsida ja endast läbi lasta.

2012. aastal lõpetasid lavakunstikooli 25. lennu. Kas õppimine Elmo Nüganeni kursusel mõjutas sinu teatrimaitset, seda, millist laadi teater sulle meeldib?

VHK-s õppimine tegi lavakunstikooli mineku mingis mõttes kergemaks, ent mõne kandi pealt ka raskemaks. Tuled ühest koolist ja siis satud hoopis teistsugusesse kooli – see lööb jalad alt. Lavakas olin algul väga ebakindel, uus olukord lõi pildi kõikuma. Vedas, et sattusin nii väärt õpetaja juurde, näitlejatehniliselt poolelt on Elmo Nüganen ülitugev õpetaja. Klassikalises laadis teatri puhul on alati see, et hästi teha on seda hirmus keeruline ja pealiskaudselt väga lihtne. Nüganeni tehtav teater meeldis mulle juba enne teatrikooli, - on alati

meeldinud – usun, et tema kursusel õppimine on mõjutanud minu teatrimaitset tõesti palju. Võib-olla rohkemgi, kui seda ise tajun. Õpetajast sõltub palju. Kui teatriüliõpilaste koolitööd põhinevad nende tehtud etüüdidel, siis öeldakse, et nad pakkusid suure osa materjalist ise välja. Mulle tundub, et nii lükatakse osa vastutust lihtsalt üliõpilaste kaela, sest tegelikult teevad nad enamasti ikka just sellised etüüdid, mis võiksid meeldida nende õppejõududele, ja see mõjutab väga palju.

Teatrikooli lõpetamise kevad on alati ärev aeg. Kuidas sai teoks Vanemuisesse tulek, kas teater valis sind või sina teatri?

Tõesti, see on ärev aeg. Alguses pidi minema nii, et Tallinna Linnateater saab endale uue suure saali ja siis läheb neil tarvis ka palju noori näitlejaid. Selgus aga, et uut saali ei tule ja kõiki meie kursuselt ei saa võtta. Mul oli vestlus kursusejuhendaja Nüganeniga, ta ütles, et Vanemuine on minust huvitatud ning soovitas mul väga Tartusse minna – just selle kogemuse põhjal, mis tema omal ajal Ugalasse minnes sai. Ootasin paar päeva Vanemuisest kõnet, aga kannatamatus sai minus võitu ja helistasin ise, et saada kinnitust. Seega saab öelda, et teater oli minust huvitatud ja mina reageerisin sellele huvile.

Tartu elutempo kohta räägitakse, et kui tuled bussijaamas bussist maha, hakkab süda kohe kolm korda aeglasemalt lööma. Kuidas sa sünnipärase tallinlasena oled Tartu eluga kohanenud?

Tartu elutempoga olen kenasti harjunud, see sobib mulle väga. Pigem tunnen ennast nüüd Tallinnas veidralt. See väljendub kas või liikluses: kui sõidan autoga Tartust Tallinna ja jõuan Ülemiste keskuse juurde, tunnen, kuidas küünarnukid tõusevad üles, hakkab jõuliselt rida vahetama ega lase jalakäijaid üle tee. Tartus naudin rahulikkust. Samuti on see linn loomingu ja sealhulgas teatriga tegelemiseks hea paik. Kui vaadata Vanemuisest väljapoole, siis tõestab seda kas või Tartu Uus Teater – ollakse loominguiliselt avatud. Hea linn, kui on soov teha oma asja, Tallinnaga võrreldes lihtsam ja rahulikum.

Mul on unistus kolida kunagi linnast välja, päris metsa elama. Tartu kandis on võimalik sealt tööle käia: sõidad kümme kilomeetrit linnast välja – see on sama kaugel, kui Nõmme Tallinna kesklinnast – ning oledki juba võpsikus ja veekogu ääres. Tartu kompaktsus on mõnus: jalutad südalinnast kümme minutit ja satud täiesti vaiksetele rahulikele tänavatele. Mulle meeldib, et Tartus on palju ahikütttega elamuid, see ahjukütmise lõhn loob erilise õhustiku. Sügis Tartus, kevadest rääkimata, on samuti huvitava atmosfääriga. Hallus, mis Tartut sügiseti katab, on kirjeldamatu: ongi nii hall, et näed vaid viie meetri peale, ainult udu ja varesed. Ent see pole masendav hallus, vaid eriline ja meeldivalt melanhoolne.

Meesnäitlejaist on sinu koduteatris praegu sellised mastimännid nagu Hannes Kaljupärv ja Aivar Tommingas, kes käinud kogu oma teatritee vaid Vanemuises. Oled sa mõelnud, kui kauaks plaanid jääda sellesse teatrisse? Või on noorema põlve näitlejate meelest pikaks ajaks ühte teatrisse jäämine hoopiski mugandumise märk?

See võib küll põlvkonniti erineda, kuid pigem sõltub siiski näitleja loomuomadustest. Kas see on just mugandumine,

A photograph of a man with reddish-brown hair, wearing a light-colored long-sleeved shirt and dark trousers, climbing a wooden ladder. The scene is dramatically lit from the side, casting long shadows. The background is dark, and the foreground is filled with tall, dry reeds or grasses. The overall mood is contemplative and artistic.

*Kui teatris on ühiste vaadetega
inimesed ja nad tahavad
midagi koos teha, on kõik
võimalik.*

„Meie oma tööde, meie oma õigus” (Vanemuine, 2015). Juss – Priit Strandberg

„Meie oma tõde, meie oma õigus” (Vanemuine, 2015). Juss – Priit Strandberg, Mari – Maria Annus

päris täpselt ei tea. Inimestele võib jääda eksitav mulje, et näitlejatel ei ole eraelu, on vaid teatrielu, sest see paistab välja. Näitlejatel on ka pere, lapsed, elukoht. Teatri vahetamisega kaasneb metsik eraeluline segadus.

Enda tuleviku kohta ei oska ma midagi ennustada, pole sellele mõelnud, millisest teatrist ma kunagi pensionile lähen. Eks palju sõltub sellest, mis Vanemuises toimub ja juhtub. Igal teatril on oma kuvand ja maine, mis tihtipeale käib sisust eespool. Kui lasta lahti sellest, et võib-olla kõik Tallinna kriitikud ei käi Vanemuise lavastusi vaatamas ja need lavastused ei pretendeeri kuigi sageli teatriauhindadele, samuti nimetatakse Vanemuist pealiskaudsetes hinnangutes tehasteatriks või muusikaliteatriks, siis tegelikult on siin võimalik teha kõike. Ma pole Vanemuises kunagi kogenud, et keegi paneks käe ette, kui midagi teha soovid. Kui teatris on ühiste vaadetega inimesed ja nad tahavad midagi koos teha, on kõik võimalik. Vanemuises hoiabki mind kinni loominguline vabadus. Probleemid on siin aga sisuliselt samad, nagu kõigil teistelgi repertuaariteatritel.

Draamanäitlejad, kellel on muusikaanne ja kena lauluhääli, teevad aeg-ajalt kaasa Vanemuise kui kolmežanri-teatri muusikalilavastustes. Sinagi mängid lastemuusikalis „Lotte Unenäomaailmas” ning „Ooperifantoomis”. On see arendav võimalus või tüütu kohustus?

Sõltub muusikalist, vahel üht ja vahel teist. Muusikalides pole iseenesest midagi halba, pigem tuleb vaadata, mida ja kuidas tehakse. Kuna Vanemuine on teinud palju hittmuusikale, siis tahes-tahtmata kaiguvad paljudel kõrvus kassaaparaadi helid.

Võiks julgeda muusikalidega rohkem eksperimenteerida, otsida uuemaid ja tundmatumaid materjale, tellida originaalmuusikale. Mul pole midagi muusikalides mängimise vastu, teed ühes lavastuses kaasa ja saad väärt kogemusse võrra rikkamaks, ent ka iga järgmine muusikal võiks olla näitlejale väljakutse. Kui tunned, et see seda ei ole, võib kõik muutuda vaid kohustuseks.

Kui lased silme eest läbi oma senised rollid – koos koolitöödega on neid mitukümmend –, siis milliseid neist pead endale olulisemateks ja arendavamateks?

Koolitööd jätkaks kõrvale, teatrikoolis arendab kõik. Tegelikult on see nii ka värskest teatrisse tulnuna, õpid igast rollist. Või võib-olla isegi mitte igast rollist, vaid igast lavastusprotsessist, inimestest selles – enda kohta saab sealt hästi palju teda. Draamarollidest on mulle tähtis Juss lavastusest „Meie oma tõde, meie oma õigus”. Materjal, millega on suur tõõm tegeleda, sest seda teksti saab usaldada. „Meie oma tõde ...” on lavastus, mida mängides avastad üha uusi kihte ja mõtled mingeid mõtteid ümber, kõik avaneb hoopis sügavamalt. See ongi väärt materjali tunnus.

Värskematest Septimus Hodge „Arkaadias”, see roll on igale näitlejale tõsine väljakutse. Tore lastelavastuse kogemus oli Leino Rei tehtud „Armunud kastis”. Näitlejale on õudselt arendav mängida lastele. See nõuab ülisuurt kontsentratsiooni, sest lapsed reageerivad kohe – kui neil hakkab igav, näitavad nad seda ka välja. Tuleb ennast vastavalt publiku reaktsioonidele kohe muuta ja kohandada.

Olen mõelnud, et on asju, mida võiks elus korra proovida. Kirjutada näidend. Proovida lavastada. Kirjutada valmis koorilaul.

Salvestamas

Filmis „1944” (2015). Lembit Raadik – Priit Strandberg

„Armunud kastis” (Vanemuine, 2013)

Milline on näitleja kõige helgem ja milline kõige mustem päev?

Vanemuises on mul küll olnud üks väga must päev. Olin teatris alles teist kuud tööl ja mul oli alles kolmas etendus, aga olin Tallinnas ja lihtsalt unustasin kohale sõita. Etendus jäi minu tõttu ära. See oli minu kõige mustem päev ja ma loodan, et mustemat enam ei tule.

Nädal enne esietendust on alati kõige suurem segadus, aga ka selgus on hästi lähedal. Ikka on hetki, kui ei saa painavate töömõtete tõttu enam magada või hakkad otsima asendustegevusi. Esietendused on alati helged, ükskõik, kuidas lavastus lõpuks ka välja tuli, pingelangus on suur. Helgust tunnen ka siis, kui hooaja eel kuulen lavastusplaanidest ja uutest rollidest, kõik paistab ees nii põnev. Kui need rollid hooaja käigus aga kätte jõuavad, siis ei vaata neid alati enam põnevusega, vaid kui tööd, mis tuleb ära teha.

Kas Vanemuise teatrimajades on sul mõni lemmikpaik, kus sulle meeldib aeg-ajalt olla, käia mõtisklemas või niisama istumas?

Kui tahan mõtiskleda, siis ma teatrisse ei lähe, vaid käin jalutama. Vanemuise kolmest majast meeldib mulle kõige rohkem väike maja, seal on Eesti üks aedamaid teatrisaale. Küll nn Itaalia lava, aga publik on hästi mõnusalt lähedal. Vanemuise väikese maja ovaalsaal meeldib mulle samuti väga.

Elmo Nüganenil on tavaks teha oma (endiste) õpilastega sõjafilme: algul „Nimed marmortahvilil” ja hiljuti siis „1944”. Aita meenutada, millises lahingus sinu mängitud Lembit Raadik surma sai, kas seal Avinurme kandis?

Ma jäin ellu, jooksime metsa, kadusime Gert Raudsepa juhtimisel filmist.

Kui võrrelda filmi- ja teatritegu, siis kas „1944” tekitas sinus isu ka edaspidi filmis mängida?

Kindlasti on mul selline soov. Tõsi, „1944” valmis mulle väga turvalises keskkonnas, sest seda sai tehtud koos õpetaja ja kursusekaaslastega, nii et õiget karmi filmikogemust mul

„Obinitsa” (Vanemuine, 2015). Mihkal Kalju – Priit Strandberg

võib-olla veel polegi. Igatahes on mul helged mäletused, vahva oli teha paar aastat pärast teatrikooli koos oma kursusekaaslastega filmi.

Koos teatrikoolivend Kristjan Ükskülaga mängid jalgpalli neljanda liiga klubis Tallinna FC Reaal. Kui palju jääb sul selleks teatri kõrvalt aega ja mida jalgpall sulle pakub?

Klubi tegutseb Tallinnas ja liigamängud on enamasti pühapäeviti, mistõttu jõuan sinna harva, ikka on Tartus tegemist, etendus või midagi muud ees. Sellel hooajal olen seni osalenud ühel mängul, eelmisel kogunes neid kolm. Jalgpalli olen lapsest saati mänginud ja praegu ei kujuta küll veel ette, et mingist hetkest üldse enam ei mängi. Olen seda meelt, et tarvis on ennast mingil moel ikka vormis hoida: mitte ainult füüsilise, vaid ka vaimu pärast. Jalgpall on mahalaadimise või tühjajooksmise vahend, mingis mõttes ka meelelahutus: oled täiega mängus sees ja tegeled ainult sellega, mõtted on mujal, ning see annab pärast ka vaimseteks otsinguteks uue stardipunkti. See mäng ka lihtsalt meeldib mulle väga.

Mängimise kõrvalt jälgin jalgpalli üsna hoolega, ent olen teinud oma selged valikud ja seadnud piirangud, sest lihtne on lasta ennast õnge tõmmata ja hakata liiga palju jalgpalli vahtima. Vaatan aktiivselt Inglise Premier League'i ja Meistrite Liigat. Eesti liigade puhul vaatan pärast mängu

vahel tulemusi, kuid otseselt järgi ei pea. Kerge oleks orki lennata, hakata vaatama veel ka Hispaania liigat ja Bundesligat, neid omavahel võrdlema, jälgima üleminekuid jne. Jalgpall võtaks siis suure osa elust, vabalt 30 tundi nädalas, ja muutuks liiga aeganõudvaks hobiks.

Milline on sinu lemmikklubi ja kes on lemmikmängija? Millist positsiooni ise mängid?

Lemmik on Manchester United – eestlaste hulgas enam mitte nii populaarne klubi. Konkreetset lemmikmängijat pole. Tavaliselt ikka need, kes Manchester Unitedi eest tegusid teevad: Wayne Rooney, David de Gea, viimasel hooajal Anthony Martial jt. Samuti elan kaasa Inglismaa koondisele ning olen alati rõõmus, kui kerkib esile häid noori inglasest jalgpallureid, kes iga kahe suve tagant korraldatava suurturniiri eel kergitavad minu ootusi ja tiitlilootusi. Siimaani asjata. Sellel aastal Harry Kane, Dele Alli ja mitte enam küll noor, kuid uus Inglise jalgpallitäh Jamie Vardy.

FC Reaalis olen keskpoolkaitsja. Kui kunagi poisina arvasin, et minust saab jalgpallur, siis mängisin ründajana, nagu kaks hooaega ka FC Reaalis. Kuna neil oli ründaja olemas, keskpoolkaitsjat aga mitte, asusin mängima seda jalgpallis kõige keerulisemat positsiooni. Alles läinud hooajal hakkasin pisitasa aru saama, mida keskpoolkaitses mängimine tegelikult tähendab.

Oled kirjutanud Vanemuise Tammsaare-lavastusele „Meie oma tõde, meie oma õigus” muusika ning ka portsu laule. Oled sa muusikat õppinud või tuleb see ande pealt?

Ma ei ole muusikat õppinud, kuid ei tahaks ka öelda, et tuleb ande pealt. Laulsin mitu aastat segakooris HUIKI!, mille looja ja peadirigent on minu klassivend, Estonia teatri dirigent Kaspar Mänd. Sellel hooajal pole ma koori laulma jõudnud ja mine tea, kas enam jõuangi. Sealt sain aga koorimuusika-armastuse ja üldse huvi klassikalise muusika vastu.

Olen mõelnud, et on asju, mida võiks elus korra proovida. Kirjutada näidend. Proovida lavastada. Kirjutada valmis koorilaul. Ühe korra teed ära ning pärast mõistad seda ala palju laiemalt ja paremini – olgu või koorilauljana koorimuusikat. Nii võtsingi kätte ja hakkasin kirjutama oma esimest koorilaulu. Soololaule olen varemgi teinud, gümnaasiumi 10. klassist peale tinistanud kitarriga mingeid jupikesi ja teinud neist laule.

Varasema plokkflöödimängu kogemuse pealt ja noodi-kirjutamisprogrammi Sibelius abil hakkasingi koorilugu pusima. Millalgi sain kokku sõbra, dirigendi ja helilooja Pärt Uusbergiga, palusin, et ta vaataks üle ja annaks nõu – nii palju ma siis olengi kompositsiooni õppinud. Õppisin temalt päris palju, kuidas realselt heliteost kirjutada. Kuidas pühenduda, kuidas iga takt läbi mõelda. Eks arvutiprogrammid aitavad

muidugi ka: kui satud helistikku, mida instrument ei saa mängida, siis läheb pilt kohe punaseks. Muidugi titekas, olen sellel alal täielik amatöör, aga proovin edasi. Igatahes plaanin anda sügisel välja plaadi, millel on soololaulud koos koori ja keelpillidega.

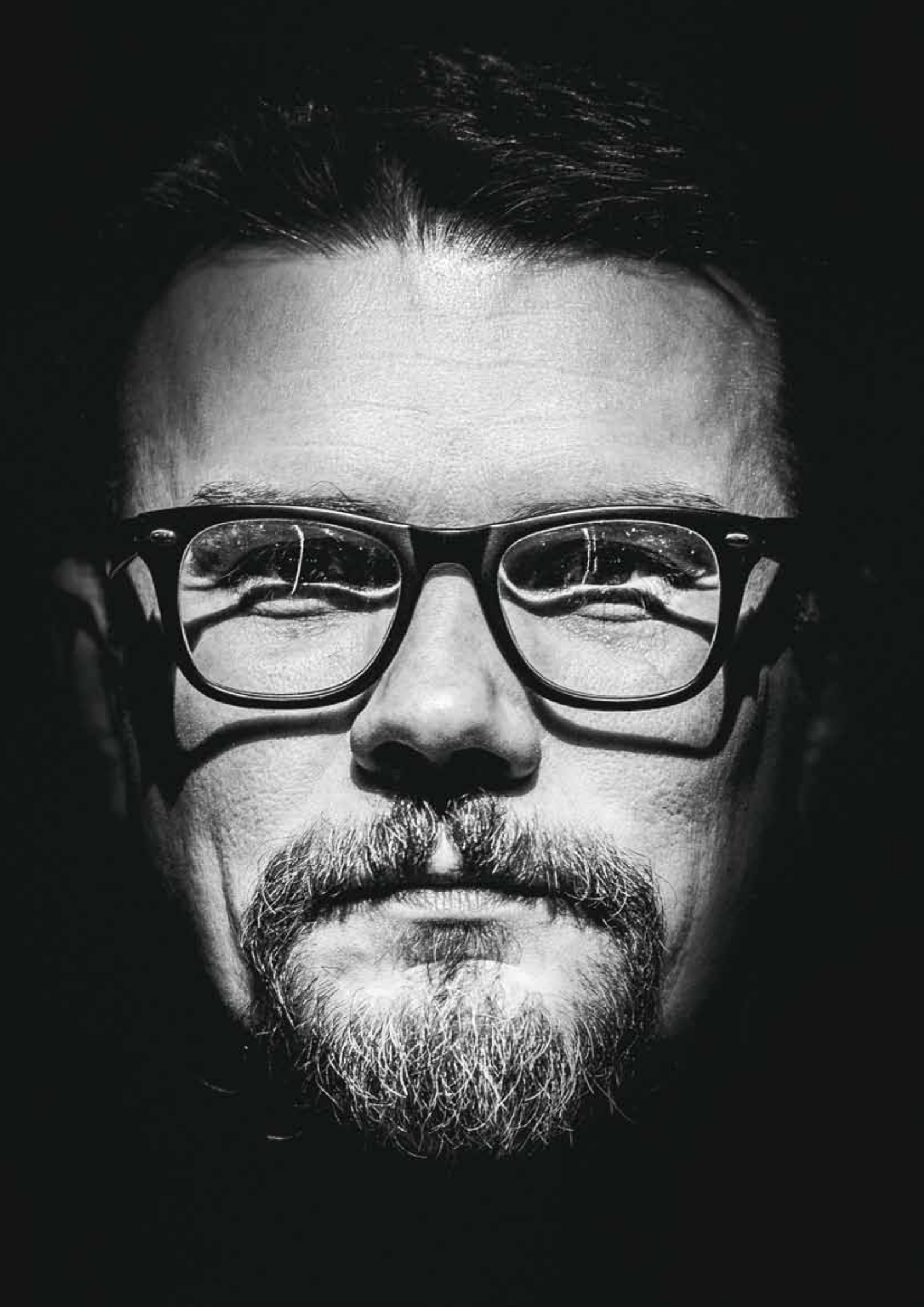
Jalgpalli ja muusika kõrval on sinu kolmas hobi kalapüük. Kalamehed ei jaga arvamust, et suurus ei loe, mistõttu tuleb neil käed kinni siduda, kui palutakse näidata püütud kala suurust. Milline on sinu kõige suurem kala? On sul kalastamiseks lemmikkohad?

See, et armastan kalal käia, ei tähenda, et ma sinna väga tihti jõuan. Suurim kala, mille olen püüdnud, on väike. Kardan, et kui mõni kalamees seda loeb, naerab ta mu välja, aga minu kõige suurem kala on umbes kahekilone haug.

Lemmikkohad kalastamiseks on samuti olemas. Üks on Ilmatsalu linnuvaatlusraja lähistel: seal on kaunis loodus, kompaktne jõgi ja kalata jääb harva. Kavastul olen kah käinud, aga see on liiga populaarne paik – eelmisel kevadel tahtsin minna latikat püüdma, aga vaevu leidsin jõe ääres hõivamata kohta. Kalastamise puhul on meeldiv, et pääseb linnast ära loodusesse, saab jalutada ja olla värskes õhus. Mõnus ja rahulik.

„Arkaadia” (Vanemuine, 2016). Thomasina Coverly – Jaanika Arum, Septimus Hodge – Priit Strandberg

Omadega hetkes ja igavesti liikuv minimalist ANDRES NOORMETS

Tekst Deivi Tuppits — Foto Maris S

*Juba keskkooli lõpuks oli **Andres Noormetsal** ette näidata eeskujulik arsenal nii teatri- kui filmikunsti vallast. Otse Eestimaa südamas, sünnikohas Paides, sai kirega tehtud nii kooliteatrit kui amatöörfilme, lausa neelatud kirjandust ning kino. Huvi filminduse vastu pani noore mehe unistama Moskvast õppimisest, kuid aeg ei lubanud. Nõnda jõudiski Andres Noormets Lavakunstikooli ja sealt edasi nii teatri rambivalgusse kui lavastajatooli. 2014. aastal tuli ta tööle Vanemuise teatrisse.*

**Kui kaugemale mäletad end tahtvat saada lavastajaks?
Oli see ainus valik?**

Ma ei mäleta lapsepõlvest mingit lavastajavärki – see oli ilmselt midagi, mis sõnastikku ei kuulunud. Tegutsemine oli oluliselt huvitavam kui sõnastamine ja nimetamine – millekski-kellekski saada tahtmine on ju mõtte sõnastamine. Ma ei tahtnud saada, ma tahtsin olla. Ma tahtsin mängu ja mängimise sees olla. See stiihia on olnud oluline ja võluv – võimalus mängida, mängus olla, mängu kutsutud saada. Paistab, et võimalusel oli see mu esimene valik.

Hea on lavaruumis vaataja kujutlusele ja fantaasiale ruumi anda ning mitte kõike ette-taha ära illustreerida.

Millised on su esimesed mälestused ja emotsioonid seoses teatriga?

Teater oli salapärane ja kaasakiskuv – selline territoorium, mis pakkus pinget ja põnevust, mis oli haarav ja väljakutsuv. Kui nukuteater tuli majja ja oma sirmi üles sättis, siis oli tunne, et kõik on võimalik – lihtsalt sirmi olemasolu omas endas tohutut potentsiaali ja absoluutselt kõiki võimalusi. Hiljem Nukuteatri muuseumis tollaseid nukke vaadates suutsin vaid imetleda lapse piiratud fantaasiat maailmade ülesehitamisel. Sel hetkel oli kõik tõde, kõik oli reaalne – iga kuningriik, printsess ja koletis. See kõikvõimalikkuse maailm oli pööraselt ligitõmbav, on täna ka.

Õppisid enne Lavakunstkooli Tallinna Pedagoogilises Instituudis. Milliste ootustega ja lootustega sa noore mehena sinna õppima asusid ja kuidas liitumine lavaka 13. lennuga neid ootusi muutis?

Mul polnud mingeid ootusi. Paljud lootused olid just katki läinud, sest ma ei saanud esimese valuga teatrikooli sisse ja muudest asjadest oli enam-vähem ükskõik. Pedasse läksin sellepärast proovima, et tahtsin vanematele rõõmu teha – minu kõrgkooli minek oli nende unistus. Õnneks oli see seltskond, kelle sisseastumistel eest leidsin – nii sisseastujad kui õppejõud – vägagi pingetpakkuv ja asi hakkas kohe esimestest hetkedest särinema. Mul oli suur õnn sattuda sellesse seltskonda ja hilisem üleminek lavakasse oli ühe väga terava Peda-aasta suht sujuv jätkumine. Kohati tundub, et Peda intensiivsus isegi ületas järgnevat teatrikooli aega. Aga võib ka olla, et see ainult tundub nii – kõik see rohelisema rohu ja muu sellise värk...

Ma ei oska rääkida ootustest elule, mul pole neid olnud. On olnud kujutlused või ettekujutused, pigem fantaasia kui konkreetsus. Konkreetsete ootuste perspektiiv on pettumus. Enamus vaatajaid ja kriitikuid, kes tulevad teatrisse väga selgete ootustega, peavad pettuma, sest nende enda loodud lugu ei leia kinnitust või on oodatust oluliselt erinev. Mulle meeldib paikneda olevikus ja ka kõiki oma mineviku ja tuleviku asju siinsamas olevikus hoida, mis tähendab, et olenevalt olevikust võivad nii minevik kui tulevik muutuda. Olen elav ja muutuv organism – ma pole ajalooõpik või optsoonitehing.

„Armastus kolme apelsini vastu” on ilmselt Eesti teatri- loo üks säravamaid ja legendaarsemaid lavastusi, milles

osales hulk näitlejaid lavaka 13. lennust. Mängisid selles Prints Tartagliat. Kas usud, et sellise lavastuse fenomen võiks täna korduda? Mis tänapäeval sellisel moel toimiks?

Me (13. lend – D.T.) olime selleks ajaks juba kolm aastat teatris ja saime palka. See oli mängimise pidu – olemisest rõõmu tundmine ja selle pillav jagamine. Päike paistis ja kõik oli võimalik. See oli meie öölaulupidu, lavaline vaste vabanemise emotsioonile, mida kogu maa hingas. Horisondid olid avarad, perspektiivid määratud, kõik inimesed olid õed ja vennad. Paistab, et sellised teatritööd vajavad puhkemiseks tausta, mis neid mingil moel võimendaks. Tookord juhtus niimoodi – kõik vajalikud tingimused sattusid ühele hetkele kokku ja meie olime just need, kes sellel ristteel selsamal hetkel toimetasid.

Ma ei tea, mis täna niimoodi toimiks. Ümberringi on nii palju killustumist ja hajumist – rahvas on mitmes leeris laiali ja isegi kodustes peolaudades kohtab erinevate lauaotste vahel põrnitsevat suhtumist. Kui kord tasakaalutusest väljas oleme – kui on olemas midagi, mis inimesi tõeliselt ühendab, mitte ei lahuta –, siis on lootust ka teatrist selle olukorra rõõmsat peegeldust leida.

Oled žanriliselt teinud lavastusi seinast sein. Mida pead aga n-ö enda stiiliks? Mis on sulle selle juures tähenduslik või südamelähedane?

Minu stiil on stiili puudumine. Lavaruumis meeldib mulle minimalism, aga seegi määratlus on väga tinglik, sest tõeline minimalist ei ole kehvik – ta redutseerib kõikvõimalikkust ja see ei lähtu vahendite vähesusest või puudumisest. Minu minimalism kasvas ilmselt välja olukordadest, kus suhteliselt vähe oli võimalik ja see taandatus hakkas ühel hetkel meeldima. Nüüd ma ei teagi, kas olen minimalist olukorrast sõltuvalt või olukorrast olenemata. Väarikam on muidugi teine variant.

Hea on lavaruumis vaataja kujutlusele ja fantaasiale ruumi anda ning mitte kõike ette-taha ära illustreerida. Ka näitleja hetkesolemisele on hea ruumi anda ning mitte kõike ette ja taha ära lavastada. Mulle meeldib, kui lavastuses on alad, mis end ise täidavad ja see täitmine sõltub konkreetse hetke tunnetusest ja informatsioonist: mis toimub mängijates, mis toimub vaatajates, mis toimub mängupaiga ümbruses, mis toimub hetkel maailmas jne. Teatri võlujõud on

Õhtul õnnelik olla on päeva parim lavastus – sinna pole ükski pilet liiga kallis.

reaalajas toimuv inimlik suhtlemine ja kõik ümberringi, mis seda suhtlemist mõjutab – sealhulgas infoväljadel liikuvad kontseptsioonid/tekstid/mõtted jne. Teater saab olla tühi ruum vaid visuaalselt, muudmoodi pole see võimalik.

Siit lähtuvalt on mõnikord ka kahju, kui vaatajad või kirjutajad on mustvalgelt hinnangulised või oma tõlgenduses väga ühetähenduslikud. Mulle meeldivad avatud ruumid. Ma ei taha luua konkreetset ja ühetähenduslikkust.

Milline on sinu enda meelest su parim lavastus? Milline oli selle lavastuseni jõudmise taga olev lugu, eeldusel, et igale loominguks tööle eelneb mingi eluline lugu või sündmuste ahel, mille tulemusena jõutakse sinna, kuhu jõutakse?

Pole vastust. Mulle meeldib sport, ka sportlike resultaatide jälgimine, aga teatrimaailm on midagi muud. See pole võidujooks ja igasugune parim olemine on siin väga abstraktnine suhteline.

Minu töödele ei eelne tavaliselt elulisi lugusid ega sündmuste ahelaid. Kõik on üks ja sama. Ma tavaliselt ei tõuse kohe peale ärkamist ja siis on see aeg, kui vaatan sfäärides ringi, mõtlen mõtteid ja kujundan neid. Nendelt retkedelt toon kaasa materjali, mis kunagi reaalsuseks võib muutuda. Distantsilt vaadates võib ju mõnikord mingi sündmuste rea üles ehitada, mis mõne konkreetse resultaadini on viinud, aga see pole reegel. Reeglid võiksid erandeid kinnitada, nii mulle meeldib. Õhtul õnnelik olla on päeva parim lavastus – sinna pole ükski pilet liiga kallis.

Milline on sinu jaoks unistuste lavastus? Keda sa tahaksid seal osalemas ning kaasa tegemas näha?

Võiks teha saja-aastase lavastuse. Võib ka pikema. Kõik jumalad ja inimesed teevad kaasa. Lavastuse nimi on „Igavene rahu”.

Oled suure osa oma teatriteest kõndinud esmalt Ugalas ning seejärel veel suurema – 9 aastat – Endlas. Milliste mõtete või tundmustega tulid 2014. aastal Vanemuisesse?

Võib-olla, et paistab teistmoodi välja, aga Ugalas olin ma peaaegu poole kauem kui Endlas. Tartusse tulin sellepärast, et Pärnu aeg sai äkki otsa. Mingi isiklik pinge või mõte kadus

ära. Arvasin isegi, et astun mõneks ajaks täiesti rajalt maha ja teen midagi muud, aga selle mõtte tekkimisega täielikus sünkroonis tuli Tiidu (*Tiit Palu – toim*) ettepanek Tartusse ümber asuda. See, et üks algus ja lõpp nii täpselt kohakuti juhtusid, tegi otsustamise kergeks – seal oli justkui metafüüsiline mõõde sees.

Tartus võtsin asju nii, nagu need paistsid või olid. Ma tahan teha oma tööd rõõmu pärast ja mind ei huvita pinged reaalses olukorras või inimsuhetes. Teen olemasolevad raamid endale selgeks ja rohkem neile tähelepanu ei pööra – edasi tuleb vaid rõõm ja vabadus. Sellise sättega saab igal pool maksimumi saavutada ja olla vigastusteta.

Mida pead endale kõige iseloomulikumaks teatriliseks lemmiktegevuseks?

Ma olen melomaan – kuulan palju muusikat, otsin ennekuulmatut. Erineval kujul on mul kodus tuhandeid albumeid. Mulle meeldivat muusikat mängin aeg-ajalt Klassikaraadio saates „Fantaasia”.

Mulle meeldivad spiooniromaanid, niisugused telliskivid, mida nädalaga läbi ei loe. Oled seal sees ja mängid saatustega malet. Ja sinna kõrvale luule – lugeda ja ise kirjutada.

Meeldib kohast kohta liikuda. Enamasti autoga, aga muudmoodi ka. Võib-olla sellepärast ma olengi viimased tosinkond aastat vaimselt terveks jäänud, et peaaegu kõik lavastusprotsessid on olnud sõitudega seotud – kokku rohkem kui kümme tiiru ümber maakera. Kui see ei meeldiks, oleksin ilmselt hullumajas.

Mulle meeldib teha kuuldemänge, elada mõned nädalad aastas keset tai budistlikku kultuuri Moradokmai teatrikommunis, improviseerida tegevusliku improvisatsiooni meetodile toetudes. Ja muidugi tennis – mängida ja vaadata. Selle koha pealt ma olengi hull.

Millised eesmärgid oled seadnud endale lavastajana ja inimesena?

Mitte olla inimesena lavastaja ja lavastajana olla inimene.

Vanemuises tantsib ingel. Maria Engel.

Tekst Kai Rohejärvi ja Marika Goldman — Fotod Maris S, Vanemuine

„Ei ole erinevust, kas tegemist on klassikalise balleti või kaasaegse tantsu tantsijaga. Erinevus on selles, kas tantsija on hea või halb,“ on öelnud koreograaf Nacho Duato.

Eriline tundlikkus muusika ja liikumise tajumisel, hämmastavalt plastiliste lahenduste, peahoiakute ja käteasendite leidmine, sõnadeta kõne – Mariat võib usaldada, ta võtab rolli luues kasutusele just antud tegelaskujule ainuomase ja iseloomuliku. Lumekuninganna, tumm klaverimängija Ada, Margarita koos oma Meistriga...

Maria Engel Saksamaalt on lõpetanud Elmhursti tantsukooli Suurbritannias ja on meie rõõmuks alates augustist 2010 Vanemuise balletiartist.

Tantsimine on osa sinust – seda on vaatajale näha ja tunda. Kuidas jõudsid oma elukutsevalikuni?

Ma olen oma perekonnas ainuke elukutseline artist, aga mu isapoolne vanaisa oli väga musikaalne ning tegeles noorena seltskonnatantsuga. Mu isa ja ema harrastasid peotantsu ning isa ning tema uus abikaasa tegelevad sellega ka praegu.

Väiksena paindusin hästi ja kui vaatasin elutoas telekat, olin samal ajal spagaadis. Seda nähes otsustas ema mind balletti õppima panna. Hiljem sain koolis balleti pärast narrida ja mingil hetkel tundus, et mulle tegelikult ei meeldigi tantsimine. Ema oli aga alati mu balletiõpingute üle nii uhke, seetõttu tundsin ennast halvasti, kui loobuda tahtsin...

Kord andis tunde üks balletiõpetaja, kes märkas, kuidas ma stangedel niisama igavusest venitasin. Ta kutsus mu enda juurde õppima ja hakkas minuga tõsiselt tööle. Käisin erinevatel *workshop*'idel ja suvekoolides ning ballett hakkas mulle aina enam meeldima. Ühel hetkel öeldi vanematele, et Maria tantsijakarjääri lagi selles koolis on käes ja ta peaks minema kõrgema tasemega kooli. Isa polnud sellest mõttest vaimustatud, aga ema oli kohe nõus. Ilmselt ei saanud nad aru, kui palju see kõik neile tegelikult maksma läheb (*naerab*). Ma käisin erinevate koolide vastuvõttudel ja jõudsin Elmhursti Tantsukooli Inglismaal. Sinna vastuvõtmise hetkest oli selge, kes minust saab.

Ühel päeval peale kooli lõppu ärkasid hommikul üles ja teadsid, et tuled Eestisse tööle?

Olin Saksamaal balletitunnis, kui sain sain kõne välismaa numbrilt suunakoodiga 372. Helistasin tagasi ja vastu võttis Vanemuise balletijuht Mare Tommingas, kes rääkis muuhulgas,

„Meister ja Margarita” (2015). Margarita – Maria Engel

et ta on parasjagu oma suvemaja juures metsas ja et Eestis on hetkel ilus suvi. Kui olime veidi vestelnud, küsis ta, kas ma olen endiselt huvitatud Tartusse tööle tulemisest. See toimus 29. juulil 2010. Olin loomulikult nõus ja Mare andis edasised juhised: töö algab 10. augustil, Tartusse peaksin tulema 7. augustil ja 8. augustiks määras ta meile omavahelise kohtumise. Seejärel kõne lõppes.

Ma polnud Tartus *auditionil* käinud. Mare nägi mind Elmhurstis, kus me ka põgusalt vestlesime, aga tol hetkel polnud tal mulle tööd pakkuda. Pärast kooli töötasin veidi Londonis, kus olin kolm päeva enne Mare kõnet allkirjastanud 8-kuulise lepingu. Helistasin Londoni kontaktile ja tühistasin lepingu.

Ma polnud kunagi varem Eestis käinud. Mul olid sõbrad, kes juba töötasid Vanemuises ja Alicia (*Nelson* – toim.) õpetas, et kui jõuad lennujaama, siis istu bussi ja sõida Tartusse. Tallinnasse jõudes oli ilm imeilus ja soe, Tartus aga võttis mind vastu meeletu äikesevihm. Nägin esimese asjana McDonaldsit ja jooksin läbi vihmajärgu sinna peitu.

Mida su vanemad ja sõbrad ütlesid, kui kuulsid, et tuled Eestisse elama?

Pärast Mare kõnet olin veidi ähmis, läksin isa kabinetti ja kogelesin, et „sain just töö kusagil Eestis.” Eks kõigil oli esimene mõte: Venemaa! Mu vanaema oli alguses väga mures ja küsis, kas toitu on piisavalt. Rahustasin teda, et kõik on hästi ja isegi väga hästi.

Mida Tartu sinu jaoks tähendab?

Olen pärit Müncheni lähistelt, Tartu jättis esmalt mulle veidi sovjetliku mulje. Siin oldud ajaga on aga väga palju muutunud. Kui tulin, oli rahaühikuks veel Eesti kroon ja suured summad tekitasid alguses elevust – kui need eurodesse ümber arvutasin, siis muidugi enam mitte.

Nüüd olen Tartus elanud kuus aastat. Loomulikult ütlen Tartu kohta „kodu”. Saksamaa on „päris kodu” (*home-home*). Olen ära harjunud, mul on siin oma tegemised, mida päris kodus ei ole. Kõik kolleegid ootavad puhkust, et minna

Läksin isa kabinetti ja kogelesin, et „sain just töö kusagil Eestis.” Mu vanaema oli alguses väga mures ja küsis, kas toitu on piisavalt.

päriskoju, aga mulle on paar esimest päeva Saksamaal keerulised – elan seal oma vanemate juures ja pean arvestama nende elurütmiga. Kui olen lõpuks tagasi Tartus, siis on hea tunne. Siin on „minu kodu” ja „minu korter” ning kõik on tagasi tulles nii, nagu ma minnes jätsin. Valetaksin, kui ütleksin, et Tartu ei tähenda mulle midagi.

Kus sulle Tartus meeldib aega veeta?

Usun, et kõige tihedamini kohtab mind MyFitnessi spordiklubis. Tartus on ka palju mõnusaid restorane, kuhu tüdrukutega saab lõunale minna. Esmaspäeviti käime tihti Crepis. Toomemägi on väga ilus ja seal käin sageli lihtsalt uitamas, jalutamas ja inimesi jälgimas. Ise elan Emajõe ääres ja sõidan vahepeal niisama oma Miranda-nimelise rattaga linnas ringi, näiteks Karlovas, mis on üks hästi armas koht.

Mis mulje Eesti ja eestlased sulle jätnud on?

Kui esimest korda siia tulin, mõjusid inimesed üsna kurja ja külmana. Minu jaoks on loomulik, et kui lähen uksest välja ja mu taga on veel keegi, siis hoian ukse ka tema jaoks lahti. Aga tihtipeale kellegi selja taga tulles läks üks prömmuga mu nina ees kinni. Siis mõtlesin küll, et... Naljakas juhtum oli, kui hakkasin üht sõpra sünnipäeva puhul kallistama, aga tema jaoks oli loomulikum käesurumine, mis on jällegi minu jaoks võõras.

Ajaga olen aru saanud, et eestlased on tegelikult siiski soojad ja sõbralikud, kui sa neid lähemalt tundma õpid...

Veetsin ühe jaanipäeva Võrtsjärve ääres oma eesti sõbranna Maarja suvilas ja seal oli eriliselt mõnus olla. Samuti on mulle väga tore mulje jätnud Värskas, seal toimus teatrite spartakiaad. „Klaveri” lavastuse jaoks käisime filmimas Valastel ning see koht tekitas täiesti eba-eestimaise tunde! Kui filmimiskohti otsisime, käisime ka Rummus – jällegi täiesti erakordne elamus: vee sees olev mahajäetud maja, suured liivamäed ja kristalselt sinine vesi. Olen ka Saaremaal käinud – selline tore maakoht, millel on oma ajalooline aura. Saaremaa meeldib mulle, aga päris elamas ma end seal ette ei kujutaks. Otepääl olen ka jõudnud ja see on vist tõesti ainuke

„Klaver” (2016). Ada McGrath – Maria Engel

koht Eestis, kus olen näinud väiksemaid „mägesid”. Kuna olen ise üsna mägisest piirkonnast pärit, siis on just mäed need, mida siin olles igatsen.

Kuidas sul eesti keelega on?

Suudan hakkama saada väiksemate vestlustega, kuigi eraldi eesti keele tunde pole võtnud. Lavastuse „Meister ja Margarita” prooviperiood aitas mind keeleõppes palju edasi. Esiteks nägin ma, kuidas draamanäitlejad töötavad ja teiseks pidime ka meie, tantsijad, laua taga istuma ja tekstiraamatuga töötama! Kuna mul olid konkreetsed fraasid, mille järel lavale tulla või midagi teha, siis pidin teksti sõna-sõnalt endale selgeks tegema. Mõnikord oli see keeruline, sest näitlejad muutsid vahel teksti või jätsid sealt midagi välja. Minule ei sobinud selline lähenemine üldse, sest sain töötada vaid konkreetsete märksõnadega.

Lavastuses „Klaver” on minu tegelaskuju küll tumm, aga teised tantsijad räägivad eesti keeles. Sõnatust rollist hoolimata osalesin ka mina Helena Merzini lavakõnetundides, õppisin selgeks mitmeid uusi sõnu ja nende hääldamise. Saan eestikeelsest jutust päris palju aru, rääkimisega on keerulisem –

Maria on andekas baleriin, tulesädet meenutav artist, alati plusskraadides inimene. Oleme temaga koostööd teinud kahel korral: lavastustes „Armastusega, Bess”, kus Maria oli kuninganna Mary Stewarti ja Lettice Knollise rollides ning „Klaver”, kus tal on peaosas tumma klaverimängija Adana. Mõlemal korral oli lavastamine mõnus koostöö.

Maria on otsiv baleriin-näitleja, kes absorbeerib rolli luues iga detaili. Koos temaga pole lavastamine kunagi töö, vaid loomine kõige paremas mõttes, rolli joonistamine – nagu võtaks paleti ja hakkaks visandama. Lõpptulemuseni jõudes oleme leidnud, et visandist sai päris tore tulemus.

Marika Aidla, lavastaja

„Meister ja Margarita” (2015). Margarita – Maria Engel

Maria Engeli rollid Vanemuises

Lumekuninganna, Onu Eskimo – „Lumekuninganna” (lavastaja-koreograaf Silas Stubbs, 2016);
Ada McGrath – „Klaver” (lavastaja-koreograaf Marika Aidla, 2016);
Ms Black – „Kesköö Pariisis” (lavastaja-koreograaf Michael Shannon, 2015),
Margarita – „Meister ja Margarita” (lavastajad Janek Savolainen ja Katrin Pärn, 2015) jpt.

Mõnedki lavastused on just meie trupi jaoks tehtud, meil on palju universaalseid ja mitmekülgseid tantsijaid, kes valdavad nii klassikalist kui kaasaegset balletti, stepp- ja jazztantsu... See ongi Vanemuise ballett!

tööl räägime ju kõik inglise keeles ning seetõttu ongi eesti keel pigem passiivses tsoonis. Mu vanemadki küsivad, et „kuidas siis keelega nüüd selle aja peale juba on?” Vastan neile ausalt, et saan põhiasjadega hakkama, aga ma ei kasuta keelt väga palju. Tavaliselt, kui saadakse teada, et olen välismaalane, hakatakse minuga siin meelsasti inglise keeles rääkima. Eestlased räägivad väga hästi inglise keelt.

Kirjelda tantsija igapäevast elu!

Kõik oleneb perioodist. Mõnel vaiksamal ajal võib juhtuda, et kogu päevatöö on ainult hommikune treening, millele järgneb üks proov õhtul ning seal vahel on lausa terve vaba päev. On ka teine äärmus, kui minnakse ühest proovist sujuvalt teise ning hommikuse ja õhtuse proovi või etenduse vahel on vaid 3-tunnine paus.

Üldiselt alustan hommikul treeninguga kell 10. Teatrisse jõuan tavaliselt kella üheksa paiku, et end rahulikult valmis sättida, venitada ja teiste tantsijatega suhelda. Pärast treeningut on lühike paus, millele järgneb proov. See võib kesta kella 15ni. Kell 18 algab õhtune proov. Kui aga õhtul on etendus, siis selle eel algab soojendustrenn kell 17, järgneb grimm ja kostüümi riietumine. Lõpetame etendusega tavaliselt kella 21.30–22.00 vahel. Ooperid ja muusikalid on üsna pikad – siis jõuan koju hilisõhtul, söön... ja ongi päev läbi!

Ma olen üldiselt hommikuinimene, mulle ei meeldi kaua magada. Isegi pühapäeviti või vabal päeval tõusen pigem vara, sest muidu on tunne, et pool päeva on raisatud.

Millised on su teised huvid? Mida sa teeksid, kui ei tantsiks?

Tantsijakarjäär muid huvisid eriti ei võimalda, sest peab olema väga distsiplineeritud ja keskendatud oma eesmärgi saavutamisele. Siiski olen teinud väikestviisi modellikarjääri, käin jõusaalis ja rattaga sõitmas

Millised on su tulevikuplaanid?

Olen mõelnud, et kindlasti on tulevik mõne aktiivse tegevusega seotud, ma ei näe ennast laua taga istumas. Samas võiks see olla midagi loominguilist, ilmselt näitlemisega seotut. „Klaveri” proovide ajal avastasin, et mulle väga meeldib näitlemine. Ehk peaksin seda õppima, sest tuleb ju aeg kui varvaskingad varna riputan? See aeg tuleb niikuinii.

Oled sa käinud Rahvusooperis Estonia? Kuidas võrdled kaht balletiteatrit?

Ma ei usu, et neid saab võrrelda või et neid üldse peaks võrdlema. Põhiline erinevus tuleneb repertuaarist, see on väga erilaadne. Estonias on väga hea repertuaar, laval on kuulsate koreograafide teosed. Läbinisti klassikaline. Kui ma aga peaksin kujutlema Estonia tantsijaid selles repertuaaris, mis meil on, siis ei ole ma kindel, kas nad oleksid nii head kui meie oleme! (*naerab*) Mõnedki lavastused on just meie trupi jaoks tehtud, meil on palju universaalseid ja mitmekülgseid tantsijaid, kes valdavad nii klassikalist kui kaasaegset balletti, stepp- ja jazztantsu... See ongi Vanemuise ballett! Estonia on... akadeemilisem. Kaks väga-väga erinevat teatrit, kaks väga erinevat „iseloomu”.

Milliste koreograafidega tahaksid töötada?

Väga hea on töötada, kui koreograafiat luuakse spetsiaalselt mulle (seda suurte koreograafide lavastused reeglina ei võimalda) – see arendab, paneb pingutama, nägema, mida mu keha tegelikult võimaldab ja ei tule kohaneda nõ kellegi teise kingadega.

Lavastuse „La Dolce Vita” tegi Giorgio Madia Vanemuise tantsijatele. Sama lavastaja „Don Juan”, mida me tantsima hakkame, on aga Berliini Staatsballettile tehtud ja kõik on tunnetuslikult hoopis erinev. Suurtest maailmanimega koreograafidest oleks unistuste töö ehk Kenneth McMillianiga.

Mida ootad tantsuetenduselt, kui ise publiku seas istud?

Publikuna on tantsijal väga raske etendust nautida. On raske vaadata midagi muud peale tehnika, märkame kõiki väikesi vigu. On jalad sirutatud? Pöörded õiged? Etenduse emotsionaalset poolt on üliväga keeruline nautida. Kui see vahel harva siiski õnnestub, olen väga rahul.

Olen jätkuvalt üllatunud eesti publiku reaktsioonist laval toimuvale – nad on nii hämmastavalt avatud! Kohalik publik on üldse nii teatrihuviline – väga tore!

Mida järgid oma elus?

Ei midagi erilist. Iga päev peab olema õnnelik. Naeratage! Leidke igast situatsioonist parim võimalik iva. Ja kindlasti midagi sellist, mille üle hiljem naerda.

VIP—→

Veljo ja Känkar, teatrisadama vapiloomad

Tekst Sven Karja — Fotod Maris S

Tartu avaturu taga laiutav Sadamateater on Vanemuise mängupaigaks olnud 2001. aastast peale. Põhjus, miks üldse oli vaja suure ja väikese maja kõrvale veel üks mängupind juurde tekitada, peaks saama selgeks selle maja saalis istet võttes. Esimene silmatorkav erinevus: ruumi ahtuse tõttu on näitleja ja vaataja teineteisele kõvasti lähemal. Teiseks märkame, et saali toolide paigutus ei kulge siin põrandasse kinnitatud ridadena, vaid on pea igaks lavastuseks erisugune, sõltuvalt lavastaja ja kunstniku loomingulise lennu kõrgusest. Teatrielamus sadamas on seega tihedam ja vahetum, vaataja on rohkem „tükis sees”, olles kõigile nähtav ja kuuldav etenduse komponent. Üks siinseid eripärasid on ka see, et Sadamateatri maja täitub eluga vaid siis, kui toimuvad proovid ja etendused, siin puuduvad töökojad, kontorid ja juhtide polsterdatud kabinetid. Aga kui siiski süda rindu võtta ja läheneda sellele majale mõnel proovivabal hommikupoolikul ning paotada vargsi välimine uks – mitte publiku oma, jõe poolne, vaid see väiksem, turupoolne?

Suure tõenäosusega tuleb teile saali tagaosast või ühest õdusast võõra silma eest rohkem varjatud kambrikesest vastu üks tumedais rõivais turjakas meeskodanik ja küsib nõudlikul toonil, mida teil vaja on. Esimesel juhul on see vanemlavameister Veljo Rüütli, teisel juhul „lihtsalt” lavameister Känkar – tõsi, tema ID-kaardil seisab küll üks teine nimi, aga kuna nimeomaniku sõnutsi mäletavad seda tänaseks vaid õige vähesed, jääme ka praegu Känkari juurde. Võib juhtuda ka, et erilise vedamise korral kohtute mõlemaga korraga.

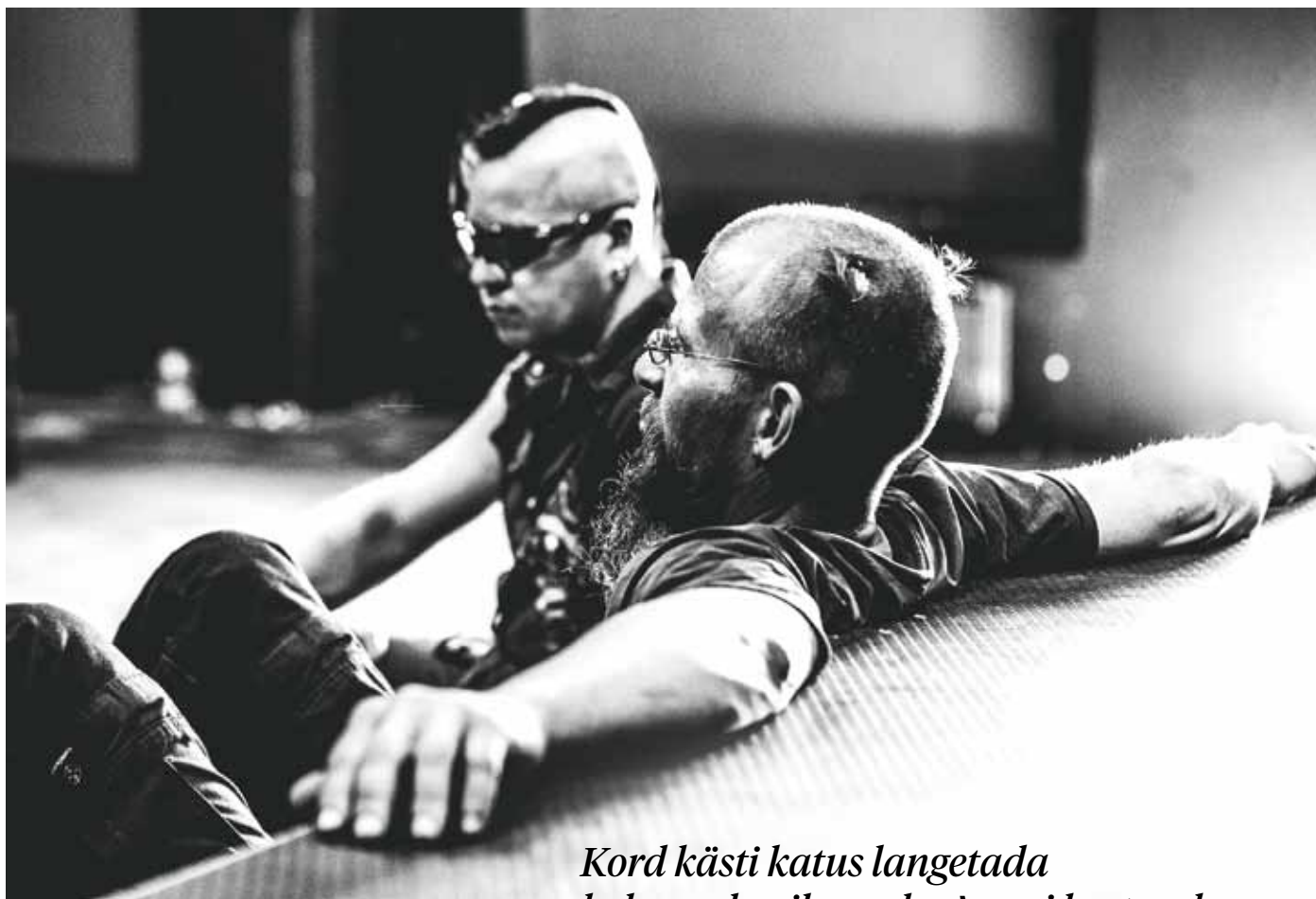
„Maetud lapse” asemel ütleb Känkari „Praetud maks”. Selgub, et paljude tükkide nimetuste puhul kasutavad lavamehed pisut lennukamaks tuunitud vasteid.

Otsesõnu tähendab lavameistri töö kõige selle, mis peale näitlejate laval näha, valmis ehitamist, ja pärast etendust jälle maha lõhkumist. Ent selline kiretu kirjeldus ei anna edasi Veljo ja Känkari tegelikku funktsiooni selle hoone toimimises. Just nemad ongi selle maja vapiloomad, imagoloogilised figuurid või maskotilaadsed kangelased, kes ei puudu naljalt maja üheltki ürituselt, proovilt ega etenduselt. Esimesed tulijad ja viimased minejad. Ikka päevast päeva ja aastast aastasse.

Peab kohe lisama, et kui need pimedusest ilmuvad kaks karuse olekuga tüüpi teid algul ehk pisut kohutasid, siis see ehmatuse on enneaegne. Mõlemad mehed on tegelikult igati rahumeelsed ja sõbralikud. Et natuke lihtsalt juttu ajada? Nojah, miks ka mitte! Känkari ronib rõdult, kus seisab madalate poodiumite rivi, alla. Õhtuks peab sellest saama osa lavastuse „Meie oma tööde, meie oma õigus” lavakujundusest. Veljol on käsil saalitoolide paikallükkamine: veel üks selle maja eripärasid on, et õhtuse etenduse ehitamine ei alga üldse mitte mängupaiga ehitamisest, vaid publiku toolide paika seadmisega, mis võib olla isegi töömahukam ettevõtmine kui lavaseade ise. Publiku tsoon võib olla vaadatav ühest, kahest, kolmest või neljast küljest, aga see võib olla kujundatud ka täiesti suletud ringina või kuidagi veel eripärasemalt. Kindlasti on neid võimalusi, mis praegu alles mõne lavastaja alateadvuses ootevalmis, veelgi.

Veljo on selle maja tõeline põlisasukas. Tal on mees ka maja avamisperformance 2001. aasta septembris, kui pidulised lähenesid majale mööda Emajõe saabuva praamiga ja tema oli üks neist, kes uue teatritempli pidulikult mustast kilekattest vabastas. Veljol täitub tänavu kaksikümmend aastat Vanemuises, enne Sadamasse jõudmist ehitas ja lammutas ta lavasid teistes majades. Seegi aga ei olnud tema teatritee

tegelik algus. 11-aastase koolipoisina juhtus kord nii, et pinginaaber tõstis käe püsti ja teatas tähtsa häälega, et ta peab enne koolipäeva lõppu lahkuma, kuna Vanemuises toimuvad laste balletiklassi sisseastumiskatsed. Muidugi oli vaja pinginaabriga kaasa minna ja katsed läbis ta igati edukalt. Kas poolteist aastat kestnud balletitreeningud lõppesid ka valgete sukkpükste ja mõne avalikuma etteastega, on Veljo tänaseks oma mälestust kustutanud. Küll aga ei saa unustada, et igahommikune „tere” tuli öelda keerulise kummarduse saatel. „No ja õhtul siis jälle teistpidi. Vot see asi on tõesti tänaseni meeles.” Känkari alustas kandva lavajõuna 2004. aastal ja töötas enne kodusadamasse jõudmist poolteist aastat suurel majas. Muidugi ei saa töömahukamad lavaehitised ka sadamas hakama vaid kahe kohaliku mehega, siis tuleb suurest majast kolm-neli abilist juurde kutsuda. Esimesena pähe kargavad näited suuremate ehitistest on olnud „Kuningas Richard Kolmas”, kus mänguruumiks oli „suur plekist elamine”. Enam higi ja rassimist nõudnud tööd on olnud ka „Härrasmees”, „Madisoni maakonna sillad” ja „Maetud laps” – neis kõigis on tulnud valmis ehitada kahekorruseline konstruktsioon (kui täpne olla, siis „Maetud lapse” asemel ütleb Känkari „Praetud maks”, millest selgub, et paljude tükkide nimetuste puhul kasutavad lavamehed pisut lennukamaks tuunitud vasteid). Üks väga eriline, kõige paremas mõttes hullumeelne ettevõtmine selles majas oli barokkooper „Haldjakuninganna”, mille tõi lavale vene kineetilise teatri guru Saša Pepeljajev. Veljo ja Känkari ülesandeks oli etenduse ajal aidata laval näitlejaid erinevate liikuvate mehhanismide ehitamisel. Tegemist oli igati loomingulise tööga, sest kõik kineetilised objektid kukkusid järgmisel etendusel välja natuke eelmisest erinevad, osa juppe oli sattunud teistesse mehhanismidesse ja edasi tuli

Kord kästi katus langetada kolmanda vile peale. Aga ei kostnud esimest, teist ega kolmandatki vilet, eks siis tuli langetada „tunde pealt.”

kasutada loovat fantaasiat, mis oli lavastaja poolt igati aktsepteeritud. Eriti eredalt on lavameistritel meeles need hommikused hetked, mil Sašal oli õnnestunud mõni uus agregaat konstrueerida ja ta teisi seda uhkelt vaatama kutsus.

Üks loomingulisemaid epohhe selles majas toimus siis, kui Uku Uusberg tegi siin oma autorilavastust „Karjäär”. Need proovid veeresid ikka õhtust hommikusse välja. Kõige keerukam nipp, millega lavamehed pidid rinda pistma, oli liivateradest jugade langemine laest. Lavastaja esialgne soov parema sünkroonsuse huvides oli, et Veljo ja Känkar veedaksid terve teise vaatuse lae all, aga kuna sealne temperatuur paneks ka ühe minutiga higi voolama, õnnestus leida ikka vähemekstreemne variant. Et täpne ajastus on paljudele lavastajatele tähtis teema, pole muidugi uudiseks. Ühe lavastuse („Kogutud teosed”) proovis tehti ikka ja ikka tehnilise koosseisuga üht lavavahetust, kuni nooruke naislavastaja sai öelda: „Väga hea! Ideaalne...”, ning lisas siis ohtes: „...oleks juba, kui saaksite pool sekundit varem tulla.” Kord kästi katus langetada kolmanda vile peale. Aga ei kostnud esimest, teist ega kolmandatki vilet, eks siis tuli langetada „tunde pealt.” Pärast seda „tundeproovi” otsustati katuse langemine tükist üldse välja jätta.

Mingis mõttes on ju lavamehe töö täitsa skisofreeniline: ehitad üles ja lõhud maha, ehitad üles ja jälle lõhud. Päev otsa rassid ränka tööd teha ja hilisööl lõpetades on tööpaik täpselt samasugune nagu hommikul tulles.

Meeste töögraafik on selline, et kui on proovivaba päev, siis tuleb hakata kella ühe-kahe ajal õhtust etendust üles panema. Lava kokkupakkimine toimub siis muidugi peale etendust. Või ka järgmisel hommikul. Kuidas parajasti tuju on. Keegi siia käskima ja kärkima ei tule. Pole lihtsalt põhjust olnud.

Mõnes teatris on ette tulnud, et lavaehitajad peavad ka ise publiku ette minema. Kas siis lihtsalt midagi tooma või ära viima, teinekord koguni mõne lause ütleva. Sadama omadel on see kogemus napp ja ega nad näitleja leivast ei unista ka. Kõige „sõnalisem” roll läbi aegade on Veljol olnud lavastuses „Kaks vana naist”, seal tuleb tema kehastatud väsinud sõdalasel norsata. Väheke kentsakas ülesanne anti lavameestele tükis „Võta mind!”, kus lavastaja Ingomar Vihmarile tuli mõte, et pimeduses lavamööblit vahetama tulnud Veljo ja Känkar võiks veel midagi teha ja pakkus selleks välja... valsitantsimise. „Nojah, eks see üks väga kahtlane tammumine oli,” arvab Veljo selle etteaste kohta enesekriitiliselt.

Suurtes teatrimajades jätkub tööd ka etenduste ajaks, sest kahe vaatus vahel tuleb kujundust muuta. Sadamas seda väga sageli ette ei tule, sest siin majas puuduvad suuremate asjade hoidmiseks vajalikud ruumid. Mõnda aega kasutati selleks õuel olevat kuuri, kuniks see ühel kenal päeval sõna otseses mõttes kokku kukkus. Muidugi ei tähenda see, et etenduse ajaks saab lihtsalt koju jalutada, sest iga kell võib tekkida vajadus mõnda tehnilist asja, millega näitleja on hätta jäänud, reguleerida. Või kui näiteks laval peaks midagi kokku kukkuma või ümber vajuma (no seda muidugi pole siiani juhtunud). Aga millega siis need pikad tunnid sisustada? Selgub, et üks võimalus on näiteks kalapüük teatrimaja kõrval asuvast Emajõeest. Või siis suhtlemine „kohaliku rahvaga”: siinsete turumüüjate, kalameeste ja muidu promeneerijatega. Peab tunnistama, et sadamalähedane „floora ja fauna” võib esimesel hetkel jällegi veidi kohutada, kuid ka seekord pole selleks suuremat põhjust. „Igati rahumeelne rahvas,” kinnitavad Veljo ja Känkar ühest suust.

Võtame veel korra jutuks nende töö psühholoogilise külje ja motivatsiooni leidmise probleemid. Mingis mõttes on ju lavamehe töö täitsa skisofreeniline: ehitad üles ja lõhud maha, ehitad üles ja jälle lõhud. Päev otsa rassid ränka tööd teha ja hilisööl lõpetades on tööpaik täpselt samasugune nagu hommikul tulles. Nojah, noogutavad Veljo ja Känkar mõistvalt. Neil on meeles, et mitte väga kauges Vanemuise ajaloos tegutses kord tõesti nii õrna hingega lavamees, kes pidi oma tööst loobuma põhjusel, et ta kuidagi ei suutnud oma kätetööd jälle maha lõhkuda. Sadama omad on selle asja lahendanud filosoofilisemalt. „See ei ole ikka päris liinitöö. Väike loominguine vabadus kehtib ka meie ametis. Noh, paar sentimeetrit siia-sinna,” ütleb Veljo. „Ah, töö nagu iga teinegi,” ütleb Känkar.

Sadamateatri hoone ise pole sellest ajast, kui endine sadama töökoda muutus kultuurikeskuseks, suuremaid muutusi üle elanud. Küll on aga muutunud maja kasutamise viisid. Algusaastatel toimusid siin üsna rajud vahupeod ja muud läbusemad lõbustusüritused. Veel hommikuti laius teinekord ukse ees vahune hang ja vaene koristaja pidi enam kui energiliselt tegutsema, et enne teatriproovi algust saaks maja pisut viisakama ilme. Teiste teatrite võõrusetendused toimuvad muidugi endiselt, samuti igasugu muud üritused, teinekord isegi mitmesaja esinejaga – mis küll mitte kuidagi pähe ei mahu, sest lavatagust ruumi on esinejatele täpselt kahe pisema toakese jagu.

Kindel on aga, et lisaks väliskujule kannab selle maja hõngu ja traditsioone edasi just nimelt Veljo ja Känkari aastatega perfektselt sisse töötatud tandem. Tõsi, üks teinekord lööb sellesse tandemisse ka mõra sisse ja emotsioonid lahvatavad üle pea. Siis öeldakse otse ja eesti keeles välja, mida teineteisest arvatakse, nohissetakse mingi aeg vaikselt oma nurgas ja siis läheb töö vaikselt edasi. Kui on aga puhkepäevad või puhkuse aeg, siis ollakse omaette ja elatakse oma isiklikku elu. Nagu normaalsed inimesed ikka.

Martin Sildos dirigendisillal

Tekst Rasmus Kull — Fotod Alan Proosa, Vanemuine

Olen **Martin Sildosega** laval kohtunud juba aastaid – juhatanud teda sisse konferansjeena, laulnud koos ooperikooris ja kui ta 2014. aastal Vanemuise muusikaosakonda dirigendiks tuli, hakkasime koos muusikateatrit tegema. Kutsusin Martini korraks lavaaugust välja, et rääkida natuke muusikast, dirigeerimisest ja loomulikult Martinist endast.

Kuidas sa seletaksid esimese klassi lapsele, miks on vaja dirigenti?

Ajalooliselt, kui koos musitseeris vähem inimesi, ei olnudki dirigenti vaja. Kui aga kollektiivid suurenesid ja partiid läksid raskemaks, oli lihtsam, kui üks inimene, kes teosest tervikpilti omas, seda kõike juhtis. Sõjaväeorkestrites oli selleks suure sauaga tambuurmeister. Teistes muusikarühmitustes sai selleks kapellmeister, kes algselt lõi tempot nootide hoidmiseks mõeldud tuutuga, millest kujunes aja jooksul väiksem kepp.

Tänapäeval on dirigenti vaja põhiliselt selleks, et kollektiivi aidata ning luua kuulajat kõnetav tervik. Leidub ka dirigente, kes elu eest üritavad selgeks teha, et ilma nendeta pole üldse võimalik, aga minule see lähenemine ei meeldi.

Mis sulle meeldib?

Mulle meeldib koos musitseerida.

Et siis dirigent on orkestri käepikendus?

Ei, mitte seda. Ütleme nii, et orkestriaugust lavale ei näe ja mina olen nagu vahelüli orkestri ja lauljate vahel. Dirigendil võiks olla palju erinevaid külgi – muusik, näitleja, psühholoog, pedagoog jne.

Kuidas sa ennast kõrvvalt näed? Kui palju pead end proovi ajal näitama?

See ei ole enda näitamine. Aja jooksul olen õppinud proove teatud moodi tegema. Minu jaoks oli näiteks väga üllatav näha lavastuse „Lotte Unenäomaailmas” esimeste lugemisproovide ajal, et tullakse kokku ja mõni loeb materjali täitsa esimest korda. Lisaks hakatakse kohe aktiivselt teksti muutma ja diskuteerima, ise veel võib-olla tervikpilti omamata.

Mind on teistmoodi õpetatud, sest muusikas ei tule selline asi partituuriga kõne allagi. Kõigepealt üritan teha seda, mida helilooja on kirja pannud, ja sealt edasi minna.

Seda ei oska öelda, kui palju ma ennast kehtestan. Ju ma olen näinud, kuidas teised dirigendid oma tööd teevad ja nende pealt mõelnud, kuidas võiks teha. Alati on selles töös ka see kompromiss, et laua taga võib kõik suurepäraselt välja mõelda, metronoomi järgi tempod ja karakterid paika panna ning kui lähed pärisellu, avastad, et kõik ei olegi nii lihtne. Igaüks toob midagi ise kaasa: oma värvid, oma nägemuse, omad kogemused ning see ongi tore. „Ooperifantoomis” oli väga huvitav jälgida näiteks Maria Listrat, kes pakkus kogu aeg ise ideid välja.

Milliste dirigentide töö sind muusikaliselt või inimes-tena inspireerinud on?

Näiteks Carlos Kleiber, kes oli väga elegante ning musikaalne dirigent. Nikolai Aleksejev, kauaaegne ERSO peadirigent, kelle proove käisin kogu aeg vaatamas. Tema on rohkem selline dirigent, kes õpetab orkestrit – kus peaks olema tähelepanu ja millised peaksid olema štrihhid. Eri Klas loomulikult ja see kuidas ta Estonias peadirigendina muusikutesse suhtus. Neeme Järvi – tema tehnika ja musitseerimisoskus ning kuidas ta suhtleb orkestriga, samuti Paavo Järvi ja tema elastsus. Paul Mägi ning tema kindel ja rahulik tehnika. Arvo Volmer, kellel on lisaks muule ka fantastilised teoreetilised

Leidub ka dirigente, kes elu eest üritavad selgeks teha, et ilma nendeta pole üldse võimalik.

ja ajaloolised teadmised. Rumeenia üks kuulsamaid dirigente Sergiu Celibidache, kes sai juba väga noorelt Berliini Filharmoonikute peadirigendiks, aga loobus ise sellest kohast. Tema oli huvitav vend – tegi isegi proove peast. Aga ta oli ka paras kurivaim, sest tal olid teosed väga selged ja kui mõni ei tahtnud tema nägemusest aru saada, võis ta kogu maailma raevu endale kaela saada.

Kas mäletad, millal me esimest korda ametlikult laval kohtusime? See oli küll natuke teistsuguses situatsioonis.

Sa mõtled... Järvi kursustel?

Me kohtusime Leigo Järvemuusika Festivalil.

Heinapallide otsas või midagi sellist.

Teil oli seal Neeme Järvi meistrkursuste lõppkontsert. Mind on alati huvitanud, mida dirigeerimise meistrkursustel tehakse. Kas see, kes meistrkursust annab, tutvustab enda tööprotsessi või keskendub ta pigem sellele, kuidas peaks noore dirigendi töö välja nägema?

Järvi kursustel on näiteks niimoodi, et paralleelselt toimuvad ka festivaliorkestri proovid, kus Paavo ja Neeme Järvi dirigeerivad, ja saab kõrvalt vaadata, kuidas maestrod proovi teevad. Meistrkursusel on hästi palju osalejaid ja igaüks saab natuke teha. Lähed sinna, lugu peab olema täiesti selge, juhata, ja nad tulevad näitavad sulle, kuidas mingit olukorda lahendada. Kõige tähtsam on, et saaks oma manuaaltehnikat parandada – tund orkestriga põhimõtteliselt. Umbes nii, nagu sul on laulutund. Väga raske on ju niimoodi, et reaalselt ei laula – mõtled kõik teoreetiliselt läbi, õpetaja räägib midagi lisaks ja siis lähed kohe kusagile tulistama.

Kuidas sa võrdled orkestrandi ja dirigendi tööd, töötasid ju rahvusoperis kolm hooaega löökpillimängijana? Kui astud praegu orkestri ette, siis mida orkester sinult ootab?

(Naerab) Olles ka ise orkestris mänginud, võin vastust vahel natukene aimata, kuigi tegelik otsimine käib proovist proovi ja etendusest etendusse. Minu enda jaoks on suurim erinevus kindlasti vastutuses – dirigendina vastutan kogu terviku eest, löökpillimängijana põhiliselt oma partii eest. Muu vahe on see, et enne oli kaks pulka, nüüd on üks.

Põhimõtteliselt olid sa juba professionaalne löökpillimängija. Kas üleminek löökpillidelt hoopis teise maailma oli väga raske?

Esiteks ei olnud ma veel professionaal, sest muusikaakadeemia oli lõpetamata. Rahvusoperisse sain konkursiga juba Otsa kooli ajal. Akadeemiasse astusin sisse löökpillide erialale, seal kästi valida lisaaained ja valisin orkestridirigeerimise, see tundus huvitav. Hakkasin löökpillimängu kõrvalt, mida õpetas mulle Rein Roos, ka Toomas Kapteni juures tunnis käima ja siis pidin minema kaitsevärke. Esimest korda pärast õppima asumist tekkis hetk, kus sain rahulikult mõelda, kas see ongi muusikaliselt kõik, mida tahan või suudan öelda? Seal meenus, et nelja-aastaselt, kui käisin emaga ERSO proovides kaasas, küsis ta, kelleks ma saada tahaksin ja vastasin, et dirigendiks. Ema naeris ja ütles, et enne pean ikka mingi pillimänguuskuse omandama ja kuna mu isa mängis klaverit, siis otsustasin klaveri kasuks. Algul õppisingi klaverit. Arutasin Toomas Kapteniga ja ta leidis, et võib-olla tõesti tasub löökpillidelt dirigeerimisele üle minna. Tegin kaitseväre ajal oma üleminekueksami ära, seejärel esimesed kaks aastat dirigeerimist ühe aastaga, jõudsin teistele järele ja nii ta läks.

Kuidas sa Vanemuisesse sattusid?

Osalesin Järvi, Klasi ning Mägi meistrkursustel ja neid kõiki käis vaatamas Tarmo Leinatamm. Ta oli üks väheseid eesti dirigente, keda tõesti huvitas, mida noored teevad. Lõpetasin ülikoolis magistrantuuri ja mul oli erialaselt väga vähe teha. Vist 2013 käisin Klasi teisel meistrkursusel ja kuna Klasi valitud lood olid samad, mis kaks aastat tagasi, sain vabamalt võtta. Mäletan, et juhata sin mingit kohta, meil läks natukene sassi ja tegin mingi nalja. Eri Klas vist ei kuulnud seda, aga üks inimene nurgas hakkas kõvasti naerma. See oli Leinatamm. Ju ta siis vaatas, et mu suhtumine sobib talle ning nii ta mulle 2013. aasta detsembris helistas. Ta tutvustas end, ütles, et Vanemuises tuleb uuesti välja „Evita” ning kutsus mind enda kõrvale assistendiks perspektiiviga teha ka „Ooperifantoomi”, kui ma oleksin huvitatud. Loomulikult olin ma huvitatud.

Said sa temalt ka mingit õpetust? Muusikateatrit ei olnud sa enne veel teinud?

„Evita” oligi mu esimene muusikateatris juhatatud teos. Eks ta ütles, kuidas tehniliselt ja muusikaliselt mingeid asju ajada.

Orkestriproovis

Minu enda jaoks on suurim erinevus kindlasti vastutuses – dirigendina vastutan kogu terviku eest, löökpillimängijana põhiliselt oma partii eest. Muu vahe on see, et enne oli kaks pulka, nüüd on üks.

Pärast „Evitat” tuli kohe „Ooperifantoom” – see küll ei pidanud olema, aga sai sinu esimeseks täispikaks tööks muusikajuhina. Mis sa arvad, kuidas hakkama said?

Las seda ütlevad kolleegid ja publik. See oli keeruline protsess – minu esimene täispikk lavastus ja materjal oli ikka väga krõbe.

Mis sind ennast rohkem tõmbab – muusikateater või sümfoonia muusika, muusikal või ooper?

Esimest ooperit ma alles katsetan – mais tuleb „Aida” (2016 – toim). Eelistusi ei ole, sest mulle meeldib muusikat

teha ja muusikateater on väga lahe. On tore, et sa kasutasid väljendit „muusikateater”, sest mulle üldse ei meeldi lahterdamine. Enamasti arvatakse, et ainult see on üks õige ja kõik ülejäänud on jama. „Ooperifantoomiga” on samamoodi – mõni kommenteerib, ehkki ise pole lugu näinudki. Oled sa seda partituuri vaadanud? Kas see tõesti on üks tilulilu? Ei ole! Selline asi ajas mind juba Otsa koolis närvi. Olen teinud barokki, muusikale, erinevate ajastute vokaalsuurvorme, nüüdismuusikat, balletti ja nüüd lisandub ka ooper. Kui teos on professionaalselt kirjutatud ja hästi ette valmistatud, võib igas žanris elamuse saada.

Kui teos on professionaalselt kirjutatud ja hästi ette valmistatud, võib igas žanris elamuse saada.

Paljud kriitikud on halvaks panuga öelnud, et Vanemuine on muutunud muusikaliteatriks. Mida sina arvad?

Minu arvates ei ole, sest ooperite osakaal mängukavas ju tõuseb. Vanemuine tellib päris ohtrasti ka eesti heliloojate uudisloomingut. Lugesin hiljuti, et 1930ndate alguses käisid Vanemuise ümber sarnased jutud. Siis oli paharetiks operett, mida ei olnud toonaste väidete põhjal riigitoetusega teatril paslik viljeleda. Olgu selle operetiga kuidas on, aga laia ja halvustava labidaga kogu muusikalžanrile virutada on vale. Seal leidub väga huvitavaid teoseid. Mingil põhjusel on lihtsalt nii, et muusikal saab hetkel publiku suurema huvi ja osavõtu osaliseks. Miks see nii on, tuleks küsida juba küllastajate käest.

Kuulasin lindistust su vanaisa Mihkel Sildose laulmisest, kellega sul on väga sarnane hääl. Oled laulmisega päris palju tegelenud ja me laulsime isegi koos Aix-en-Provence'i ooperifestivalil. Mida sa laulmisest kui kunstivormist üldse arvad?

Mina ei teadnud üldse, et mul mingi hääl on, sest esialgu õppisin ju klaverit ja löökpille. Akadeemias peab aga enne tööd orkestriga kooridireerimist õppima ja seda on ilma lauluoskusega väga raske teha, mistõttu käisin Uku Jolleri juures laulutunnis. Vanaisa Mihkel Sildos õppis laulmist

Tiit Kuusiku juures ja neil olid väga sarnased hääled. Kui uks oli kinni ja nad seal laulsid, siis ei saanudki aru, kumb laulab. Vanaisa laulis kahjuks hääle ära – tal ei olnud kedagi kõrval, kes oleks öelnud, et hoia tagasi. Mulle on see teadmine heaks õppetunniks – kui vaja, siis püüan öelda, et ei pea ennast alati proovis või etendusel puruks rebima. Ka teine vanaisa, Johann Merila, tahtis minna laulmist õppima, aga tema isa ütles, et peaks ikka mingi ameti võtma ja nii õppis ta inseneriks, ent laulis erinevates koorides koguni 60 aastat. Ta oli ka Tallinna Kammerkoori asutajaliikmeid ja laulis solistiosi. Mu isa laulis pikka aega RAMis ja enne seda Eesti Raadio segakooris. Võib-olla on see mul sealt tulnud, jah.

Kui sulle antaks Vanemuises vaba voli teha midagi, mis sind väga huvitab, siis mis see võiks olla?

See on raske küsimus. Alati on huvitav teha täiesti uusi teoseid, eriti kui need on meie oma heliloojatelt. Kunagi tahaksin dirigendina G. Puccini „Toscat” teha – see meeldis mulle väga juba siis, kui löök-pille mängisin. Kindlasti A. Bergi „Wozzeckit”, „Lulu’d” või Šostakovitsi „Nina”. G. Verdilt tahaks lisaks „Aidale” veel „Othellot” teha, Wagnerilt „Lendavat hollandlast”. Vanemuises tuleb varsti muusikal „Sweeney Todd”, mida ma väga ootan.

Ilus on noorelt... otsida

Tekst Mehis Pihla — Foto Maris S

Nüüd, kus „Ilus on noorelt...” esietendus on ammu möödas ja trupпки pole enam nii noor, on paras aeg tehtule tagasi vaadata. Kriitikat lugedes võib järeltada, et truppitööna valminud lavastusest suure osa moodustas just nimelt Vanemuise kontekst – lavastus eristus teatri ülejäänud repertuaarist ja mõjus seetõttu justkui võimendatult „avangardsena”. Seda nii heas kui ka halvas. Kuidas selline lavastus üldse Vanemuise repertuaari sattu ning kuidas truppitööna teksti loomine ehk devising suurde repertuaariteatrisse sobitus?

Vähem kui kolm kuud enne esietendust kutsuti mind lavastaja haigestumise tõttu ära jäänud „Väikekodanlastest” tekkinud uuselavastuse tühimikku täitma. Kuna kõigega oli kiire, andis Tiit Palu mulle üle katsetamishaluses trupi ja jättis täiesti vabad käed.

Kuidas lavastusprotsess välja nägi ehk kuidas genereerisime materjali? Kuna „isiklikkus” sai oluliseks märksõnaks, valisime teemaks nooruse ja pealkirjaks „Ilus on noorelt...”. Sealt saime suuna, kuid samas jäi piisavalt vabadust otsida ja vaadelda iseennast: mis on noorus, millal see läbi saab, mis on täiskasvanulikkus, millised on meie hirmud seoses vananemisega jne.

Proovide käigus kogusime materjali mitmel moel. Arutlesime palju ning seejärel tegime väljakoornud teemade põhjal etüüde. Teiseks tassisime kunstnikega (Maarja Meeru ja Kristjan Suits) proovi erinevaid materjale ja esemeid: paberirullid, ehituskiled, külmkapp, tehisveri, veepritsid jm ning katsetasime, mida nende asjadega teha saab. Kolmandaks oluliseks materjali hankimise allikaks oli see, mida näitlejad ise teha tahtsid. Nad tõid proovi tekste ja ideid, mis nende jaoks nooruse temaatikaga haakusid ja mõtlesime, kuidas neid lavale seada. Nii sündisid näiteks Jaanuse ja Linda tantsuline kehvusetüüd ja Jaanika monoloog, mis on inspireeritud Mark Ravenhilli loomingust ja räägib pidevalt muutuvast kehast. Suurem osa ajast kulus aga n-õ tühja töö tegemisele – etüüdidele, mõtetele ja arutluskäikudele, mis kuskile ei viinud või mis lõpptulemusse ei sobitunud. See 80–90% ajast oli väga ruineeriv.

Sellises protsessis on palju ennustamatust ning see on ka peamine põhjus, miks trupitööna loodavad materjalid üldjuhul repertuaari-teatritesse ei sobi. On üks asi, kui väike kamp tuleb näiteks kooli seinte vahel kokku ja hakkab „otsima midagi, mida nad veel ei teagi otsida”. Trupp on väike, ruum on üldjuhul pidevalt truppi käsutuses ja mure piletite müümise pärast olematu. Repertuaariteatris on aga olukord teine. Saaliproovide ajal mängitakse samas saalis ka muid lavastusi, mis tähendab, et vahepeal peab ühe lavakujunduse üles panema ja teise maha võtma; trupiliikmed mängivad samal ajal teistes etendustes kaasa, mis tähendab, et õhtustes proovides neid tihtipeale ei ole; turundus peab hakkama piletite müügiga tegelema juba enne, kui trupil on selge, mida nad üleüldse tegema hakkavad jne.

Meil õnnestus Vanemuisele mitmel korral peavalu tekitada. Näiteks esimeses Sadamateatri proovis katsetasid näitlejad kaaslavastaja Kiwa juhendamisel ruumis olevate objektide helilisi omadusi, kuid proovijärgselt saime teatrilt noomituse uste, kahe lavaraskuse lõhkumise ning käsipuude raudlattidega tagumise pärast. Viimaseid pidasime tõesti ekslikult purunematuteks, kuid selgus, et need raudobjektid olid tegelikult malmist, mis on teadupoolest habras materjal. Palju hullem oli aga meie kunstveri, mis koosnes peaaegselt harilikust mustsõstra-siirupist ja mida võis teatavatel hetkedel leida ka kõige kaugematest Sadamateatri nurkadest. Pärast üht esimest kunstvere testimist toimus samas Sadamateatri ruumis õhtul tantsuetendus „Klaver”. Kuna tantsupõrand jäi ka pärast mitut pesemist kleepuv, rikkusime me nende etenduse. Vedas, et tantsijad viga ei saanud. Siinkohal tahan vabandada kogu „Klaveri” truppi ees. See ei pidanud nii minema. Samuti tahaksin tänada kõiki koristajaid, kes suutsid sellest probleemist siiski võitu saada.

Kõigist segadustest hoolimata tahaks loota, et „Ilus on noorelt...” ei jää viimaseks sarnaseks lavastuseks Vanemuise repertuaaris ja Vanemuine võtab teinegi kord selle väljakutse vastu. Iga süsteem vajab kaost, et jälle midagi uut avastada.

Sellised nad olid...

Vanemuise draamatrupis on hetkel koos draamajuht Tiit Paluga üksteist näitlejat ja lavastajat, kelle teatritee on alanud Vanemuises ja selle teekonna pikkust on enam kui kümme aastat. Kuigi mõnigi neist on paariks hooajaks liikunud teise teatrisse, teise riiki või kodumaa kaitsele, on just nemad see osa Vanemuise teatrist, kelle kohta sobib öelda: põliskasukad. Traditsioonide hoidjad. Maa sool. Kes nad on? Millal mängisid nad oma esimesed rollid ja millised nägid välja roheliste lavahakatistena?

Kais Adlas ja Raivo Adlas. Vanemuises aastast 1965.
W. Shakespeare, "Suveöö unenägu" (1965), Hermia ja Lysander

Aivar Tommingas. Vanemuises aastast 1978.
O. Anton, "Laudalüürika" (1980), Jüri

Jüri Lumiste. Vanemuises aastast 1978.
L. Gyurkó, "Elektra, mu arm" (1979), Orestes

Marika Barabanštšikova. Vanemuises aastast 1996.
J. K. Jerome, "Neljanda korruse ajutine" (1997), Stasia

Ain Mäeots. Vanemuises aastast 1994.
R. Kipling, "Mowgli" (1995), Akela.

Margus Jaanovits. Vanemuises aastast 1994.

W. Shakespeare, "Kaheteistkümnes öö ehk Kuidas soovite" (1998), Sebastian

Riho Kütsar. Vanemuises aastast 1994.

W. Shakespeare, "Kaheteistkümnes öö ehk Kuidas soovite" (1998), Antonio

Hannes Kaljujärv. Vanemuises aastast 1979.

A. Hmelik / M. Šatrov, „Vihma kallas nagu oavarrest” (1974), Ašot.

Vanemuise noortestudio lavastus.

Merle Jääger. Vanemuises aastast 1988.
O. Wilde, "Salome" (1993), Salome

Andres Mähar – vabal ajal värkstoas

Tekst Anu Tonts — Fotod Tõnis Järs

Räägitakse, et tegeled vabal ajal ühe põneva ja täiesti teatrivalise asjaga – puutööga. Vastab tõele?

Jah, vastab.

Kui ammu juba, millal see tegelemine algas?

Raske öelda, millal see täpselt algas. Puit materjalina pole mulle väga võõras olnud kunagi. Juba lapsena sai puust mõõkasid tehtud... Kõige ilusam oleks vist alustada sealt, et kunagi, kui ma veel Teatris NO99 töötasin, hakkasid sealsed grimeerijad kurtma, et mitte keegi ei tee puust päid, mida kasutatakse teatris parukate hoidmiseks. Kui kusagilt osta, siis on need pead ikka jube kallid. Kuna ehitasin umbes samal ajal ka oma Tallinna korterit ja olin üsna kursis materjalide hindadega, siis hind, millest grimeerijad rääkisid, tundus tõesti ebamõistlikult suur. Mõtlesin, et mõkerdan õige ise ühe valmis. Tean, et see esimene seisab siamaani seal NO99 grimmitoas. Esmasündinule nikerdasin isegi näo ette, see tuli nii morbiidne, et .... (*Andres hakkab vaikselt naerma*). Aga oli näoga kuidas oli, pea tegemisega sain hakkama ja sealt see siis pihta hakkas. Jutt levis ja toode osutus menukaks. Praeguseks on minu puupead pesa teinud vist vähemalt neljas Eesti teatris, ka Vanemuises. Vahepeal oli Tallinnas nõudlust palju, põhiliselt Estonias. Ega ma pole miski kõva müügi-mees. Pigem olen ikka mõelnud, et aitan, kui vaja.

Puupead pole ainuke asi, mida sa puust teinud oled?

Ega ma ei oskagi öelda, kumb oli enne, kas puupead või... No nagu ikka näitlejatel: raha on alati vähe ja millalgi tundus, et lihtsam on ise pusida seda mööblivärki. Tuleb odavam ja samas ka enda tehtud, omanäoline. Muidugi, esimesed katsetused olid päris naeruväärsed! Tol hetkel mu tehnika detailide ühendamisel eriti kruvist ja liimist kaugemale ei küündinud. Aga jah... hakkasin lihtsalt korterit sisustama ja kuna korter oli ka nii oma käe järgi tehtud, siis oli keeruline sobivat mööblit kaubandusvõrgust leida. See oleks ka väga kalliks läinud.

Siis hakkasidki ise tegema? Ja tegemise käigus hakkas meeldima?

Nojaa... Tallinnas tegin seda tööd keldris. Keldriboksis ja keldrikoridoris. Nii tegelikult ikka ei tohi, sest seal oli väga niiske. Teed valmis küll, aga siis tood kapikese või riiulikese tupp ja kuu möödudes on ta... materjal avaldab oma arvamuse, mida ta temperatuuride muutumisest ja niiskuse mõjust arvab. Tartus on mul nüüd juba üle aasta töötuba. Maa peal, kuiv ruum, katuse ja küttega – mõnus. Elutoas seda tööd ikka ei tee – tolmab ju kõvasti ja müra on ka päris palju.

Saan aru, et aja jooksul on sinu töödes toimunud areng. Oled sa kuskil käinud teadmisi omandamas, õppimas?

Ei ole paraku. Olen küll tükk aega mõelnud, et peaks seda tegema, aga eks aega kipub vähe olema. Päris nullist ka enam õppima minna ei viitsi. Olen mõelnud nii, et ka teatrites on päris palju häid näitlejaid ilma koolita – kui kiring on olemas, siis.... Võib-olla ma jätangi selle puutöö endas niimoodi ise-voolu kasvama.

Praeguseks on minu puupead pesa teinud vist vähemalt neljas Eesti teatris, ka Vanemuises.

Aga kust need uued teadmised ja oskused siis tulevad?

Internet on meeletu õppebaas. Ka kõige väiksemate toimingu seletuseks on olemas videod. Kuidas ma näiteks krohvima õppisin? Tegelikult ma ei oska siamaani krohvida, aga kunagises Tallinna korteris oli plaan, et tahame sinna krohvitud seinu. Oli ehitusbuumi ja kinnisvarabuumi tipp – kõik ehitusmehed olid kinni, keegi ei tahtnud tulla ja hinnad olid väga kõrged. Üks krohvija käis isegi vaatamas, aga kuuldes, et me tahame kindakrohvi, ütles: „Nagu rjestoranis? Ei-ei, see on vjaga kallis!“ No ja ega mul siis ei jäänudki muud üle kui tegin ise! Mul oli ühe vana krohvija telefoninumber – sõna otseses mõttes oli telefon kõrva ääres, kui tööd tegin. Vanamees teisel pool toru otsas seletas, et esimene kiht peab olema nagu hapukoor ja teine kiht veidi vedelam...

Püsis seinal?

No mis ta ikka – muidugi püsis. Või... ega ma nüüd ju ei tea enam. Niikaua, kui mina seal elasin, oli täitsa kobe.

Mida sa siis üldse veel puidust teinud oled?

Olen teinud ühe väga suure köögimööbli. Või mis nüüd suure... aga jah – tööpinda oli kuus ja pool meetrit. Põhiliselt kasutan materjalina liimpuidust kilpe. Siis olen teinud kapikesi ja... Ega ma nüüd nii palju ka teinud pole... no see aja-probleem ikka. Praegu sai üks voodi valmis. Varasügisel valmis üks vitriinkapp. Olen oma poistele teinud narid, sellised riiulite ja sahtlitega. Plaane on veel päris palju.

Lastele oled ka mänguasju teinud?

Noh, tegelikult väga palju ei ole. Siiski – kõige vanemal pojalt oli koolis laat ja kiiresti oli vaja midagi müügiks teha. Sel ajal ma vist tegin seda suurt kööki ja mul oli järele palju igasuguseid lippe. Tegime Theodoriga koos 25 mõõka. Ta värvis need ilusti ära ja meie kaup osutus laadal äärmiselt populaarseks, müüsimis need kähku maha.

Ja alatihti on ikka see olukord, et mõõdan viis korda, aga tagantjärele tean, et oleks pidanud mõõtma üheksa korda!

On sul puutöövallas unistusi?

Unistust pole, on pigem siht. Selles mõttes pole unistust, et kõik on täiesti tehtav: oma kodumööbli tahan ikka põhiliselt ise valmistada. Oleme nüüdseks viis aastat oma Tartu kodus elanud, aga siiamaani on siin-seal asendusasjad. Ükski ruum majas pole lõplikult valmis. Teisalt olen hakanud mõtlema, et võib-olla on tegemist pigem elustiiliga? Tallinnas sai korter viie aastaga valmis. Pärast seda läks igavaks ja kolisime ära. Nüüd on häda selles, et siin ei tahaks niipea valmis saada (*naerab*).

Kuidas sünnib sinu tööde välimus? Kes disainib?

Eks ikka jälle sõber Google tuleb appi. Olen pigem selline ilma kujutlusvõimeta puusepp ja pean väga täpsed joonised ette tegema. Joonise peal ehitan plaanitava asja enne valmis. Ja alatihti on ikka see olukord, et mõõdan viis korda, aga tagantjärele tean, et oleks pidanud mõõtma üheksa korda! Mõni asi jääb märkamata. No näiteks selle suure kõõgi puhul, mis ma tegin... seal oli ka paar põhimõttelist viga, mida ükski kutse-line puusepp ei tohiks läbi lasta. Aga eks mul ongi see õigus-tus, et ma pole päris puusepp. Ja eks tellijadki teavad seda. See on minu trump.

See uhke vitriinkapp – kaua sa seda tegid?

Tegelikult üllatavalt vähe, arvan, et umbes kaks nädalat muu töö kõrvalt. Oli hetk, sain teha. Need kaared ustel tegin ise, nendega läks päris palju aega. Valgus on sees... Tahtsin proovida, kas saan sellist tüüpi tööga ka hakkama. Kõige rohkem võttis aega see, et tegin esimest korda tahvelust. See tähendab, et puidust raami sisse läheb puittahvel, klaas vms. Tänapäeval on olemas nii head freesid ja uksele vajalikke erinevaid sooni on väga kerge teha. Ma ei kujuta isegi ette, kuidas seda vanasti tehti....

Sul on kolm poega, eks? Kas mõni neist tunneb ka puutöö vastu huvi?

Jah, poisid on 10, 7 ja 4 aastat vanad. Eks nad aeg-ajalt ikka käivad töötoas, aga et nüüd päris huvilised oleksid, seda ma väita ei saa. Heal juhul löövad kaks lippu kokku ja teevad mõõga. Veidi saevad ka. Pole seda püsivust. Aga eks ma olen ise kehv õpetaja ka – hakkam kohe tulemust tahtma.

Kas puutöö on teraapiline?

Jah, see töö sunnib mingitmoodi maha rahunema küll, seda ei saa teha sedasi... rabadalt. Isegi teatris saab proovis vahel mõne stseeni teha suhtumisega, et... kurratraissknärvis, aga puiduga nii ei saa. Puit materjalina on üldse nii meeldiv, et... Meil on justkui mingi vastastikune suhe (*naerab mõnusalt*). Puutöö on teraapiline jah. Teed oma põhitööst hoopis erinevat asja. Kui pidevalt ainult kunsti teha, siis vist jookseb kokku. Vähemalt mina ei suuda nii, ma pean korra maa peale tulema.

Kas puutööd tehes ei ole nii, et mõttes tegeled hoopis oma teatritööga? Tuled värkstoast välja ja oled oma rolli selgeks mõelnud?

Olen mõelnud, et äkki võiks nii olla, aga... ei. Mõlemad tööd vajavad eraldi keskendumist ja vähemalt minu puhul on selge, et ükskõik, mida ma teen – teatrit või puutööd –, ma pean ikka mõtetega konkreetse asja juures olema, muidu ei tule soovitud tulemust.

Oled mõelnud, et kui sa kunagi ei peaks enam näidelda tahtma, kas see oskus on nagu väike kindlustus taga-taskus? Toob leiva lauale?

Olen mõelnud küll. Aga olgem siiski realistid. Ma pole muidugi turgu uurinud ega tea, kui suur see minusuguse töömehe puhul olla võiks, aga niisama mööblitootjana ma usutavasti

Kui pidevalt ainult kunsti teha, siis vist jookseb kokku. Vähemalt mina ei suuda nii, ma pean korra maa peale tulema.

läbi ei lööks. Ega mulle päris tootma hakata ei meeldikski. Mulle meeldib puutöö puhul pigem võimalus võtta oma aeg ja ka see, et ma ei pea mingiks tähtjaks asju valmis tegema. Selles töös on mõnu nii oluline, et kui see mingil moel sunduslikuks saab, siis.... Ja noh, siis peaks ikka töötuba olema kaks-kolm korda suurem. Väikseid asju võin muidugi teha.

Oled sa kursis, on sul veel kolleege, kes selliste asjadega tegelevad?

Ikka kostub siit-sealt täitsa üllatavat infot. Hiljuti kuulsin või lugesin kusagilt, et näiteks Sepo Seeman teeb saunaahje, Draamateatri jõululaadal võib näha naisnäitlejate näputööd ja... Riho Kütsar on hakanud tõsiselt ehitustöödega tegelema, jutud käivad, et ka Ain Mäeots on ise riuleid teinud. Raamaturiiulist sageli kõik algabki! Mul oli see vist ka esimene isetehtud mööblitükk. Prussid püsti, lauad vahele ja...

Reimo Sagor teeb puutööd, Veiko Porkanen ka.... Ma saan sellest aru – käega katsutav tulemus on lihtsalt nii tore. Eriti, kui jääd ise ka rahule, siis on kõige vahvam.

Kui keegi nüüd seda lugu loeb ja hakkab su puutööde vastu suurt huvi tundma, siis kuidas suhtud?

Rünnata ei ole mõtet, aga huvi tunda – miks mitte! Vahel ju on aega.

Kõige lähemad puutööplaanid on siiski oma koduse mööbliga seotud?

Jah, aga nagu ma enne ütlesin, siis ega sellega kiiret ei ole! Kui valmis saab, siis mine tea – järsku pean jälle kuhugi mujale edasi kolima. Aga minu meelest polegi mõtet mõelda, et kõik saab ükskord valmis.

RUTHI JA VANEMUISE ARMASTUSLUGU

1. mail 2016 sai Ruth Rehme-Rähnil täis 35 Vanemuise-aastat.

Tekst Tiiu Rööp – Fotod Alan Proosa, erakogu

Paariaastane Ruth punase Jawaga koduõuel

Ruthi ja Vanemuise lugu võib rääkida erinevalt, üks võimalus on jutustada seda kui muinasjuttu: kunagi elas suure-suure järve ääres üks tüdruk koos ema-isa ja kahe õega. Nagu kõigile tütarlastele, meeldisid ka talle ilusad riided. Veel meeldis talle joonistamine.

Päevad veeresid omasoodu. Samal ajal ehitati linnas, mis asus mitme paksu metsa ja kuue jõe taga, mäe otsa uhket lossi. Meie tütarlapsel sirgus noor neiu ja tal tekkis kummaline igatsus mäepealse lossi ja selle elanike järele.

Ühel päeval rääkis ta emale oma unistusest. Ema, argine maanaine, ütles: „Mine pealegi, tütar! Ega sa seal printsessiks taha hakata! Töökaid ja tublisid inimesi on lossides alati vaja!” Nii juhtuski, et meie tütarlaps läks mäepealsetesse lossi tööd küsima ning lossis leiti, et just teda neil ongi vaja.

Temast ei saanud printsessi, kuid kõik selle maja printsid, kuningad, kindralid ja tallipoisid, esimestest armastajatest ja kibestunud vanamehepässidest rääkimata, ei astu rahva ette enne, kui on saanud temapoolse heakskiidu.

Ruthi ja Vanemuise lugu võib rääkida ka teistmoodi. Alustame lapseõlvest. Ruthi lapseõlvemaad on Raplamaal Lelles ja Jõgevamaal Mustvees: Lelles lõpetas ta põhi-, Mustvees keskkooli. Õppimise kohta tunnistab Ruth, et viieline ta kindlasti polnud, õpikutest enam köitis joonistamine. Tema vanemad olid nooruslikud külaelul käimatõmbajad: emale meeldis kultuurimajas näiteringi teha ning isa mängis tantsuansamblis akordioni. Esinejaverd oli Ruthil ja ta õelgi – ema soovil pidid nad pidudel alati kohal olema, sest lapsed esinesid üle numbriga: üks laulis, teine luges luuletust, lisaks veel akordionistide ansambel!

Kool ja elukutse. Tallinna Kergetööstustehnikumi minek oli pigem juhuslik: ema tellis küll tütardele ajakirja Siluett ning tänu sellele teadis Ruth moest mõndagi, kuid usku, et temast võiks saada moekunstnik, polnud. Klassiõde läks Kergetööstustehnikumi ning kutsus Ruthi kaasa, nii ta proovima läkski – esimesel aastal ei saanud, aga teisel sai kooli sisse. Erialavaliku tegemisel sai määravaks selle sama klassiõde soovitus: mine, Ruth, meesterõivastesse, seal saad kõik selgeks! Võib-olla mõjutas valikut seegi, kuidas isa pilli mängima minnes end riidesse pani: ikka valge särk, lips, viigitud püksid. Ka vanaisa oli „joonega mees”, käis lipsu ja ülikonnaga. Nii saigi erialaks meesterõivaste modelleerimine-konstrueerimine.

Kool kestis kaks ja pool aastat ning viimaseks aastaks tuli leida praktikakoht. Ruth teadis praktikavõimalusest Vanemuises, kuid teatrisse küsima tulla – selleks julgust polnud! Läks hoopis maale ema juurde ja rääkis oma murest. Emal oli ees käik Tartusse ning ta kutsus tütre kaasa. Tartus ütles ema: „Mine nüüd Vanemuise teatrisse!”, Ruth vastu: „Ma kardan!”, mille peale ema, asine inimene, sõnas: „Ega sa näitlejaks ei taha saada! Mine, küsi!”

Praktikaaja esimene lavastus, mille kostüümide valmistamise juures Ruth abiks oli, oli „Sevilla habemeajaja” (lavastaja Ago-Endrik Kerge, esietendus 1981). Tükis oli palju meesosa-täitjaid ja ka orkestrile tuli kostüümid õmmelda. Ruthile anti võimalus konstrueerida: paberile ta midagi tegema ei hakanud, joonistas otse riidele ja asus hetkel, kui praktika juhendaja Ludvig Prants kontrollima tuli, juba kostüüme välja lõikama. Meister vaatas üle ja ütles: „Noh, lase käia!”

Praktikalt lahkus Ruth kindlustundega: teda oodati Vanemuisesse tagasi.

Diplomitööks frakk. Kooli lõpetamiseks tuli teha diplomitöö. Toonane Vanemuise õmblusala juhataja Aimre Pahonin soovitas õmmelda fraki. Ruthi sõnul oli ta kohe nõus, mis siis, et polnud elus frakki näinudki, ega teadnud, mida see tähendab. Koolis frakiõmblemist ei õpetatud, sest kas siis sotsialismiajastul mõni mees endale fraki tellib?! Diplomitöö esitlemine oli nagu moedemonstratsioon: Ruthi praeguse ülelaua-naabri, naisterõivaste juurdelõikaja Külli Kuke sõnul käis saalist kahin läbi, kui ooperisolist Tõnu Bachmann Ruthi õmmeldud frakis lavale astus. Frakk sai hindeksi viie.

Praktikalt lahkus Ruth kindlustundega: teda oodati Vanemuisesse tagasi. Esimesed poolteist aastat oli ta rätsepaametis vanameister Ludvig Prantsu käe all, siis kohad vahetusid – Ruthist sai juurdelõikaja ning Prants läks Ruthi endisele ametikohale, jäädes veel paariks aastaks tööle ning noorele inimesele toeks.

Esimesed tööd Vanemuises. Esimene lavastus, mida Ruth juurdelõikajana tegi, oli „Vana daami külaskäik” (lavastaja Jaan Tooming, 1982). Kunstnik Tiiu Tepandi oli lavastusele kavandanud moodsad ülikonnad ning Ruthil on siiani meeles, kuidas Tiiu nende tutvustamisel rõhutas: aga need peavad väga hästi istuma!

Paar aastat hiljem pälvis Ruht kiituse Kaarel Irdilt: Vana Hirmus lavastas Tihhon Hrennikovi „Valgeid õid” (esietendus 1984). Lavastuse jaoks oli vaja õmmelda palju sõjaväevorme ning need kujunesid nii ilusateks, et Kaarel Ird tuli õmblustöötuppa tänama – Vanemuises polevat paremaid mundreid tehtudki! „Valge öö” mundrid käivad siiani lavastusest lavastusse, üht neist kandis Ott Sepp „Koidula veres” (lavastaja Ain Mäeots, 2008).

Töö on kõige parem õpetaja. Ruthi sõnul võib end täiendamas käia, kuid kõige enam õpib koostööst erinevate kunstnikega: Kustav-Agu Püüman oli esimene, kes Teatriliidu kaudu vahendas ajalooliste kostüümide skeeme. Palju on olnud kasu „Salaküti” (lavastaja Liis Kolle, 2002) kunstnikult Mathias Wernerilt kingiks saadud isepaljundatud kostüümiõpikust. Sageli on abiks ka kolleeg Külli Kuk, kellel on ajaloolisest kostüümist põhjalikud teadmised.

Igal lavastajal on oma meeskond, Mati Undi meeskonda kuulus moedisaini õppinud kunstnik Jaanus Vahtra. Lavastused, mille kunstnikuks oli Jaanus, olid väga oodatud: tema kostüümid olid uudsed ja huvitavad, neisse oli sisse toodud kaasaegne moejoon.

Väga soojalt meenutab Ruth opereti „Bajadeer” (lavastaja Arne Mikk, 2001) kunstnikku Eldor Renterit. Eesti teatrikunsti *grand old man* õpetas rõivaste kaunistamist ning üks tema väärtuslikke õpetusi oli: „Kui tahate, tüdrukud, et mingi asi tööle hakkaks, pange must kriips vahele.”

„Vanadest” teatrikunstnikest nimetab Ruth omanäolist Georg Sanderit ning Jaak Vausi, viimase kostüümide eripäraks on „nüanssi” lisav suur nõop. Kauaaegne Vanemuise peakunstnik Meeri Säre õpetas distantsilt vaatama: nii mõnigi kangas või kostüüm ei pruugi lähedalt hea olla, aga tuleb osata vaadata ruumiliselt ning arvestada erinevate valgustega. Väga tunnustavalt räägib Ruth Mare Tommingasest: Mare kujundab kostüüme paljudele lavastustele ning kasutab neid seejärel mitmetes tükides: kord valmisõmmeldud asjad ei jää aastateks lattu seisma.

Ooperi „Jevgeni Onegin” (lavastaja Dmitri Bertman, 2013) kostüümikunstnik Tatjana Tulubjeva Moskva ooperiteatrist Helikon saab vaid ülivõrdes kiidusõnu: vaimustavad nii tema võimekus kogu lavastuse kostüümiriided välja valida vaid ühe päevaga, samuti välja pakutud efektsed lahendused.

Kitsaste aegade võlu. Ekslik on arvata, nagu oleksid praegused ajad, mil valdav osa kostüümide õmblemiseks vajalikke materjale tellitakse, juurdelõikajatele-rätsepatele parimad. Ruthi kuulates tekib vastupidine pilt: mida väiksem materjalide valik, seda rohkem leidlikkust ja rõõmu oma tööst!

Üheks selliseks leidlikuks lavastuseks oli ooper „Figaro pulm” (lavastaja Ago-Endrik Kerge, kunstnik Mari-Liis Küla), mis esietendus 1983. aastal: kasutada oli tikkriiet (alusmaterjal) ning musta, beeži ja valget voodrisarži. Terve lavastuse kostüümid õmmeldi kolme värvi voodrisiidist, pisut lisati sametit ja pitskardinaid, millest valmisid nii erinevad satsid, hispaania kammid kui rinnakaunistused. Eriti leidlikult muudeti kuued toretsevateks: voodrisaržist hõlmadele kinnitati värvilised brokaaditükid ning selleks, et kõik püsiks seal,

Ruth ja Simo Breede kostüümiproovis

kuhu mõeldud, kaeti musta tülliga. Lõpuks lisati veel rõhu andmiseks litreid, ning tulemuseks olid väga teatraalsed kostüümid! Ruthi hääles on veidike nukrust, kui ta lisab: „Neid ei saa teistes lavastustes kasutada, sest nad on väga omanäolised...”

Vaese aja tükina tuli välja ka muusikal „Minu veetlev leedi” (lavastaja Ülo Vilimaa, kunstnik Georg Sander, 1990); lisaks kangaste nappusele polnud Vanemuises ajutiselt kostüümiala juhatajat ning juurdelõikajatel tuli materjalide otsimise-leidmise töö endil teha. Riia tänava kauplusest osteti ära kogu kardinakangas, Ruthi sõnul „meie meelest kihvt kleidiriie”. Villase riide järel käidi Sindis, sealne tehase oli likvideerimisel ning seetõttu tegid nad lao hallist kangast tühjaks. Sindi nn kaltsuvillane läks kasutusse ning hoolimata sellest, et riie oli odav ja triikida seda ei saanud – kõik jäi triikraua külge –, oli vestide-sabakuubede väljanägemine 5+! „Minu veetleva leedi” kostüüme on hiljem teisteski lavastustes kasutatud, näiteks Toomemäel mängitud suvetükis „Julie ja tähed” (lavastaja Margus Kasterpalu, 2016) kannab Rain Simmul ühte neist.

Shakespeare'i „Macbeth” (lavastaja Ago-Endrik Kerge, kunstnik Liina Pihlak, 1987) oli samuti üks neist lavastustest, mille puhul läks vaja nii leidlikkust kui tutvusi: „Maratist” hangiti villane dressiriie ja Lätist, spordiriie laost, hõbedased ja kuldsed kilekad. Ilmetu, naturaalvärvu dressiriie osutus hästi värvitavaks ning kilejopedest valmistati vahvad turvised. Saapad tegi firma Jakobi Jalats ning need said nii head, et saab siiani kasutada. Ruth meenutab, kuidas osade stseenide kostüümid pidid olema kui lahingust tulnud: porised ja verised; loomuliku väljanägemise saavutamiseks veeti neid mööda värvitöökoja põrandat. Vale on mõelda, nagu pakuks teatriritsepetele tegemislusti vaid kaunid ja säravad ülikonnad-mundrid, „Macbethi” räsitud kostüümide ning ka „Minu veetleva leedi” tänavapoiste poriste kodjakate tegemine on väga tore töö!

1988. aastal, kui Ago-Endrik Kerge lavastas muusikali „Sugar ehk Džässis ainult tüdrukud” (kunstnik Marju Pottisep), tuli jälle appi Tallinna Trikotaažitootmiskoondis „Marat”: kombineeriidest, mis osutus imehästi värvitavaks, valmised kaunid punased kokteilkleidid! Samast lavastusest pärit mummulised täissiidist pidžaamad „käisid laval” ka muusikalis „Cabaret” (lavastaja Roman Hovenbitzer, kunstnik Roy Spahn, 2012).

Mälu. Kellel meist poleks päikseliste päevade sekka sattunud tormiseid või parimate kavatsustega alustatu äpardunud? Mitmed erisõnastuses katsed Ruhtilt välja meelitada, kas mõni töö on peavalutekitajaks osutunud, jäävad edutuks: kui ongi, siis ei meenu! Paaril korral on näitlejad koridoris omavahel kostüüme kritiseerinud; Ruth kirjeldab, kuidas ta rahulolematule ligi astus ja ütles: „Kas need siin saavad sind aidata? Tuled minu juurde ja räägid kõva häälega, mis viga. Parandame ära!” Ühel korral on käidud teatri direktori juures kaebamas: kostüüm ei lase rolli teostada! Direktoriks oli siis Jaak Viller. Lugu meenutades hakkab Ruth naerma – ise suur mees, aga läheb direktorile kaebama! Tõsinedes lisab: „... aga kui ma teda laval vaatan, annan kõik andeks!”

Kolmekümne viie aasta jooksul on valmis tehtud väga palju kostüüme; küsimusele, kas ta mäletab või on arvet pidanud, kui paljudele, vastab Ruth: „Muidu ei pruugi ma kõiki

Ruth sobitab kostüümi selga kass Findusele (Ott Sepp)

See on minu maja, ma tean siin kõiki urkaid!

lavastusi mäletada, aga kui lähen lattu ja näen kostüümi, siis lisaks lavastusele tean ka, kes seda kandis.”

Elu väljaspool teatrit. Ruth kuulub seltsingusse Harilikud, mis ühendab kunstihuvilisi lõbusaid naisi. Koos käiakse teispäeviti ja reedeti, grupp on jagatud kaheks, sest kõik ei mahuks korraga juhendaja juurde ära. Talvel maalitakse vaikelusid, käiakse koos teatris ning kindlasti peetakse seltsingu jõulupidu – ilmtingimata koos kingituste ja jõuluvanaga. Suviti toimuvad „maalilaagrid”: juba aastaid sõidab juuli esimesel nädalavahetusel 3 autotäit lustakaid naisi mõnda ilusasse Eestimaa paika, viimasel suvel oldi Paldiskis. Alati otsitakse õõbimiseks söögitegemise võimalusega koht ja maalitakse... ja maalitakse... ning maalitakse.

Ruthil on elukaaslane ja koer, kangekaelne taks. Veel on tal kaks nooremat õde ning toredad õelapsed, kellele püüab olla hea tädi. Kõik märgid näitavad, et edukalt: kui mõnel õelapsel on probleemid, siis esimene inimene, kellele neid räägitakse, on tädi Ruth.

Märkamatul jõuame jutuga teatri juurde tagasi. „Olen teinekord järsu ütlemisega,” tunnistab Ruth ja lisab: „Teatris julgevad kõik öelda, iga riigikorra ajal.” See on üks sõnadesse mittemahtuv eriline ilme, millega Ruth tunnistab: „See on minu maja, ma tean siin kõiki urkaid!”

Kraadiõppurid teatri garderoobis

Tekst Deivi Tuppits – Foto Maris S

Teatrikülastajatena näeme neid uksele piletit rebimas ning garderoobis numbrit ulatamas. Nad võtavad vastu publiku üleriided ning hoolitsevad selle eest, et ükski lillekimp, kommikarp või pudelitäis häid soove austajatelt ei jääks artistidele edastamata – põgusa hetke kohtame neid laval. Kes nad on, palju teame neist inimestena?

Indrek Ojam, Annegret Kriisa ning **Joonas Vatter** (fotol vasakult paremale) on vaid mõned Vanemuise publikuteenindajaist, kes ühtlasi on ka kraadiõppurid ning oskavad teatrit ja elu vaadata läbi akadeemilise binokli. Muul ajal leiab neid nii palliplatsilt, tantsusaalist kui võitluspõrandalt. Palusime neil avada oma mõtteid ning rääkida teatrist nii, nagu nemad seda näevad.

Usun kunsti võimesse maailma muuta tegelikult lausa naiivsuseeni ulatuva siirusega.

Indrek armastab lisaks kultuurile väga sporti – sulgpalli on ta mänginud lausa 11 aastat ning mõnda aega isegi A-liiga tasemel. Harrastusspordi tasemele on jäänud lisaks jalgpall.

Vanemuise publikuteenindajaks kandi deeris Indrek 2010. aastal, olles siis bakalaureuseõpingute keskel, nüüdseks on ta jõudnud Tartu Ülikooli doktorantuuri eesti kirjanduse erialal. Kirjanduse juures köidab teda võimalus selle muutumise kaudu seletada ajalugu ennast: seda, kust me tuleme ja kuhu läheme. Just humanitaarteaduste ja kultuuri vallas „vaikselt uurimistöoga tegelemas” näeb ta end ka lähitulevikus. Suurem osa tema elust kulubki praegu „kultuuris ligunemisele”: filme vaadates ning raamatuid lugedes.

Miks just Vanemuine? Sest õhtuse tööajaga graafik sobis Indrekule sisetulekuallikaks ning tegelikult on terve ta pere mingil hetkel Vanemuise teatris töötanud: varem on publikuteenindajana töötanud õde, isa pidas mõnda aega sümfooniaorkestris trompetisti ametit ning ema on tänini samas orkestris viuldaja. Valik polnud niisiis kuidagi üllatav.

Annegret õpib TÜ ajaloo ja arheoloogia instituudis arhiivindust ning lõpetab sel kevadel magistrantuuri. Varasemast on tal taskus bakalaureusekraad kunstiajaloo, kuid arhiivinduse kasuks rääkisid praktilised oskused, mida see eriala võimaldab – näiteks saksakeelse gooti kirja lugemine, millela tema lõputöö materjalide läbitöötamine oleks võimatu. Annegreti köidavad loomingulised inimesed ning nende

tööd – sestap ka huvi ajaloo vastu –, ehk kogu see ilu ja inetus, mida läbi aegade loodud on. Tema suurteks lemmikuteks kunstis on 18. sajandi klassitsistlik arhitektuur, Antonio Canova skulptuurid ning 19. sajandi lõpu impressionistid nagu Renoir ja Degas. Kui maalikunsti ajaloost peaks välja tooma ühe maali, siis oleks selleks Degas' „Sinised tantsijad”. Balletilembus ei väljendu aga üksnes sel moel, käidud on ka nii peotantsu- kui balletitrennis. Viimasel ajal teeb Annegret trenni aga hoopis Tartu Budoklubis, kus õpib Koryu Uchinadi karate jutsu võitluskunsti. Olles hetkel küll veel 9. kyu (valge vöö) omanik, on tal plaan peagi sooritada järgmise astme ehk kollase vöö eksam. Kui kooli, võitluskunsti ja teatritöö kõrvalt aega üle jääb, teeb Annegret käsitööd – koob või õmbleb kleite.

Joonast ajendas Vanemuisesse tööle tulema võimalus näha ohtralt teatrit. Endise Vanalinna Hariduskollegiumi teatriklasi õpilase ning praeguse värske kirjanduse- ja kunstiajaloo tudengina peab ta au sees Tšehhovit ja Dostojevskit ning ütleb oma viimaste aastate suurimaks lugemiselamuseks olevat Fjodor Sologubi romaani „Saadanasigidik”. Lisaks vene ja eesti kirjandusklassika ohtrale tarbimisele mõlgutab Joonas mõtteid rahvatantsijana tantsupeole jõudmisest, Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmena mõtiskleb ta patriotismist ja ühiskondlikest hoiakutest ning teatrikriitika ja selle olemuse üle arutleb Teatriteaduse Üliõpilaste Loožis ehk TÜL-is. TÜL oli heaks alternatiiviks teatriteadusele, mis Joonast esialgu paelus, kuid millest ta kartis

erialast üksluisust. Seda ohtu teatrilembese tutvusringkonna salongi-õhtutel aga tekkida ei saa. Ning kuigi erialaselt kirjandusalase tööga tegelemise vastu pole Joonasel vähimatki, loodab ta viie aasta pärast näha end õppimas hoopis lavastamist.

Millised on esimesed mälestused teatrist ning sellega seonduvast?

Indrek: Minu esimesed mälestused teatrist on väga ürgsed ja pärinevad juba kusagilt 3-4 eluaastast. Nagu öeldud, on mu ema suure osa oma elust töötanud Vanemuise sümfooniaorkestris ja just tema võttis mind juba väga noorelt vahetevahel proovi kaasa. Nende esimeste mälestustega assotsieeruvad eelkõige ooperite proovid ning pealkirjad, nagu „La traviata” ja „Rigoletto”. Sõnateater tuli tegelikult palju hiljem, kui algklassides sai terve klassiga koos teatris käidud. Arvan, et midagi nendest kogemustest on endiselt tallel ja mõjutavad mu muusika kuulamise ja teatris käimise valikuid siamaani, aga need on üsna hämarad protsessid ja mõjud.

Annegret: Päris täpselt ei oskagi öelda, mida ma esimesena teatris vaatamas käisin. Ühtegi lasteetendust küll ei meenu, ju siis polnud midagi sellist, mis oleks eriliselt meelde jäänud. Tundub, et nüüd olen tagantjärele kõik lasteetendused kümnekordselt ära vaadanud.

Joonas: Vaatajana on esimene mälestus seotud Nukuteatriga, see oli vist jõuluetendus, mida perega vaatamas käisime. Mäletan, et Andres Dvinjaninov mängis hästi kurja lõvi ja kui tema häällõlaritest tuli, siis pistsin suurest hirmust

Kord küsis üks naine minu käest, mitu kohta on teatrisaali esimeses reas ning kui ma ei osanud talle täpselt vastata, sai ta üsna kurjaks ja ütles, et sellepärast ma garderoobis töötangi, et ma mitte midagi ei tea...

röökima. Et vaataval tekib teatrisaalis päris hirm, on muidugi mitmeti tõlgendatav, aga asi iseenesest – see, et tekib päris tunne, on hea teatri märk. Minu jaoks on emotsionaalne puudutus teatris primaarne, ideed ja kontseptsioonid on ka toredad, aga pole reeglina nii võimsad.

Kas ja kuidas seostad õpitavat eriala teatritööga? Mida on teatris teeninudajana töötamine juurde andnud?

Indrek: Arvan, et minu erialal õpitu oleks ühendatav eelkõige teatritöö loomingu poole praktilise osaga: dramaturgia ja lavastamisega. Loovale tööle teatris tuleb igal juhul kasuks lai ja samas peenetundeline orienteerumine kultuuritekstides. Sellise tüübi ideaalnäiteks võiks olla Tartu ülikoolis eesti filoloogია lõpetanud Mati Unt, kes, tõsi küll, oli ka suur iseõppija. Aga konkreetset alal teatris töötamine on mulle andnud eelkõige teenindamisega seotud sotsiaalseid oskusi ja külma närvi inimestega suhtlemisel.

Annegret: Mulle on ajaloo õppimine väga palju juurde andnud ning kindlasti avardanud ka silmaringi. Klienditeeninduse seisukohalt vaadates: selleks küll ajaloolase haridust vaja pole! Pigem annab see midagi juurde mulle endale, sest päris huvitav on jälgida, kas ja kuidas on erinevates lavastustes ajaloolisi sündmusi kajastatud, kas lavakujundus ja kostüümid on ajastutruud jne. Näiteks hiljuti mängukavva lisandunud „Arkaadiat” on huvitav vaadata just seetõttu, et paljuski toimub tegevus 19. sajandi alguses ja seal kajastatakse mitmeid teemasid, mida ka mul tuli oma magistratöö jaoks uurida.

Joonas: Kirjanduse ja teatri seos on ju üsna ilmne – suur osa tehtavast teatrist sünnib tänu kirjandusele või vähemalt kaudselgi moel tõukub sellest. Teatris teenindajana töötamine võiks anda juurde julgust ja konkreetsust inimestega suhtlemisel, aga ma pole kindel, kas olen seda juba saanud. Etenduste (korduv) vaatamine on mõistagi analüüsi-võimet arendanud.

Iga etenduseõhtu toob teatrisse palju erinevaid ja isemoodi inimesi, iga teatriskäik on erinev. Milliseid põnevaid seiku või meelde jäävaid kogemusi oma tööst võid jagada?

Indrek: Etenduste ajal on ette tulnud ootamatuid kriise, näiteks hakkab inimesel umbses ruumis paha või tabab teda mõni muu äkiline terviserike, mõnikord on selle tõttu tulnud katkestada ka etendus. Sellised olukorrad vajavad kiiret ja adekvaatset reageerimist ka publikuteenindajatel ning võin uhkusega öelda, et minu töötamise ajal ajal on meie kollektiivil õnnestunud kõik need ootamatud olukorrad lahendada tõhusalt ja korrektselt. Teenindustöö positiivsed seigid vist väga meelde ei jäägi, kuna ei registreeru eriliste sündmustena. Palju rõõmu on pakkunud see, kui etenduse järel on näha inimeste siirast rahuolu ja nad seda meile mõne meeldiva kommentaari, nalja või viisakusavalduse kaudu välja näidata julgevad.

Annegret: Positiivsete kogemustena tooksin välja komplimendid, paljud kiidavad näiteks mu nime, kingitakse kommi, šokolaadi, mõnikord tulevad väikesed lapsed kallistama. Tihtipeale juhtub, et inimesed küsivad ilma

pikemalt mõtlemata päris kummalisi küsimusi. Näiteks küsis üks välismaalane, kas ma kannan Rolexi käekella. Kahjuks on ette tulnud ka üsna eba-meeldivaid olukordi: kord küsis üks naine minu käest, mitu kohta on teatrisaali esimeses reas ning kui ma ei osanud talle täpselt vastata, sai ta üsna kurjaks ja ütles, et sellepärast ma garderoobis töötangi, et ma mitte midagi ei tea...

Joonas: Tegelikult on mul kahju, et ma pole siin töötatud aja jooksul suutnud teatrikülastajaid nii palju jälgida kui võinuks. Kuidagi läheb nii, et kui teed tööd – võtad mantleid vastu või rebid pileteid, siis selle kõrvalt ei suuda jälgida inimesi ja märgata nende isikupära. Aga küsimuse peale meenus kohe lugu, kuidas ühe suurema grupi bussijuht rääkis, et oli kunagi ühe grupi Pärnusse Endla teatrisse viinud ja kohale jõudes selgus, et tegelikult oli vaja minna hoopis Ugalasse. Nad olid siis tookord vist ikka Viljandisse ka sõitnud, aga alles etenduse lõpuks kohale jõudnud... Aga see pole otseselt minuga juhtunud lugu, lihtsalt kuulnud siin, teatri garderoobis.

Milline on su lemmikkunstivorm? Kas usud, et teatril on nii-öelda maailma muutev võime?

Indrek: Mu lemmikkunstivormid on ilmselt kirjandus, muusika ja film. Usun kunsti võimesse maailma muuta tegelikult lausa naiivsuseni ulatuva siirusega. Aga see muutmine ei ole midagi, mida võiks mõista väga lihtsustatult. Kunst ei lähe meie asemel tänavale meie õiguste eest võitlema ega maksa meie elektriarveid. Ta suudab aga sügavalt raputada

meie kõige sissejuurdunumaid subjektiivseid tõekspidamisi, millel seesama „maailm” tegelikult poolenisti põhineb.

Annegret: Kui peab ühe valima, siis usun, et lemmikuks on ikkagi tants. Minu jaoks on alati olnud väga paeluv, kuidas inimkeha saab oma liigutustega edasi anda erinevaid emotsioone. Muidugi on teatril võime maailma muuta, sest kui mõni etendus suudab inimese isiklikku maailma kuidagi mõjutada, muutub selle läbi ka muu maailm. Kõige ehedamalt näebki seda laste pealt, kes tihtipeale tahavad kohe pärast etenduse lõppu baleriinideks saada.

Joonas: Lemmikunstivorm? Ikka teater! Maailma muutmine on aga minu jaoks hästi abstraktne ja ebamäärane mõiste. Et kuidas ma nüüd kogu seda suurt maailma korruga muudan? Tahaks küll sõjad ära kaotada, aga kuidagi vist ei õnnestu, ka teatri abiga mitte. Inimesi saab teater muidugi muuta. Need inimesed, kes õhtul teatrisaali on tulnud, võivad sealt väljuda hoopis teistsuguse

maailmanägemise ja -tunnetusega. Selles valguses: kui me muudame inimesi kui maailma osa, siis me muudame ka maailma. Nii et saab küll!

Mis peaks täna inimeste kunstitarbimises või kunstitegemises teisiti olema? Kas tänapäeva kunst on kriisis?

Indrek: See tegemine ja tarbimine võiks olla veel süütundevabam, spontaansem ja võimsam. Tehkem asju sellepärast, et on põnev ja mõnus! Minu veendumuse kohaselt pole olemas mingisugust iseiseisvat, üksnes kunsti puudutavat kriisi. Kui kunstis on kriis, on järelikult kriisis ka ülejäänud ühiskond. Ma leian, et praeguste eri kunstiliikude kriiside – näiteks vähene kommunikatiivsus, hägusus ja väärtuste relatiivsus –, nende nähtuste taga on üldisem probleem ühiskonna meeletu spetsialiseerumise ja kihistumise näol. Me lihtsalt ei hooa enam, kuidas teised inimesed, tihti meie oma naabrid, elavad. Sellepärast tekitab suur osa kunstist

hämmitust, segadust, kohati hirmugi. Tuleb silmad avada ja sellest üle olla.

Annegret: Minu meelest pole paljudes kunstivaldkonnas tehtavatel asjadel kvaliteeti, kõik teevad, tehakse liiga palju ja tihti ilma suurema mõtteta. Ma ise ootaksin rohkem sügavust, hinge ja südamega tehtud projekte, millel oleks ka tähendus. Rohkem parema kvaliteediga kunsti!

Joonas: Kõige tähtsam on minu meelest ikkagi haridus. Nõustun Sven Grünbergi mõttega, et kõik halb, mis maailmas sünnib, tuleb rumalusest ning sestap on kõige olulisem tarkus. Kui inimesed ei vaevu enam lugema, siis on asi halb. Vaat siis on ka kunst kriisis. Ma loodan, et ei teki olukorda, kus teater (või õigupoolest üksipuha, milline kunstiliik) peab hakkama end lihtsustama, sest ei ole enam publikut, kes huvituks süüvimist ja mõtlemist nõudvatest lavastustest. Praegune olukord, kus kunstivalik on mitmekesine ja leidub midagi igale maitsele, võiks säilida.

VEGANLUS KUI ELUSTIIL

Kogemusi jagab Vanemuise balletiartist Amy Bowring

Amyga ajasid juttu Kai Rohejärv ja Marika Goldman – Foto Kertu Tombak

Sageli mõeldakse, et taimetoitlane on inimene, kes ei söö liha. Aga kui inimene sööb näiteks mune ja piimatooteid? Tegelikult sobib termin „taimetoitlane” tähistama veganeid – inimesi, kes söövad ja tarbivad ainult taimset päritolu tooteid. Veganismi seostatakse enamasti toitumisega, kuid aina enam on see paljude jaoks elustiil, sest lisaks toidule loeb veganitele vägagi, mida nad seljas kannavad, millega oma hambaid ja pesu pesevad ning palju muudki elulist.

Baleriini elukutse ja veganlus tunduvad esmapilgul teineteist välistavad – ballett nõuab igapäevaselt suurt füüsilist pingutust ja veganlus tähendab justkui *mitte-eriliselt-jõudu-andvate-roheliste-salatilehtede-söömist*. Ometi on Vanemuise baleriin, austraallanna **Amy Bowring** juba aasta pidanud vegan-dieeti ning selle algset lühiajalisena mõeldud katsetusega väga rahul.

Amy alustas veganlusega siin, Eestis. „2015. aasta kevadel mõtlesin, et proovin nädalakese ja vaatan, kas ja kuidas selline toitumine mõjub mu jõuvarusid igapäevast tööd tehes.” Amy rõõmuks tuli välja, et teadlikult oma menüüd läbi mõeldes pole ka baleriinil mingit probleemi veganina elada.

Valitud elustiil tähendab Amy jaoks laiemalt kolme põhiteemat:

1. keskkond 2. loomade õigused ja 3. tervislik eluviis. „Menüüd koostades on ülioluline silmas pidada, et saaksin oma toidust kätte kõik vajalikud vitamiinid. Võtan lisaks multivitamiini ja veel vitamiini B-12, sest seda ma taimetoidust kätte ei saa,” selgitab Amy. Väljas süües peab ta väga veendunud olema koostisosade taimses päritolus. Õnneks on vegan-menüü juba päris mitmesse restorani „sisse murdamas” ning nii saabki Amy südamerahuga otse menüüst endale sobiva toidu tellida.

Kas tõesti ei igatse Amy vahepeal oma toidulaual näha näiteks tüki-kest kõrku kana või midagi muud, mis väljub täistaimetoitluse piiridest?

„Kui aus olla, siis väga ei igatse. Tegelikult ei olnud muutus minu jaoks väga drastiline, sest ma polnud varemgi teab mis suur liha-armastaja. Veganlus ei ole menüüde väljatöötamine, vaid hoopis kaval toiduainete asendamine. Näiteks varem söin ma hommikuti putru koos õunaviiludega. Nüüd söön samasugust putru, asendades tavalise piima sojapiimaga. Lõunaks söin kanasalatit, nüüd jätan lihtsalt kana välja, asendades selle tofu, ubade või läätsedega. Võiks ju arvata, et see on kallis elustiil, aga kui mõelda, et juur- ja puuvilju saab poest võrdlemisi odava hinnaga ning suure osa oma valkudest saavad veganid ubadest, kikerhernestest ja läätsedest, siis muidugi sõltub, kui fancy't toitu keegi teha soovib. Ise arvan, et mu rahakulu toidule enne ja praegu on üsna sarnane. Kui aastaaeg juba värsket lubab, siis külastan turgusid ja ostan toorainet seal.”

✓ Vaata ka: Instagram amy_bowring

SEENE-AEDOABURGERID FRITITUD MAGUSKARTULIGA

4-le inimesele

- Taimset õli
- 1 maguskartul ehk bataat
- 1 purk aedube
- 6 seent (suuremaid šampinjone või austerservikuid)
- 1 väike sibul (valge)
- 1 küüslauguküüs
- Kimp värsket peterselli
- 1 spl BBQ kastet
- 1 tl suureteralist sinepit
- 3 spl jahu
- 0,5 tl karripulbrit
- soola ja pipart
- Burgerikukleid
- Viilutatud tomatit
- Salatilehti
- Avokaadot (võib soovi korral asendada endale meelepärase köögiviljaga – kurgiviilud, suvikõrvitsa- või baklažaanilõigud vms)

VALMISTAMINE

Pese ja soovi korral koori maguskartul. Tükelda friikartulite-kujuliseks. Pane kartulilõigud küpsetusvormi ja pritsi üle õliga, lisa soola ja pipart. Rösti kartuleid 30 minutit 180 C juures, sega aeg-ajalt. Samal ajal haki küüslauk, sibulad, petersell ja suurte tükkidena seened. Petersell aseta kõrvale.

Kotlet: kuumuta küüslauk ja sibul, kuni need on pehmed. Lisa nõrutatud aedoad ja seened pannile. Küpseta umbes 2 minutit, kuni seened on kahanenud ja oad pehmeks muutunud. Kalla kõik kaussi ja tamba segu pudrunuiaga või sega tugevasti kahvliga. Lisa petersell, sinep, BBQ kaste, karripulber, sool, pipar ning jahu ja sega kõik kokku.

Jaota (plastikust) tööpinnale pisut jahu ning tõsta sinna neljandik segust – see on üsna kleepuv! Vooli või rulli segu kotletikujuliseks. Kotleti välisküljed peaksid olema jahused. Lisa pannile õli ning tõsta kotlet ettevaatlikult pannile. Prae kaks minutit mõlemalt poolt keskmise kuumuse juures.

Rösti burgerisaiad, lisa kotlet, tomativiilud, salatilehed, viilutatud avokaado. Lisa BBQ kaste ja serveeri koos friteeritud maguskartulitega.

VEGAN-ŠOKOLAADIKOOK BANAANIJÄÄTISEGA (banana-nicecream:)

8-le inimesele

- 1, 25 tassitait jahu
- 1 tassitais valget suhkrut
- 1/3 tassitait kakaopulbrit
- 1 tl küpsetuspulbrit
- 1/2 tl soola
- 1 tassitais sooja musta kohvi
- 1 tl vanilliekstrakti
- 1/3 tassitait taimset õli
- 1 tl valge veini äädikat
- Jäätis: 3-4 suurt, tükeldatud ja külmutatud banaani

VALMISTAMINE

Sega jahu, suhkur, kakaopulber, küpsetuspulber ja sool omavahel. Lisa kohv, vanilliekstrakt, õli ja äädikas ning sega korralikult läbi. Kalla segu õliga määratud koogivormi ja küpseta 180 kraadi juures 30 minutit.

Mikserda külmutatud banaanitükid blenderis. Banaanid muutuvad pehmeks, jäätisesarnaseks. Soovi korral võid oma jäätist loominguiliselt muuta, lisades näiteks kakaopulbrit, maapähklivõid, kaneeli, kookos-helbeid või muud.

Serveeri soe kook koos banaanijäätisega!

NOORTE- TÖÖ

Vanemuise teatris

Inimene õpib, kuni elab. Teater on lugude jutustajana ja elu peegeldajana üks eriti tore õppimise koht. Vanemuises tegutsevad lisaks näitlejatele, tantsijatele, lauljatele, rekvisiitoritele, kostümeerijatele, inspit-sientidele ja paljudele-paljudele teistele teatritöötajatele ka Kollased Kassid. Need sõbralikud ja uudishimulikud noortetöö juhendajad ootavad lapsi ja noori tutvuma teatrimaailmaga, koos nendega saab teatris alati midagi põnevat ette võtta ja midagi uut õppida. Vanemuise noortetöö erinevad programmid on hästi seostatavad koolitundidega, huvitavat lisa leiab nii muusika-, kirjanduse- kui füüsikatunnile. Butafooria töötoas saab käed liimiseks ja kipsplekid pükstele ning grimmitoas marrastused küünarnukkidele – tulemus on täiesti teatraalne! Kui aga teatrikülastus tundub algatuseks liiga suur ettevõtmine, siis saab erinevaid programme ja Kollaseid Kasse ka enda juurde külla kutsuda. Korraldame suuremat või väiksemat sorti teatri kõikjal, kuhu satume!

Kohtumiseni siin- või sealpool rampi!

Teatritervitustega

Mall Türk, Vanemuise noortetöö juht

HARIDUSLIKUD LAVASTUSED

Draamatund „Valmisolek on kõik”

Keskmisele ja vanemale kooliastmele

Draamatunnis räägime näitlejatööst. Vanemuise noored näitlejad Kärt Tammjärv ja Reimo Sagor alustavad tundi soojendus- ja harjutustega, mille abil ka tunnis osalejad saavad virgutada nii keha kui vaimu. Tunni käigus meenutame teatrikunsti ajalugu, näeme paari hõrku stseeni näitekunsti klassikast, saame teada, mis on nulltekstiga etüüd ning tunni lõpus sünnivad improvisatsioonid publiku poolt samal hetkel pakutud ideedele. Valmisolek on kõik!

Draamatundi on võimalik kooli tellida järgnevatel kuupäevadel:

3./4./13./20.10.2016
25./27.01.2017
6./7./10.03.2017
6.04.2017

Muusikatund „Appi, Ooper!?” I osa

Nooremale ja keskmisele kooliastmele

Kooli muusikatunnis oleme kõik kunagi olnud – ikka klass, klaver ja õpetaja. Teatri muusikatunnis on kõik justkui samamoodi, aga päris ei ole ka. Nagu teatris ikka. Õpetajateks on Vanemuise ooperisolistid Merle Jalakas ja Jaan-Willem Sibul, klaverit mängib kontsertmeister Made Sõlg. Tunnis saame teada, mis ooper üldse on ning mille poolest ta erineb teistest lavažanritest. Õpetajate esituses kuuleme maailmakuulsaid aariaid erinevate ajastute ooperitest ning üllatuslikult võib selguda, et mõnda ooperimeloodiat oskame ka ise kaasa laulda. Ooperi juurde kuuluvad lahutamatuult ka uhked kostüümid ja hulk rekvisiite, ka neid saab lähemalt uurida. Kõlavad katkendid järgmistest ooperitest: Bizet’ „Carmen”, Mozarti „Võluflööt”, Humperdincki „Hansuke ja Greteke”, Lortzingi „Salakütt”, Nielseni „Maskeraad” ja Händeli „Xerxes”.

Muusikatundi „Appi, Ooper!?” on võimalik kooli tellida järgnevatel kuupäevadel:

17./18./24.01.2017

Muusikatund „Appi, Ooper!?” II osa. Eesti lavamuusika”

Nooremale ja keskmisele kooliastmele

Juba hästi tuntud ooperitunni õpetajad Merle Jalakas ja Jaan-Willem Sibul tutvustavad selles õppetükis eesti lavamuusika ajalugu. Kontsertmeister on Made Sõlg või Ele Sonn. Kuuleme tõelisi hitte eesti ooperi-, opereti- ja muusikalilavastustest. Lisaks uutele teadmistele muusikaloost saame aimu ka teatrigrimmi tegemise nipidest, õpime nõiajooki segama ning mängime kaasa kollibändis. Esitamisele tuleb vaid eesti muusika: K. A. Hermann’i „Uku ja Vanemuine”, E. Aava „Vikerlased”, G. Ernesaksa „Tormide rand”, E. Arro ja L. Normeti „Rummu Jüri”, E. Tambergi „Cyrano de Bergerac”, O. Ehala „Nukitsamees”.

Muusikatundi „Appi, Ooper!?” Eesti lavamuusika” on võimalik kooli tellida järgnevatel kuupäevadel:

14./15.02.2017
8./14.03.2017

Tantsutund „Tants läbi aegade”

Nooremale ja keskmisele kooliastmele

Tantsutunnis saame teada, kuidas sündis ballett, miks tõusid tantsijad varvastele ja mispärast tänini ikka veel balletti tantsitakse. Tunnis imetleme *tutu*'sid, proovime varvaskingi ning õpime balletitähkestiku: teeme õpetaja Rita Dolgihhi või Aivar Kallaste juhendamisel läbi kõik kuus balletipositsiooni. Kauneid ja mitmekesiseid tantsunumbreid tantsuajaloo erinevatest etappidest toovad teie ette Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased Jelena Poznjak-Kõlari juhendamisel. Erinevate ajastute ja tantsustiilide kõrval näete katkendeid P. Tšaikovski ballettidest „Uinuv kaunitar” ja „Pähklipureja” ning Vanemuise kavas olevatest tantsulavastustest.

Tantsutundi „Tants läbi aegade” on võimalik kooli tellida järgnevatel kuupäevadel:

18.10.2016

2.02.2017

1./2.03.2017

4./20.04.2017

Orkestrihommik

Keskmisele ja vanemale kooliastmele

Kutsume vanemate klasside õpilasi lähemalt tutvuma muusikute igapäevaeluga ja anname noortele erandliku võimaluse tulla kuulama orkestri peaproovi! Vanemuise sümfooniaorkestris mängib ligi kuuskümmend professionaalset muusikut. Et tuua publikuni lavamuusika suurteoseid, peab muusik virtuoosselt valdama oma instrumenti, ent olema ka paindlik meeskonnamängija. Igal pillil on orkestris oma roll, erinevatel lavateostel ja ka lavastajatel on oma nõuded ning muusikaliselt hoiab tervikut koos dirigent. Kuidas kõlab üks orkestriproov teatris, milliseid ettevalmistusi selleks tehakse ja kas orkester mängib ikka päriselt või on kusagile peidetud MP3-mängija, saate teada orkestrihommiku! Vanemuise Sümfooniaorkestri peaproovi juhatab dirigent Martin Sildos.

Orkestrihommik toimub:

5.10.2016 kell 11.00

Lotte Unenäomaailmas

Vanemuise suur maja

Muusikatund „Igaühel oma pill”

Lasteaiaaalistele

Sind huvitab muusika ja tahaksid ka ise mõnda pilli mängida, aga ei tea täpselt, millist neist õppida? Vanemuise teatri orkestris on palju vahvaid pillimängijaid, nemad oskavad sind aidata! Viuldaja Evelin Tammiku, flöödimängija Heili Mägi ja tšellist Marina Peleševa teevad meid tuttavaks oma pillide ja nende lähemate sugulastegagi. Kuulete, kui erinevaid hääli saab ühe pilliga teha ja kuidas pillid koos kõlavad. Muidugi mängime ka ühises orkestris, kus lapsed saavad kaasa teha oma kehapillidel. Kõige tähtsam on aga, et kui leiad endale pilli, siis leiad sõbra terveks eluks!

Muusikatundi „Igaühel oma pill” saab lasteaeda tellida järgnevatel kuupäevadel:

11./12./13.10.2016

22./23./24./25.11.2016

14./15./16.03.2017

TULE TEATRISSE KOOS KLASSI VÕI SÕPRADEGA!

UUS!

Kohtumiste sari „Võtame hetke!”

Kõigile teatrhuvilistele

Enamasti kohtume me artistidega teatrisaalis nende rollide vahendusel. Millised inimesed on nad aga igapäevaselt, väljaspool lava? Millised põnevad persoonid töötavad Vanemuise lavataguses tsoonis? Oleme leidnud võimaluse, kuidas teatritegija saaks oma publikuga kokku nagu inimene inimesega ning võtame koos ühe hetke, et rääkida elust meie ümber. Saame teada, kuidas paistab elu lavalt ja mismoodi tundub sama asi saalist.

Kohtumistesarja idee autor ja vestluste juht on Reigo Tamm.

Teatrikohtumiste sari toimub Vanemuise väikese maja ovaalsaalis järgmistel kuupäevadel:

15.10.2016
26.11.2016
11.02.2017
25.03.2017
8.04.2017

Kõik kohtumisõhtud toimuvad Vanemuise väikese majas ning algavad kell 16.00
Üritus on tasuta ning piiratud kohtade arvu tõttu palume end eelnevalt registreerida Vanemuise teatrikassa telefonil 7440 165

Koolipäev teatris

Vanemale kooliastmele

„Miks ma pean seda õppima? Mul ei lähe seda mitte kunagi vaja!”

Kas kõlab tuttavalt? Tulge, veetke üks koolipäev teatris ja te näete, kuidas paljusid asju, mida koolis õpitakse, ka reaalselt võib vaja minna!

Koolipäev Vanemuise teatris sisaldab kolme ainetundi:

Kirjandus – Kui palju teatrimaju on Vanemuise teatril ajalooliselt olnud? Kes need ehitas, kellele need varem kuulusid, mis neist saanud on ja palju muud põnevaid kuulete kirjandustunnis.

Füüsika – Teemaks on optika: valguskiir, valguse murdamine, värvusspektrid ja muu läbi teatritöö prisma.

Kehaline kasvatus – Õpime tundma klassikalise balleti põhipositsioone ja saame ülevaate balletitantsija igapäevast. Kehalise kasvatus tunniks palume võtta kaasa vaba liikumist võimaldavad (spordi)riided.

Koolipäeva kestus kl 10.00–13.00.

Sel hooajal toimuvad koolipäevad teatris järgmistel kuupäevadel:

10.10.2016
14.11.2016
28.02.2017
15.03.2017

Teatriekskursioon

Alati on põnev minna sinna, kuhu niisama lihtsalt ei pääse. Vanemuise suure maja lavatagune on just täpselt selline koht. Tule koos meiega majatuurile! Anname ülevaate Eesti vanima teatri ajaloo, lavastuse valmistamise protsessist, külastame koos teatri töökodasid ja võimalusel saame aimu ka sellest, mis tunne on lavalt saali vaadata.

UUS! Piletiga **etenduse-eelsed**

ekskursioonid huvilistele toimuvad igal laupäeval algusega kell 17.15, välja arvatud riigipühad ning päevad, mil suures majas ei toimu etendust. Etenduse-eelsele ekskursioonile on võimalik tulla ka ilma samal õhtul toimuva etenduse piletita.

Endiselt jätkame ka etetellitud ekskursioonidega gruppidele.

Kollase Kassi teatritund

Lasteaiaaalistele

Ettetellimisel Vanemuise väikese majas

Mis koht see teater on? Mis siin teistmoodi on kui kodus või lasteaias? Kuidas selles majas käituma peab? Miks see tädi mu jope vastu sellise veidra numbriga asja andis? Miks need toolid sellised imelikud, klapiga on? Ja kommi ei tohigi süüa? Nendele ja paljudele teistele küsimustele leiame koos Kollase Kassidega vastused Vanemuise väikese majas toimuvast teatritunnis. Koos õpime tundma teatri etiketti, astume oma jalaga lavale ja piilume ka lava taha.

Kollase Kassi teatritund kestab ca 1 tund.

KOLLASED KASSID KUTSUVAAD!

Butafooria töötoad

Keskmisele ja vanemale kooliastmele

Ettetellimisel Vanemuise suures majas, kestus ca 1,5 tundi

Butafoorse koogi valmistamine.

Töö käigus õpitakse lähemalt tundma kunstnik-butafoori tööd ning seda, kuidas käiakse teatrilaval ümber toiduga. Töötoas valmib hõrgu välimusega koogilõik, mille iga valmistaja saab endaga koju kaasa võtta.

Kipsmaski valmistamine.

Töötoa käigus tutvutakse ajaloo eri perioodide põnevate maskitüüpide ja nende kasutamisega teatrikunsti. Iga osaleja valmistab kipsmarlist pool- või täismaski.

UUS!

Kašeerimistehnikas pildiraami valmistamine.

Kašeerimine on teatris sageli kasutatav butafoorne tehnika. Õpime ära erinevad töövõtted ja voolime vineerist alusele kangast, liimist ja värvist uhke pildiraami, mida pole piinlik elutuppagi seinale panna. Protss on lõbus, aga nõuab hoolikust, sest tehnika annab püsiva tulemuse ühtviisi nii pildiraamil kui seljas olevatel riietel!

Koolivaheaja Kollased Kassid

Koolivaheaeg on Kollaste Kasside lemmik- aeg, sest siis on lastel palju rohkem mahti teatris käia! Ootame suuri ja väikseid teatrisõpru koolivaheaegadel enne lasteetendusi, nagu ikka, üks tund enne etenduse algust ning etenduse vaheajal endaga koos teatri fuajeesse meisterdama.

Kollased Kassid on kohal:

- 22.10.16 kell 11.00 **Nukitsamees**, Vanemuise väike maja
- 23.10.16 kell 12.00 **Lotte Unenäomaailmas**, Vanemuise suur maja
- 4.12.16 kell 12.00 **Lumekuninganna**, Vanemuise suur maja
- 4.12.16 kell 18.00 **Lumekuninganna**, Vanemuise suur maja
- 18.12.16 kell 12.00 **Lumekuninganna**, Vanemuise suur maja
- 29.12.16 kell 12.00 **Lumekuninganna**, Vanemuise suur maja
- 3.01.17 kell 12.00 **Lotte Unenäomaailmas**, Vanemuise suur maja
- 3.01.17 kell 18.00 **Lotte Unenäomaailmas**, Vanemuise suur maja
- 4.01.17 kell 12.00 **Nukitsamees**, Vanemuise väike maja
- 6.01.17 kell 12.00 **Lumekuninganna**, Vanemuise suur maja
- 7.01.17 kell 18.00 **Lotte Unenäomaailmas**, Nordea kontserdimaja
- 8.01.17 kell 13.00 **Lotte Unenäomaailmas**, Nordea kontserdimaja
- 23.03.17 kell 18.00 **Lapsepõlvbänd**, Vanemuise suur maja
- 26.03.17 kell 12.00 **Lotte Unenäomaailmas**, Vanemuise suur maja

KONKURSID

Arukas Arvustaja

Vanemale kooliastmele

Kutsume gümnasiste arutlema Vanemuise lavastuste üle!

Ei olegi nii lihtne olla arukas arvustaja! Tuleb osata analüüsida, olla sõnaosav ja miks mitte ka kriitiline! Konkursi „Arukas arvustaja” eesmärk on kasvatada teatri- teadlikku publikut ja panna noori kunsti ja teatrit rohkem märkama, analüüsima ning mõistma. Huvitavamate kirjatööde autorid kutsume tänutäheks teatrisse ja parima arvustuse avaldame järgmises teatriaja- kirjas „Ramp”!

Oma arvustused palume saata aadressil kollanekass@vanemuine.ee, tööde esitamise tähtaeg on 1.02.2017, võitjad kuulutame välja märtsis 2017.

Videoväljakutse Nägin teatris!

Keskmisele kooliastmele

Kutsume 5.–7. klassi noori üles valmistama kevadisel koolivaheajal Vanemuises toimuva „Lapsepõlvbändi” etenduse eel videoklippi „Nägin teatris!” Jäädvustada on võimalik etenduse-eelset õhustikku Vanemuise suures majas.

Vajalik on eelnev registreerimine, jälgige infot www.vanemuine.ee

Kollase Kassi Suvekool

Keskmisele ja vanemale kooliastmele

Suvekool on ainulaadne teatrisündmus! 10 päeva jooksul saab valmis lavastus ning lisaks näitleja-lauljatööle tuleb luua lavakujundus, valida kostüümid, leida sobivad dekoratsioonid-rekvisiidid, luua valgus- ja helikujundus ning tegeleda ka müügitööga. Suvekooli lõpus kantakse valminud lavastus ette Vanemuise laval.

2016. a suvekooli lavastuse „Suveöö unenägu” tegid Rasmus Kull ja Reigo Tamm.

2017. aastal toimub suvekool augustis, jälgige infot www.vanemuine.ee

Sünnipäev koos Kollaste Kassidega

Lasteaiaelastele ja nooremale kooliastmele

Vanemuise suures majas asuv Kollase Kassi lastetuba on teatripärase – sealt leiab nii mõnegi dekoratsiooni, kostüümi või rekvisiidi ja muidugi ka väikestele teatritegevustele sobiva lava ja eesriided. Oma sünnipäeva on kindlasti vahva tähistada koos sõpradega teatrit tehes! Lastetuba on sobilik 3-10-aastastele ning sinna mahub korraga pidutsema kuni 15 last.

Kollase Kassi sünnipäevapakett sisaldab lastetoa kasutust kolme tunni vältel, neist ühe tunni jooksul viivad Kollased Kassid lapsed teistesse põnevatesse teatriruumidesse ning mängivad üheskoos teatriteemalisi mänge. Täpse peo kava koostame lähtuvalt sünnipäevalapse huvidest.

TELLIMISINFO

HARIDUSLIKUD ETENDUSED

Appi, Ooper I / muusika 209 €

Appi, Ooper II / muusika 209 €

Igaühel oma pill / muusika 209 €

Tants läbi aegade / tants 209 €

Valmisolek on kõik / draama 209 €

Orkestrihommik 5€ / in (pileti saab teatri kassast)

Koolipäev teatris 5€ / in (pileti saab teatri kassast)

KOLLASED KASSID KUTSUVA

Teatriekskursioon 40€ lapsed / 50€ täiskasvanud / max 30 in, iga järgmine +2€

Etenduse-eelne ekskursioon 7€ täispilet / 3€ soodus (pileti saab teatri kassast)

Kollase Kassi teatritund 45€ lapsed / max 30 in, iga järgmine +2€

Töötuba 55€, max 25 in, lisada ei saa

Sünnipäeva tähistamine 90€ kuni 15 in, iga järgmine külaline +5€

Suvekool 85€

APPI! OOPER?! 100

„Appi! Ooper?!“ (AO – toim) on kõige esimene Vanemuise noortetöö osakonnas valminud hariduslik lavastus, teatritund, mis on publiku ees olnud juba alates 2009. aastast. Möödunud hooajal jõudis „Appi! Ooper?!“ oma sajanda mängukorraneni, kogutud on ligi 10 000 vaatajat väga erinevaist paigust üle Eesti ja veidi mujaltki. Lisandunud on ka teine osa: „Appi! Ooper?! Eesti lavamuusika.“, millega on praeguseks maakerale sisuliselt tiir peale tehtud. Kust võeti hoog nii jõuliseks lennuks, uurime teatritunni autoritelt ja peategelastelt.

Palun aplausi: teie ees on tuntud ooperiõpetajad **MERLE JALAKAS** ja **JAAN WILLEM SIBUL**!

Küsib noortetöö juht **MALL TÜRK**

Mall: Ooper ei ole just selline lavažanr, millel oleks piiritu publikuhuvi ja lõputult mängukordi, ometi on „Appi! Ooper?!“ jõudnud oma sajanda etenduseni!

Merle: Sajas etendus toimus USA-s Washingtonis Eesti Suursaatkonnas. Seal oli väga eriline publik – väliseestlased, nende pered, saadikud, saatkonna töötajad.

Mall: USA ringreis toimus 2015. aasta septembris, etendused olid seitsmes linnas. Mida esile toote?

Merle: Kindlasti jäi erilisel meelde Atlanta, kus etendus toimus Eesti aukonsuli Aadu Allpere kodusalongis. Saadiku abikaasa on seotud Atlanta sümfooniaorkestriga ja sealt olid mitmed inimesed kohal. Pärast etendust vestlesime kuulajatega pikalt meie teatrist ja ka haridustööst, sest publiku kasvatamine on probleem kõikjal maailmas. Ooperipublik ju vananeb.

Mall: Aga äkki ongi ooper vananenud žanr? Võib-olla ei peagi seda nii väga populariseerima?

Merle: Ooper on päevselgelt eliitkultuuri osa.

Jaan Willem: Eks ta ongi siia maani oma-moodi elevandiluu torn – mitte just igapähele lihtsasti kättesaadav ja mõistetav. Ooper vajab eelnevat häälestust.

Merle: Ooper avardab mitte üksnes muusikalist maitset, vaid maailmapilti tervikuna. See on harituse osa.

Mall: Ja kuidas teie noori ooperisse tulema häälestate?

Merle: Arvan, et selle esimese häälestuse teeme meie Jaaniga just „Appi! Ooper?!“ tunnis ära. Lastel on meeles, et ooperitunnis oli lahe, lood olid vahvad, jääb tore emotsioon.

Jaan Willem: Hiljuti üks mu tuttav, pisut üle viiekümnene, käis esimest korda ooperit vaatamas. Hiljem, kui kohtusime, ütles: „Nii kahju, et ma varem ei taibanud tulla!“ Meie võtame ooperitunnis hirmud maha, siis julgub noor ehk varem kohal olla. Eks Dostojevski või Tammsaare on ju ka esialgu hirmutavad – aukartus tundmatu ees on suur.

Merle: Palju loeb see, mida lapsepõlves on tehtud. Asjad, kuhu su nina on sisse pistetud, on tuttavamad, neile on lihtsam läheneda.

Jaan Willem: Seda me oleme publiku peal näinud ka, et väiksed vaatajad on palju avatumad. Meie programm on põhikoolile, aga publikut on meil selle aja sees olnud igas vanuses. Suurematel on juba eelarvamus ja neid on raskem kaasa tõmmata.

Merle: Kui muidu tuleb tunnis üldiselt istuda viksilt ja viisakalt, siis meie püüame just pinget maha võtta ja raame nihutada.

Mall: Kas ooperitunni pealkiri on ka hirmust inspireeritud?

Jaan Willem: Selle mõtles välja Merle!

Merle: Jah. Selgitame tunnis, et ooperit ei ole vaja karta, ooper on lihtsalt üks lugu, mida jutustatakse muusika kaudu. Selle tunni jooksul saavad lapsed meie käest esimese mulje ooperist. Arvan, et kohe, ilma ettevalmistuseta mitmetunnilist „Niebelungide sõrmust“ kuulama minna olekski hirmutav.

Mall: Kuidas see ooperi A ja O ehk „Appi! Ooper?“ siis sündis?

Merle: Saime Jaaniga minu köögis kokku ja mõtlesime kõigepealt lähedad lood välja.

Jaan Willem: Sellised, mis meeldivad meile endile ja mis lastele ka peale läheks. Et oleks duette ja pigem mängulisi numbreid. Eesti kava koostamisel lähtusime eesti lavamuusikast. Meie lavamuusika on ju alles nooruke, võrratult väiksem maailmamuusikast, aga kui suruda tunni sisse eesti lavamuusika paremik ja ka ajalugu, siis paratamatult on see päris raske ülesanne. Tegime eeltööd ka ja vaatasime, mida muusikaõpikud lastele pakuvad. Ei tahtnud hakata kordama neid fakte, mida koolitunnist saab, seetõttu otsisime välja vähemtuntud faktid, nt K.A. Hermannit tsaat ja muud säärast.

Merle: Lähtusime märksõnast „esimene“ – esimene laulja, esimene ooper, esimene lasteooper. Kuidas see ajalugu tekkis, kus olid pöörangukohad.

Jaan Willem: Jaa, ja ooper ei ole mitte üksnes kuulamine, vaatamine on samuti tähtis. Juba Merle köögis otsustasime, et lihtsalt üks tädi koos klaveriga lugu rääkimas on igav. Oleme teatriinimesed ja teeme teatrit kõige sinna juurde kuuluvaga.

Merle: Eks see teeb meie elu raskemaks ja reisimise lustakamaks: pusime, vahetame kostüüme ja möllame seal laval ooperikapi taga ikka mehe moodi. Kanname ooperitunni ooperižanri eripära ja ajaloo publikule hõrgus serveeringus kandikul ette. Näiteks see suure maja teatrikutsungi teema paneb alati publikul silma särama: „Ahaa, „Vikerlased!“ – nüüd ma tean!“ Ja see on konkreetne faktiline teadmine. Tegelikult tahab iga laps olla tark.

Esinesime kord Antslas ja selgus, et enne meid oli seal ooperilauljatest esinenud Aino Tamm 1908. aastal!

Jaan Willem: Hiljem ütled emale-isale õhtul teatris, et: „Kas tead, mis loost see kutsung pärit on?“

Mall: Mis teid endid selle lavastuse juures köidab?

Merle: Seda on hea teha, sest me ise mõtlesime ta välja, oleme seda ise esitanud ja eriti tore on just tagasiside, mida igalt etenduselt saame.

Jaan Willem: Meil ei ole küll otseselt võimalik statistikat teha, kui palju täpselt nüüd AO pärast noori ooperisse rohkem tuleb, aga ma olen täiesti kindel, et mõni tuleb ka just selle pärast, et nägi meie etendust.

Merle: Mõju selgub kassa juures, kui noor inimene vaatab: „Carmen“ – oo, ma tean, seal ma lehvitasin laval lehvikut –, ja ostabki kolmetunnisele ooperietendusele pääsme.

Jaan Willem: Meie tohime oma etenduses natuke murda tabusid, näiteks panna lapsed laval „suitsetama“ või „õlut jooma“ või poisinaist „kosima“. Teeme seda lavavahenditega ja koos selgitustega.

Merle: See tekitab alati elevust. Ükskõik, mis alguses oli, tunni lõpus tahavad juba kõik lavale ooperit tegema tulla.

Jaan Willem: Alati ongi nii, et: „Ah, ongi juba läbi!? Miks nii ruttu!“ Aga see on just see magus hetk – tuleb õigel ajal lõpetada.

Merle: Kui oleme vähemalt ühele lapsele selgeks teinud, et Mozart ei ole *catering*, siis on küll lahe. Eks me näeme oma tundi-des ka seda, et mõni paneb käed laulmise ajal kõrvadele. Ja see, et me laulame ilma võimenduseta, on tänapäeval ju praktiliselt müstika. Isegi kooliaktusel ei laula keegi enam mikrofoni. Samas räägime tunnis ka päris palju muusikale selgituseks juurde. Rääkimine ja laulmine vaheldumisi on häälle päris keeruline trikk.

Jaan Willem: See on täisooper, nagu peaosana „Lucia di Lammermoori“ või „La traviata“. Tund on küll lühem, aga muusika on kontsentreeritud, sisuliselt oleme terve aja laval. Häälpeaelad puhkavad natuke ainult sel ajal, kui kostüümi vahetad. Toome selles tunnis esile ooperi ja laulja. Kuuekümnendatel olid tõsimeeli superstaarid Tiit Kuusik ja Georg Ots, tänapäeval teavad ooperilauljaid nimepidi vähesed.

Mall: Kas Eestis on ka kohti, kuhu olete just tänu AO-le sattunud?

Merle: Enamus kohti on sellised! Näiteks Pikakannu, Kuldre, Krabi või Viisu küla! Ühes külas öeldi, et see on ajalooline hetk, esimest korda astub siin külas ooperilaulja jalg!

Jaan Willem: Esinesime kord Antslas ja selgus, et enne meid oli seal ooperilauljatest esinenud Aino Tamm 1908. aastal! Ma loodan, et ei ole nii, et näiteks Missos on järgmine solist, kes üles astub, hetkel veel nii tundmatu, et tema vanemadki pole võibolla veel sündinud...

Merle: See on väga tore, et saame minna väikestesse kohtadesse. Linnalapsel on ikka teatrid, kinod ja muu olemas, aga maalapsele on see sündmus ja selles mõttes väga tänuväärne. Tagasiside on ju ka see, et meid kutsutakse alati tagasi. Enamuses kohtadest oleme käinud mõlema AO osaga ja oodatakse kolmandat ka, aga esimest ja teist saab ikka ja jälle pakkuda.

Mall: Maakohad on nii armsad, näiteks Pikakannu koolis võtab meid alati vastu värskete kaneelisaiaade lõhn...

Merle: Mulle jäi Pikakannult südamesse see koerake, kes trepil oma peremeest ootas. Laps käis koolis koos koeraga, koer ootas tundide ajal trepil ja pärast tunde läksid nad jälle läbi metsa kenasti kahekesi koju.

Me ei tee „pluti-pluti“, me ei alahinda lapsi!

Jaan Willem: Ei mäleta, millises maakoolis küsis üks poiss peale ooperitundi ennast meie bussi peale, et kodutee otsale lähemale saada. Võtsime ta siis bussi ja tee peal arutasime, et kui palju need tenorid ikka palka saavad ja et ta on ikka ise ka mõelnud laulja elukutse peale.

Mall: No näed, juba oled noore mehe karjäärivalikuid mõjutanud! Aga sa tood etenduses ka poisid endaga koos lavale esinema. Kas on nii ka olnud, et mõni ei tule?

Jaan Willem: On vahel küll juhtunud ja teinekord on mõni isegi solvunud, et pidi hakkama ooperit tegema, aga mina narrisin ta ära. Eks ma siis pärast seletan, et see pole nali, et see on hoopis selline roll. Aga 99 protsenti ikka tahavad kaasa teha.

Mall: No aga naljad? Eks ole nende 100 etenduse jooksul ikka üht-teist juhtunud ka?

Jaan Willem: No need paugunaljad ikka: me teeme AO-s pauku ja seda ei tea iialgi, kas tuleb pauk või ei tule. See arendab muidugi improvisatsioonivõimet.

Mall: Improvisatsioonivõime pani ikka täiega proovile möödunud aastane Pärnu ringreis.

Valmistasime Pärnu kontserdimajas ooperitundi ette: dekoratsioon on, rekvisiit on, artistid on kohal, aga... mida pole, on kostüümid! Ja publik on juba saalis! Õnneks olid Endla teatri kostümeerijad nii kiired ja nutikad, et poole tunniga leidsime enam-vähem sobivad riided nii Merlele kui Jaan Willemile. Õnneks olid Pärnus kaasas ka Vanemuise noortetöö juhendajad Kollased Kassid, kes seni publikut soojendasid. Olgugi, et pooletunnise hilinemisega, aga etendus toimus!

Jaan Willem: Jaa, tookord oli endal ka põnev, et millisena Merle nüüd järgmise stseeni ajal kapi tagant lavale tuleb. Igal juhul tohutu tänu Endla teatrile, kes meid sellest täbarast olukorrast välja aitas!

Mall: Ometi ei heidutanud kõikvõimalikud juhtumised teid ka pikemaid reise ette

võtma. Kust väliseesti lastele AO näitamise idee idanema hakkas, mäletate?

Jaan Willem: Esimene idee arenes seoses Saksamaaga. Tulime just Tallinnast Viimsi koolist, olime Oru teeotsa juures – see, mis keerab nõiakaevu juurde ja just sel hetkel tuli mõte: kui õige läheks Saksamaale? Seal see hargnema hakkas, nüüdseks oleme käinud ka Austraalias ja USA-s.

Mall: Need lapsed, kes väljaspool Eestit üles kasvavad, vajavad eesti kultuurilugu elavas esituses iseäranis. Uskumatu, aga olen noori nii Saksamaalt kui USAst juba ka Vanemuises etendusi vaatamas kohanud, nii et ooperitunni mõju on näha!

Merle: Vastuvõtt on olnud igal pool hästi soe. Alati tahetakse palju suhelda ja nii see kultuurivahetus tegelikult toimibki.

Mall: Eks suured ringreisid on keerulised, aga kindlasti ka tänuväärset ettevõtmised. Kas järgmine väljakutse on AO III?

Jaan Willem: Ei tea, kas on vaja? Meil korra oli idee teha tund ka muusikalist. Muusikali on raske teha ilma tehniliste abivahenditeta, AO võlu on aga just naturaalsus...

Merle: Vägisi ei pea midagi tegema. Ilmselgelt on AO-l veel publikupotentsiaali, uusi lapsi kasvab aina peale.

Jaan Willem: Seda esiteks ja teiseks on meil isegi nende kahe osa tegemiseks raske aega leida. Lihtsalt ei ole mahti! Muud teatritööd on ka väga palju. Kui tekib periood, kus on rohkem aega, küll siis tuleb ka kolmas osa. Selles mõttes on AO-l ikka väga õnnelikult läinud, et tegime ta kuidagi märkamatuks valmis ja osutus hitiks. Seda plaani ei olnud meil üldse.

Merle: Pakume ooperit ooperina, teeme päris ooperinumbreid – „Võluflöödist“ või näiteks midagi Tubinalt.

Jaan Willem: Me ei tee „pluti-pluti“, me ei alahinda lapsi!

Merle: Arvan, et see mõjubki. Oma iseloomust ja meelelaadist lähtudes teeme kõike ka mänguliselt.

Jaan Willem: Seega: kui keegi tulevikus tahab midagi head teha – mingi Merle kööki!

Merle: Kõigepealt kallistame pirnipuud, siis minu koera ja siis... hakkab tulema!

Mall: Jääme siis ootele, millal ja kuidas uus teatritund sünnib, aga seniks pakume publikule veel vähemalt 100 etendust „Appi! Ooper?!“

Mall: Mõni aeg hiljem juhtusin vestlema Tartu Waldorfkooli näiteringi õpilastega balletist. Ootamatult jõudis jutt ka AO-ni. Toon siinkohal ära Kaiuse repliigi:

„Käisime kunagi klassi või mingi suurema kambaga Vanemuises. Kuskil koridoris oli selline projekt nagu „Appi! Ooper?!“. Pärast seda avardus vähemalt minu silmaringi küll päris palju. Lavastus, mis rääkis ooperist. No balletist tahaks kohe väga näha sellist combot: kerge, amatöörile lahti seletav!“ Mirjam lisas: „Appi! Ooper?!“ – mäletan, et nad kratsisid seal soenguid ja seda oli hästi lahe jälgida. Nad rääkisid näiteks, et kõik bassid on kurjad, välja arvatud üks – seal oli selliseid vahvaid jaburaid asju.“

**APLAUS, head ooperiõpetajad
Merle Jalakas ja Jaan Willem Sibul!**

2016. aasta maikuuks oli lavastus „Appi! Ooper?!“ käinud laval kokku 120 korda ning seda olid näinud 11 330 vaatajat. Tartus on etendusi olnud 54, Rakveres ja Pärnus kummaski 4 ning Põltsamaal, Põlvas, Ülenurmes ja Pikakannus on esinetud 3 korda. Etendusi on antud ka Missos, Päkstes, Krabi ja Viisu külas, Saksamaal Annabergis ning Frankfurdis, Austraalias Melbourne'is ja Canberras ning USAs Atlantas ja San Fransiscos.

Vanemuise gümnaasiuminoorte teatrikriitika konkursi ARUKAS ARVUSTAJA 2016. aasta võidutöö

VANAD JA LIIGA KOBEDAD

Tekst Kristel Zimmer (Hugo Treffneri gümnaasium)

Velma Wallise romaan „Kaks vana naist” („Two old women” 1993) on lugu kahest eidest, kes jäetakse talve hakul hõimu poolt maha. Naised aga otsustavad pimedas ja jäise aja kõige kiuste üle elada. Merca tõlgendusest on tunda, et temal kui dramatiseerijal ning lavastajal on põhitekstiga tugev side. Ilmselt oskas ta, elades aeg-ajalt keset metsa või raba ning toitudes looduse andidest, samastuda Wallisega, kes veetis mitu aastat oma elust (samuti kõnealust romaani kirjutades) Alaskal jahionnis [i]. Ehk seetõttu, et Merca on tekstiga nõnda lähedane ja tajub seda vahetult, ongi interpretatsioon veidi ruttav, kohati pealiskaudne.

Lavastuses esineb mitmel tasandil äkilisi üleminekuid. Võib-olla on see taotluslik ja alaskalastele omane, kuid peategelaste järsud meeleolumuutused tundusid ebaloomulikena. Nõnda kergelt sai kurnatud eidest reibas lustiv naine! Positiivsuse külvamiseks jutustati küll humoorikaid lugusid ning meenutati nooruspõlve, kuid näitlejatel oluks otsekui tuli takus – emotsionaalsed üleminekud juhtusid kannapöörde pealt. Kiirustamist oli tunda terve etenduse kestel. Tegevus toimus peaaegu pooleteise aasta jooksul, ent kõik oli surutud 80 minuti sisse. Siinkohal oleks võinud anda rohkem aega ühe olukorra moodustumiseks, seetõttu ja vaatajani jõudmiseks. Seda illustreerib hästi orava püüdmise stseen, kus ühel hetkel looma märgatakse ning juba järgmisel on ta käes. Puudub igasugune tundmus vaevast või pingutusest (peale mõne oige). Kui jääda endise aja käsitlemise juurde, siis võiks märgistada erinevad üleminekud selgemalt (näiteks märgiks ära koha, kus poole talve pealt algab järsku kevad).

„Kaks vana naist” on küll legendina väga õpetlik ning karm, ent lavastuses ei joonistunud loo olemus eriti välja. Sa ` (Anne Veesaar) ning Ch´ idzgyaaki (Terje Pennie) näisid olukorra tõsiduse foonil liiga lõbusatena. Selge see, et taoline käitumine pidi väljendama memmede optimismi, kuid nad olid ju siiski vanad. Eriti, osutades faktile, et oli kujutatud ka naiste noori varivaimet (vastavalt Ragne Pekarev, Maria Annus) minevikust, oleksid Veesaar ja Pennie võinud näida oma liigutustes, kõnemaneeeris ja näoilmetes eakamad.

Kui kõnemaneeer juba mainimisele tuli, siis see oli üldjoontes kohane ning esiletõstmist väärt – oli põnev kuulata, kuidas nii nooremad kui vanemad tegelased justkui šamaanilikult häält madaldasid, naised täishäälikuid venitasid ning mehed konsonante eriti tugevalt hääldasid.

Veel ühe küsitava aspektina toon välja õhustiku. Suur konstrueeritud püstkoda, mis jätab mulje, et lausa terve Sadamateater võinuks selle osa olla, tekitab tunde, et publik viibiks samuti kojast. [ii] Samas, pool ajast ei sündinu see olustikuga. Stseenides, mil tegevus leiab aset lõikava tuulega lumeväljadel või hoopis kevadisel jõe kaldal,

on konstruktsioon üleliigne ning eksitav. Kuidas kõnnivad naised lõputul lumeväljal keset tormi, olles sellesamas ruumis, kus ennist nositi sooja lõkke ääres oravat? Plusspooleks on aga kavalalt lina lainetades lumehange-efekti tekitamine, hüttaguse läbivalgustatuna kasutamine ning virmaliste kujutamine koja laes. Valgusemängu olekski võinud rohkem olla – kujutada tuiskavat lund, päiksekiiri või tähistaevast.

Asetades lavastuse keset tänast maailma, saab tõmmata mitmeid siduvaid niite. Alaskalaste hoiak teiste inimeste suhtes – kas võõraste või isegi oma lähedaste – illustreerib humoorikalt eestlasi. Meie kui stereotüüpselt aeglane ning vaikne rahvas eelistame tihtilugu rahulikku vaagimist – nagu ütleb ka vanasõna: „Üheksa korda mõõda, üks kord lõika,” ning tõukame pealetükkiva ligimese sageli ära (eriti pentsikult kukub meil välja näiteks Vahemere maades peensusteni välja kujunenud ostja-müüja kultuur). Kui vanad naised otsustasid liikuda uude paika, kus on rohkelt süüa, pelgasid nad mõtet sellest, et sihtkohas võivad juba teised inimesed ees olla, või tulla sinna hiljem. Nad eelistasid eraldatust, sest vastasel juhul võinuks keegi neid tüsata, ära kasutada – midagi omakasupüüdlit korda saata. Palju lihtsam on olla ju isekeski oma mõtete, plaanide ja tegemistega, ilma et keegi arvustaks. Naised löid justkui enda väikese maailma, kus nad polnud kellestki sõltuvad peale enda ning looduse – nõnda tundub nii meile kui neile, põhjalastele, loomupärane.

Teise punase liinina jookseb lavastuse vältel niit nimega „vanadus – kas manduda või muganduda”. Pidevalt tõdeti, et noorena õpitud oskused on küll veel kehamälu olemas, kuid, allutatuna võimalusest olla vana ning passiivne, olid anded tolmu alla mattunud. Siin peitub sõnum nii vanadele kui ka noortele. Esiteks, see ärgitab juba keskeast möödunud end mitte maha kandma, vaid veel arenema ja tegutsema. Lavastus võiks olla impulsiks, et hakata tegelema uue hobiga või minna kasvõi taas ülikooli. Noored aga peaksid nägema oma vanemaid ja vanavanemaid kui elutarku ning aktiivseid inimesi, kes pole kaugelki mandunud. Eriti, kui tänu meditsiinile ja heade elutingimuste tõttu (vähemalt meil, läänemaailmas) pikenenud elueale pole mõeldavgi lasta vanematel elada kolmandikku elust lihtsalt teise põlve hoolest.

Merca „Kaks vana naist” oli nagu magustoit – see ei läinud kõhu- (või teatriisu) täiteks, vaid südamesse. Johtuvalt oma intensiivsest emotsionaalsest kõikumisest ning peamõtte – „Kui minna surma, siis mitte istudes, vaid tegutsedes” – korrumtamisest hoolimata jäi siin miskit ka vajaka. Olnuks tegevustik pingelisem ja vaatajal rohkem aega selle pingetunnetamiseks, tekitanuks Wallise põnev legend-romaan sügavama efekti.

Kasutatud kirjandus:

[i] Aapo Ilves „Velma Wallis ja Merca” tartu.postimees.ee

[ii] Mihkel Truman „Kaks vana naist”: lihtne, aga sügav” kultuur.err.ee

Mihkel Känd – ETENDUSED LAVAL JA LAVA TAGA

Tekst Mihkel Känd – Fotod Kertu Tombak

Olen Mihkel Känd, Vanemuise Kollase Kassi suvekooli kasvandik, Tartu koolipoiss, kes on osalenud erinevates Vanemuise lavastustes alates aastast 2010 („Helisev muusika”, „Mary Poppins”, „Lotte jõulupidu”, „Maria Stuarda”). Osatäitmistega alustades olin 10-aastane, mu toonased rollid olid väga mahukad ja tundsin end suisa noore näitlejana. Nende aastate jooksul sain tuttavaks ja sõbrunesin paljude Vanemuise näitlejatega, aga ka teatri lavataguse meeskonna liikmetega.

Praegu olen 17-aastane ja teen kaasa Vanemuise ooperis „Lucia di Lammermoor”. Seekord on mul täita väiksemamahulisem roll lavastuse alguses. Kuna mul jääb pärast oma etteastet parasjagu palju aega etenduse lõpuni ning iga kord ei ole tarvis ka gümnaasiumiõppega seotud koolitöid teha, leidsin, et võiksin seda aega kasutada hoopis lavataguse tööga tutvumiseks. Püüan ühe oma etendusepäeva ka teieni tuua.

Vene lavastaja ja teatrikorüfee Konstantin Stanislavski on öelnud, et etendus algab teatrimajja sisenemise hetkest. Seda meeles pidades astun üle teatrimaja uksele kell 18.30 ja kinnitan allkirjaga oma kohalolekut. Kell 19.00 algab Vanemuise väikeses majas Gaetano Donizetti ooperi „Lucia di Lammermoor” esietendus.

Juba lõunast saadik valdab mind kerge ärevus. Ärevust on tunda ka teatrimajas: lavatagustes koridorides käib kõva sagimine, õhus on tunda esietenduse-eelset särinat ning viimaste toimetustega ruttamist.

Suundun kolmandale korrusele oma garderoobi, et panna selga kostüüm. Teel möödun kostümeerijatest, kelle kiirustamisest on tunda, et nad vajaksid ilmselt pisut abi. Viisaka noormehena pakun neile oma abikätt, mille nad hea meelega vastu võtavad. Mulle usaldatakse Lucia aluskleidi tohutute voltide triikimise lõpetamine. No kas tõesti peab ühel aluskleidil olema nii palju volte? Pealtnäha lihtne protseduur osutub keerukamaks, kui esialgu hindasin. Olen triikimist lõpetamas, kui seinale kinnitatud siseraadiost kostab esimene inspitsendi teadaanne: „Tere õhtust kõigile! Kell on 18.40, etenduse alguseni jääb 20 minutit. *20 minutes to the performance.*” Vaatan vabandava pilguga kostümeerijate poole ja kiirustan edasi garderoobi. Samas vilksatab peast läbi mõte: kui ebamugavalt võiks end tunda Lucia osatäitja kortsus aluskleiti selga tõmmates!

Garderoobis toimetavad veel mõned koorilauljad ja teevad endale grimmi, enamus on aga juba kogunenud häälte lahtilaulmiseks proovisaali. Teatris on traditsioon enne esietendust kolleegidele

kergelt põlvega tagumikku müksata. Nii me siis selle müksuringi garderoobikaaslastega ära teemegi, seejärel riietun oma kostüümi ja olengi etenduseks valmis.

On aeg minna lava taha ja heita pilk lavale. Märkan toole tassivat ja kiirustavat rekvisiitorit. Paistab, et tal on vaja veel etenduseks mõned ettevalmistused teha. Asun agaralt appi ja toimetan vajalikud toolid lava tagant rekvisiidiruumi. Samuti palub rekvisiitor tuua keldrist etenduses kasutatavad tiivad ja polokepud, et osatäitjad saaksid need enne lavaleminekut lava kõrvalt kaasa haarata. Laval askeldab lavameister, kellele saan aidata risti lava portaali külge kinnitada. Ületan oma kõrgusekartuse ja rist saab paika!

Teisel pool lava võtan endale masinast kohvi ja lähen puhkeruumi, kus grimeeritud ja kostümeeritud osatäitjad juba kogunevad. Lavastaja soovib meile kõigile edu, külma närvi ja toredat etendust ning suundub ise saali. Soliste veel näha ei ole, ent nende garderoobidest kostub hääleharjutusi, järelikult on nemadki kohal. Alo Kurvits ei ole jõudnud veel puhkeruumi, tema istub grimmiruumis. Hea võimalus grimmitoas käsi valgeks saada! Grimeerija juhendamisel aitan Alole aluskreemi näole kanda. Olemegi etenduseks valmis! Olen lavataguste ettevalmistuste keerises! See maailm on väga kaasahaarav. Palun intspitsendil luba anda siseraadiosse edasi omapoolsed head soovid ja teatada, et etenduse alguseni on jäänud viis minutit. Kohtun koridoris maestro Paul Mägiga, kellega surume kätt ja soovime vastastikku ilusat esietendust. Hetke pärast olen

laval ootusvalmis ja kuulen saalis plaksutamist, mis tähendab, et dirigent on orkestri ette asunud ja etendus võib alata. Eesriie avaneb, seisan koos teiste noorte näitlejate, Kristjani ja Margaretiga, prožektorivalguses. Oma etteaste lõpetanud, lähen puhkeruumi ja jälgin etenduse kulgu ekraanilt. Minu roll on tehtud ja jään ootama etenduse lõpukummardust.

Kolme tunni möödudes on etendus läbi, eesriie sulgub ja ees ootab veel viimane ülesanne – kummardamine. Aplaus ei vaibu, kostub jalgadega trampimist, hõiskeid ning eesriie avaneb taas. Tunnen, et teen õiget ja ägedat asja, mis meeldib ka publikule.

Aplaus lakkab ja seejärel kallistame ning täname ka lava taga üksteist. Seejärel läheme garderoobidesse, vahetame kostüümid tavariiete vastu ja koguneme siis ovaalsaali „esika peole”. Meeleolu on ülev, oleme taaskord hakkama saanud võimsa ja suursuguse lavastusega. Kõigil jätkub kõigile jätkub häid sõnu ning vahvaid meenutusi, tehakse nalja ja kõik tunnevad ennast pingest vabanevuna.

Minu jaoks on oluline teadmine, et kuulun kuhugi. Nii laval kui ka lavataguste taustajõudude seas tegutsedes tunnen oma töö üle uhkust. Olen tänulik kõigile, kes oma täpsuse, kohusetundlikkuse ja oskustega aitavad luua suurepärase etenduse. Täidan rõõmuga iga ülesande selles vääriskas sipelgapesas, mille salakäikude saladustesse olen pühendatud. Tänu sellele, et sain ise natuke kaasa lüüa lava taga, saan nüüd paremini aru, kui oluline on kogu meeskonna ühine vastutus.

147. hooaeg draama

Tiit Palu

Aastal 1996 Kohtuniku rollis Vanemuise lavastuses „Undiin”.

Aastal 2016 Vanemuise teatri draamajuht. Trupis on 23 näitlejat, kaks lavastajat ja kaks dramaturgi, kelle koostöö tulemusena valmib 8 uuslavastust. Lavastajana toob Tiit Palu sel hooajal publiku ette draamad „Põlenud mägi” ja „Laineid murdes”.

Tiit Palu

Pölenud mägi

Draama

Lavastaja ja muusikaline kujundaja

Tiit Palu

Kunstnik Eugen Tamberg

Valguskujundaja Andres Sarv

Osades Ragne Pekarev, Kärt Tammjärv, Aivar Tommingas, Riho Kütsar, Reimo Sagor, Jaanus Tepomees, Raivo Adlas

Me tuleme kodudest, mis olid tehtud raamatutest.

Mõnel vaikselt õhtul võis vabalt juhtuda, et Mileedi ja teda saatvad musketärid sattusid Kon Tiki papüürlaevale ja purjetasid otse Mirabilia hädaohte täis köidete vahelt külla Türgi muinasjuttude tegelastele Ararati jalamil, kus neid ja Kalle Blomkvisti juba vennalikult ootasid ees isa Goriot ja insener Garin.

Selleks polnud vaja rohkem kui sajavatist lambipirni ja tundlikku fantaasiat. Raamatutest on väga raske lahti saada. Eriti, kui oled harjunud nendega elama ja neid armastama.

Mis oleks, kui loeks veel korra neid vanu raamatuid?!

Lavastuses „Pölenud mägi” koguneb raamatuid lugema ja neist omavahel rääkima kirju tegelaste seltskond. Raamatud on samad, kuid vaated elule ja kirjandusele täiesti erinevad.

Raamatud ei põle ära. Mälust ei saa lahti. Nuta siis või naera...

Esietendus 24. septembril 2016

Sadamateatris

John Boynton Priestley

Perekond Linden

/The Linden Tree/

Draama

Tõlkija Liisi Erepuu

Lavastaja Peeter Raudsepp

Kunstnik Lilja Blumenfeld

Muusikaline kujundaja Ardo Ran Varres

Valguskujundaja Imbi Mälk

Videokunstnik Janek Savolainen

Osades Hannes Kaljujärvi, Külliki Saldre, Karol Kuntsel, Marika Barabanštšikova, Piret Laurimaa, Linda Kolde, Jüri Lumiste, Merle Jääger, Marian Heinat, Karl Laumets

Briti kirjandusklassiku John B. Priestley (1894-1994) romaanid ja näidendid on ammust aega ulatunud ka Eesti kultuuripilti. Vanemuise laval oli see autor viimati 1991. aastal, mil Jaan Tooming tõi lavale tema näidendi „Ma olen siin varem olnud“. Käesolev draama kuulub Priestley mahuka loomingu viimasesse perioodi (1947) ja jõuab Eesti lavale esimest korda.

Priestleyle iseloomulikult viib tegevus Inglise keskklassi perekonnaringi, seekord väikese ülikoolilinna ajaloo-professori Robert Lindeni koju. Nädalalõpuks isa 65. sünnipäeva tähistama kogunenud perekonnaliikmed toovad tahtmatult kaasa oma lahendamist vajavad mured ja probleemid, mis puudutavad ühiskonna valupunkte laiemalt. Teise Maailmasõja lõpp on süstinud kõikidesse põlvkondadesse uut teotahet, uusi mõtteid ja kavatsusi, kuid ka hirmu ja vajadust oma väärtushinnanguid muuta. Nagu see on ka tänapäeval.

Heas realistlikus laadis peredraama räägib laiemas mõttes aegade muutumisest, minevikuga leppimisest ja tuleviku määramise võimalustest.

Esietendus 1. oktoobril 2016

Vanemuise väikeses majas

Kristian Hallberg

Suluseis

/Variation/

Draama

Tõlkija Kadri Papp

Lavastaja, kunstnik, muusikaline kujundaja Andres Noormets

Kostüümikunstnik Maarja Viiding

Valguskujundajad Andres Noormets ja Jaanus Moor

Osades Margus Jaanovits, Kärt Tammjärv, Kais Adlas, Maria Annus, Marika Barabanštšikova

Keskealine keskklassi kuuluv mees, tema ema ja lasteaiaaegne tütar. Mees on taime-toitlane ja aktiivne rassismi vastu võitleja. Kui tema tütrele tekib tüli sisserändaja taustaga mängukaaslasega, puruneb mehe eneseusk olematuks.

Rootsi noorema põlve dramaturgi Kristian Hallbergi (sünd 1982) näidend räägib meie ühiskonnas eksisteerivatest barjääridest ja nende ületamisest ning meie hinge-põhjas elutsevatest eelarvamustest. Sellest, kui kergelt lendavad teele läbi-mõtlemata süüdistused. Sellest, kuidas täiskasvanute traumad ja foobiad hakkavad edasi elama meie lastes.

Esietendus 26. novembril 2016

Sadamateatris

Lars von Trier – David Pirie – Peter
Asmussen – Vivian Nielsen

Laineid murdes

/Breaking the Waves/

Draama

Tõlkija Eva Velsker

Lavastaja ja muusikaline kujundaja
Tiit Palu

Kunstnik Jaanus Laagriküll

Valguskunstnik Margus Vaigur (Endla)

Osades Marian Heinat, Ivo Uukkivi
(Eesti Draamateater), Ragne Pekarev,
Margus Jaanovits, Piret Laurimaa, Veiko
Porkanen, Riho Kütsar, Jüri Lumiste,
Reimo Sagor, Karl Laumets

Näidendi tegevustik leiab aset 1970ndate Põhja-Šotimaa suletud, rangelt religioosse elukorraldusega külakogukonnas. Lapse-likult usaldav ja jumalakartlik noor naine Bess abiellub endast oluliselt vanema Janiga, kes töötab naftaplatformi hoo-ajatöölisena ja peab seetõttu pikka aega kodunt eemal viibima. Lahusolekuvalus Bess palub jumalalt oma armastatu kiire- mat kojutulekut. See juhtubki, kuid mitte päris nii, nagu Bess seda ette on kuju- tanud. Järgnevad tõeliselt ehmatavate tagajärgedega sündmused, mille jooksul satuvad teravasse vastuollu kaks erinevat moraali- ja elufilosoofiat: üks – rangetest usudogmadest ja enesepiirangutest läh- tuv –, ning teine, mille aluseks on inimliku armastuse kõigeülevus.

Filmimaailma suurkuju, taani filmirežis- sööri Lars von Trieri 1996. aastal valminud samanimelise filmi mõju selle valmimis- ajal oli paljudele vaatajatele psühholoogi- liselt raputav. Tänapäevaks on kunagi nii kirg- likke vaidlusi üleskõtnud linateos muutu- nud filmiklassikaks ja taanlaste rahvahää- letus valis selle „20. sajandi filmiks“. Mõni aasta tagasi valmis stsenaariumi põhjal näidendivariant, mida on edukalt mängitud mitmes riigis.

Esietendus 4. märtsil 2017

Sadamateatris

Henrik Ibsen / Brian Friel

Hedda Gabler

Draama

Tõlkija Krista Kaer

Lavastaja Mehis Pihla

Kunstnik Kristjan Suits

Kostüümikunstnik Pille Jänes

Osades Piret Laurimaa, Karol Kuntsel,
Margus Prangel, Külli Saldre, Maria
Annus, Jüri Lumiste, Kais Adlas

Ilus ja enesekindel abielunaine Hedda saabub koos abikaasaga pulmareisilt ning avastab end keset väikekodanlikku maa- ilma, mis on ärritavalt igav ja lämmatav. Kuuldes, et tema vana armsam Eilert Lovborg on tagasi linnas, armunud teise naisesse ning kirjutanud raamatu, mis ohustab tema abikaasa akadeemilist karjääri, hakkab Hedda ümbritsevate inimestega manipuleerima...

Norra kirjaniku Henrik Ibseni näitekirjan- duse maailmaklassika kullafondi kuuluv „Hedda Gabler“ esietendus esmakordselt 1891. aastal Münchenis ning oli 19. sajandi lõpus üks realismi läbimurdenäidendeid. Hedda Gabler on ühtlasi ka üks maailma näitekirjanduse tuntumaid dramaatilisi naisrolle.

Seekordse lavastuse aluseks on tuntud iiri dramaturgi Brian Frieli tekstiredaksioon.

Esietendus 13. mail 2017

Vanemuise väikeses majas

Lugu armastusest, armukadedusest ja surmast.

William Shakespeare

Othello

Tragöödia kahes vaatuses

Lavastaja, tekstiredaktsiooni ja lavakujunduse autor Andres Noormets
Helikunstnik Taavi Kerikmäe
Kostüümikunstnik Maarja Viiding
Valguskunstnik Margus Vaigur (Endla)
Lavavõitluse juhendaja Hellar Bergmann
Lavastusdramaturg Esko Salervo (YLE, Soome)
Osades Jim Ashilevi (Von Krahli Teater), Sten Karpov, Liis Karpov, Ragne Pekarev, Andres Mähar, Riho Kütsar, Karol Kuntsel

---

Kunagi kuulsin ühe teatri kassapidajat piletiostjale „Othello“ kohta ütlevat, et see on ju see jube lugu, kus neeger valget naist kägistab. Täna sel päeval tahaks kõik vastu pidada – pole lugu, pole jubedust, pole neegrit ega valget naist ja kedagi ei kägistata. On rõõm ja joovastus – kirega elatud elu, mis tulvil armastust, armukadedust, õnne ja surma. On elusate inimeste rütm teekonnal igavikku ja surematusesse.

Andres Noormets, lavastaja

Esietendus 7. mail 2016
Vanemuise väikeses majas

Ilus on noorelt...

Optimistlik teekond

Lavastaja ja dramaturg Mehis Pihla

Kaaslavastaja ja helikujundaja Kiwa

Kunstnik Maarja Meeru

Tehniline kunstnik ja valguskujundaja

Kristjan Suits

Osades Linda Kolde, Marian Heinat, Kärt Tammjärv, Jaanika Arum, Markus Dvinjaninov, Veiko Porkanen, Jaanus Tepomees

Tegemist on grupitööna valminud performatiivse lavastusega, mille läbivaks teemaks on „elu ilusaim aeg” noorus ja sellega seonduvad märksõnad nagu: äärmuslik vabadus, kirk, keevalisus, kohalolu, jõud, ilu, valu, viha, mäss, värskus, tundelisus, julgus, hirm, armastus, õnnetunne, kurbus, energia, seksuaalsus, mure, äärmuslikkus, harmoonia, nali ja naer. Lavastuse autori Mehis Pihla sõnul võiks lavatüki sõnum seisneda tähelepanekus, et noorus on mõtteviis, mitte vanus ega välimus.

Mehis Pihla on on lavakunstikooli XXVII lennu diplomand, kes tegutseb ka näitleja ja lavastajana. 2016. aasta alguses esietendus Endla teatris tema lavastuses lavakunstikooli 27. lennu diplomilavastus „Uhkus ja eelarve.”

Esietendus 16. aprillil 2016
Sadamateatris

*Kaasaegne teater
nooruse ängidest.*

Tom Stoppard
Arkaadia

Draama kahes vaatuses

Tõlkija Anu Lamp

Lavastaja Ain Mäeots

Lavakunstnik Kristiina Põllu (Tartu Uus Teater)

Kostüümikunstnik Gerly Tinn

Valguskunstnik Priidu Adlas (Vaba Lava)

Osades Jaanika Arum, Priit Strandberg, Sten Karpov, Jüri Lumiste, Ragne Pekarev, Piret Laurimaa, Karol Kuntsel, Marian Heinat, Tanel Jonas, Reimo Sagor, Margus Jaanovits

---

Kaasaegse inglise dramaturgia nimekaima näitekirjaniku Tom Stoppardi 1993. aastal Royal National Theatre'is esietendunud "Arkaadia" on vaieldamatult üks tänapäeva näitekirjanduse tipp-teoseid. Omapärase ajaloolise detektiiviloo tegevus toimub Inglismaal Derbyshire'i maakonna uhkes mõisas Sidley Parkis paralleelselt minevikus (1809, 1812) ja tänapäeval.

19. sajandi tasand keskendub mõisapreili Thomasina Coverly ning tema koduõpetaja Septimus Hodge'i koolitundidele, kuhu pidevalt sekkub ümbritsev igapäevane elu oma värvikirevuses – armulood, mõisa aia ümberkujundamine, Hodge'i sõbra lord Byroni külaskäik... Kaasajas toimetavad selle mõisa raamatukogus ja arhiivides teadlased, kes haistavad minevikus toimunud sündmuste tolmukorra alt põnevaid teaduslikke avastusi ning efektseid pealkirju akadeemilistes väljaannetes.

Loos on koomikat, traagikat, saladusi ja kirge ning salapärast aastate hõngu, mida hoovab vanadest hoonetest, kus on enne meid elanud, igatsenud, nutnud, naernud ja armastanud möödunud aegade inimesed.

Esietendus 13. veebruaril 2016
Vanemuise suures majas

Põnev, vaimne ja vaimukas draama, mille tegevus toimub ühes Inglise maamõisas paralleelselt 19. sajandil ja tänapäeval.

Uku Uusberg

Üritus

Inimlik tragöödia

Autor ja lavastaja Uku Uusberg (Eesti Draamateater)

Kunstnik Kaspar Jancis

Osades Aivar Tommingas, Külliki Saldre, Ott Sepp, Jüri Lumiste, Margus Jaanovits, Jaanika Arum, Linda Kolde, Markus Dvinjaninov, Maria Annus ja Uku Uusberg

HELLE: Sa seda ikka tead, et arenenud tubades öeldakse meie ajal "sündmus", mitte "üritus". Et "üritus" on nurjunud katse.

LEO: Kes ütleb, et see nurjub?

Leofred Luuk on endine näitleja, kes töötas kunagi Vanas Teatris.

Nüüd on ta tagasi. Sest ta saab homme kuuskümmend.

Nii lihtsalt ka ei saa.

Lugu on Armastusest.

„Üritus“ on Eesti Draamateatri lavastuse „Valgustaja“ vanem vend.

Esietendus 28. septembril 2015
Vanemuise väikeses majas

*Mitmekihiline lugu
teatrist ja armastusest.*

Tiina Laanem

Pildilt kukkujad

Draama

Lavastaja, kunstnik ja muusikaline kujundaja Andres Noormets

Kostüümikunstnik Maarja Viiding

Valguskujundus Andres Noormets ja Jaanus Moor

Osades Maria Annus, Merle Jääger, Aivar Tommingas, Helgur Rosenthal

See on lugu, mis toimus või toimub siinsamas Eestis, ükskõik kelle sõprade,

naabrite või iseenda peres. Meie kõigi elud koosnevad põhjuste ja tagajärgede katkematust reast, millel on tervikule määrav mõju: elukutse valik, elukaaslase valik, töökoha valik, julgus oma elus midagi muuta, hirm ebaõnnestumise ja üksijäämise ees... Kui kõik on läinud absoluutselt teisiti kui lootsid, kust võtta siis usku ja jõudu edasi minemiseks?

Esietendus 21. novembril 2015
Sadamateatris

Lugu tavalistest eesti inimestest, kelle nooruspõlveunistuste ja reaalse elu vahel haigutab kuristik.

Iiri lugu neljast mehest, kelle elu lööb segamini salapärase minevikuga naine.

Conor McPherson

Öörandurid

/The Night Alive/

Draama kahes osas

Tölkija Erkki Sivonen

Lavastaja Tiit Palu

Kunstnik Silver Vahtre

Osades Kärt Tammjärv, Hannes Kaljujärv, Riho Kütsar, Andres Mähar, Veiko Porkanen

Dublini äärelinna maalilises lobudikus veeretab oma päevi õhtusse Tommy ning teeb koos oma semu Dociga plaane, kuidas kiiresti rikkaks saada. Ühel õhtul toob Tommy oma onu majja noore naise, keda tema endine poiss-sõber on äsja tänaval rünnanud. Salapärane naine, kes ei ruttu

oma minevikult katet kergitama, käivitab nelja mehe vahel sündmusteahela, milles on oma koht (armu)kadedusel ja vihkamisel, hoolimisel ja unistustel, aga ka iiri lugudele omasel kirbel huumoril, mis teravaid olukordi muhedamaks mahendab.

Iiri päritolu kaasaegse dramaturgi Conor McPhersoni looming on Eestis üsna tuntud ("Teisel pool", "See pärnapuulehtla" jt). Vanemuine on üsna hiljuti mänginud tema ühemeheütüki "Rumm ja viin". "Öörandurid" on tema värskeim täispikk näidend (2013), mis jõudis pea korraga nii Londoni kui New Yorgi lavadele ja pälvis kohe New Yorgi kriitikutele ka aasta parima uue näidendi preemia.

Esietendus 20. veebruaril 2016
Vanemuise väikeses majas

Urmas Vadi

Head tüdrukud lähevad taevasse

(teised vaatavad ise, kuidas saavad)

Tragikomöödia

Lavastaja ja muusikaline kujundaja

Tiit Palu

Kunstnik Silver Vahtre

Kostüümikunstnik Reet Aus

Valguskunstnik Margus Vaigur (Endla)

Liikumisjuht Impeerium Onassis

Osades Kärt Tammjärv, Piret Laurimaa,

Piret Rauk (Kuressaare Linnateater),

Raivo E. Tamm

Urmas Vadi näidendis saavad uue hingamise ja sõnumi Raja Teele, "Libahundi" Tiina, Polkovniku lesk ja veel mitu tuntud Eesti kirjanduse arhetüüpset kangelannat. Saab kuulda ja näha, mis nendega vahepeal juhtunud on ja mida nad tänasest elust arvavad. Kui ühel õhtul laval nii palju erinevaid naisi kokku saab, siis pole loomulikult pääsu, et jutuks tulevad ka mehed.

Esietendus 5. septembril 2015

Sadamateatris

Eesti kirjanduse kangelannad paljastavad oma sisemaailma ootamatud tahud.

*Farss, mis keerleb ümber
sukkpükstes mehe.*

Ray Cooney

Minu järel, seltsimees!

/Chase Me Comrade/

Farss kahes vaatuses

Lavastaja Tanel Jonas

Kunstnik Rosita Raud

Osades Markus Luik (Eesti Draamateater), Maria Annus, Aivar Tommingas, Hannes Kaljujärv, Karol Kuntsel, Riho Kütsar, Merle Jääger, Veiko Porkanen, Liisa Pulk, Tanel Jonas

1961. aastal põgenes Nõukogude Liidust Läände üks maailma balletiajaloo andekaimaid meestantsijaid Rudolf Nurejev. See

sündmus pälvis terve maailma tähelepanu ning oli keeruliste poliitiliste malekäikude ja intriigide allikaks. Nurejevi Läände hüppamine sai ka kuulsa briti komöödiameistri Ray Cooney inspireerijaks, kes tantsija põgenemise ja tema peitmise Londoni eliittrajoonis on valanud vaimukasse farsivormi.

Kui komöödia aastate eest Londonis esietendus, käis ka Nurejev ise seda korduvalt vaatamas ning naeris laval nähtu üle südamest.

Esietendus 9. novembril 2013
Vanemuise suures majas

*Ootamatutel olukordadel põhinev
farss mehest, kes on samaaegselt
kahe isanda teenistuses.*

Richard Bean

Üks mees, kaks bossi

/One Man Two Guvnors/

Farss skiffle'i-rütmis

Tõlkija Kalle Hein

Lavastaja Andres Dvinjaninov (Emajõe
Suveteater)

Kunstnik Riina Degtjarenko (Eesti
Draamateater)

Muusikajuht Ele Sonn

Liikumisjuht Marika Aidla

Valguskujundaja Andres Sarv

Osades Andres Mähar, Marika
Barabanštšikova, Piret Laurimaa, Ragne
Pekarev, Priit Strandberg, Reimo Sagor,
Sten Karpov, Riho Kütsar, Raivo Atlas,
Peeter Volkonski, Märt Koik (Must Kast),
Mihkel Kallaste (Must Kast) jt

Ansambel Alari Piispea (kontrabass), Karl
Laanekask (kitarr), Margus Tammemägi
(percussion), Priit Strandberg
(rütmikitarr), Ele Sonn (klahvpillid)

Goldoni üks tuntumaid teoseid on “Kahe isanda teener” – pöörane sündmuste virrvarr, mille keskmes kavalpeast teener, kes satub teenima kaht isandat korraga. See komöödiaklassika kullafondi kuuluv teos on olnud korduvalt ka Eesti lavadel, viimati alles äsja Ugalas. Briti kaasaegne dramaturg Richard Bean otsustas tuua selle vana loo ajas ja ruumis pisut lähemale ning maandus 1963. aasta Brightonis. Londonis mõne aasta eest lavale jõudnud versioonist sai menuk mitmeks hooajaks.

Pole mingit lootust hakata ülevaadet andma kõigist selles loos ette tulevatest sündmustest. Ütleme vaid, et asi saab alguse kihluspeol, kuhu ootamatult sajab sisse surnuks peetud eelmine peigmehekandidaat. Edasises hakkavad omavahel kohti vahetama pätid ja politseinikud, teenrid ja isandad, supid ja praed, mehed ja naised, meherietes naised ja... Hingetõmbeks aga astub üles Eesti parim skiffle'i-muusika bänd.

Esietendus 31. oktoobril 2015
Vanemuise suures majas

Maailma suurimate komöödiograafide hulka kuuluva 18. sajandi itaalia teatrimehe Carlo

*A. H. Tammsaare
„Tõel ja õigusel”
põhinevad elutõe
otsingud.
Et LÕPUS oleks
kõik hästi.*

**Anton Hansen Tammsaare /
Urmas Lennuk**

Meie oma tõde, meie oma õigus

Draama

Lavastaja Tanel Jonas
Kunstnik Kristina Lõuk
Originaalmuusika autor Priit Strandberg
Osades Veiko Porkanen, Karol Kuntsel,
Kärt Tammjärv, Jaanika Arum, Maria
Annus, Riho Kütsar, Priit Strandberg,
Aivar Tommingas

Vanemuise teatri selle sajandi esimene Tammsaare alustab "Tõe ja õiguse" esimesest osast. Andres ja tema noor naine Krõõt jõuavad Vargamäele, kõik on veel ees, kõik on veel võimalik. Aga millisel määral? Kui oleks võimalik kõike uuesti läbi elada, teades oma tegude hinda ja tagajärgi – kas oleksime valmis midagi teisiti tegema? Või vähemasti olnud ümber hindama?

Me elame selleks, et lõpus oleks kõik hästi. Kui ma ütlen lõpus, siis ma mõtlen LÕPUS. Ja kui ma ütlen kõik, siis ma mõtlen KÕIK. Õige lõpp on ikka õnnelik. Vastupidise ees on mul hirm. Ma usun, et Sinul ka. Aga ega teistmoodi vist ei saagi: hirm ongi see, mis meid edasi ajab. Selle poole, et lõpus oleks kõik hästi. Ja kui ei ole, siis öeldakse vist epic fail. Või elukatastroof. Kuidas soovite. Aga mida siis teha? Kas kahtlustada või usaldada? Armastada või vihata? Lasta sead naabrimehe rukkisse või sillutada õõ otsa teed, et ta saaks oma surnud eide ilusasti kalmistule viia?

Eks need valikud tuleb endal teha. Ja siis lõpus selgub, kas sai õigesti või läks viltu.

Tanel Jonas, lavastaja

Esietendus 19. veebruaril 2015
Sadamateatris

*Tundeküllane ja kirglik
netiromanss.*

Daniel Glattauer

Hea põhjatuule vastu

/Gut gegen Nordwind/

Netiromanss kahes vaatuses

Tõlkija Piret Pääsuke**Dramatiseerija ja lavastaja** Rein Pakk**Kunstnik** Annika Pakk**Muusikaline kujundaja** Ardo Ran Varres**Osades** Elina Purde ja Andres Mähar

Kui Austria kirjaniku Daniel Glattaueri romaan “Hea põhjatuule vastu” 2006. aastal ilmus, võitis see kohe südameid kõikjal üle Euroopa ja kaugemalgi. Just südameid, sest tundeküllane ja kirklik lugu räägib tõelisest armastusest – sellest, mis põleb meie südames ja toidab meie kujutlusvõimet.

Mees ja naine kohtuvad internetiavarustes juhuslikult. Eksikombel valesse postkasti sattunud kirjast sünnib kirjavahetus, mis paisub võimsaks tundetormiks kahe inimese elus, kes ei tea teineteisest reaalselt mitte midagi – ei vanust, elukohta, ametit, juuksevärvi ega kinganumbritki. Ent ometi jõuavad nad teineteisele intiimselt väga lähedale, lähemale kui eales varem kuitahes... reaalsete partneritega.

Kaasaegses kultuuris, keset seda seksikeskset kehakultust, mis püüab armuasju käsitledes suunata meie tähelepanu pidevalt niuete piirkonda, tuletab “Hea põhjatuule vastu” meelde, et tõeline iha saab toitu just kujutlusvõimest ja meie ihalduse objektid pole mitte pelgalt seksikad kehad vaid seksikad isiksused – kehad koos mõtete, tunnete, ihade ja kõige muu inimlikuga. Tõeliste tunnetega laetud sõnad on alati seksikamad kuitahes kuulsa jalgpallitähe supermodellist kallima bikiniinpildiseeriast.

Ehk kirjaniku enda sõnadega peategelase suu läbi: „Kirjutage mulle, Emmi, kirjutamine on just nagu suudlemine, ainult ilma huulteta. Kirjutamine on suudlemine peaga!”

Esietendus 28. septembril 2013

Vanemuise väikeses majas

*Soe lugu, mis läbi lapse silmade püüab
mõtestada täiskasvanute maailma
õiglust ja ebaõiglust.*

Harper Lee / Urmas Lennuk

Tappa laulurästast

/To Kill a Mockingbird/

Urmas Lennuki fragmentaarium

Romaani tõlkija Valda Raud

Lavastaja Urmas Lennuk

Kunstnik Liisa Soolepp

Muusikaline kujundaja Tarmo Kesküll
(Rakvere Teater)

Valguskujundaja Andres Sarv

Osades Liisa Pulk, Maria Annus, Hannes
Kaljujärv, Andres Mähar, Liina Olmaru

Lavastus põhineb Harper Lee romaanil, mis 1960. aastal võitis Pulitzeri preemia. Selles lavaloos on kolm last ja kaks täiskasvanut. Lapsed – Nirkisilm, Dill ja Jem – tegelevad oma lapsemaailma mõtestamise ning igapäevaste mängudega. Mängumaailma turvalisusse löövad aga mõra täiskasvanute maailma suhtumised ja probleemid, mis lastele tunduvad arusaamatud ja ebaõiglased. Kindlasti on selles loos nii mõndagi, mis tuletab meile meelde, et kõik me olime kunagi väiksed ja uskusime, et maailm ongi selline nagu paistab. Kas poleks jälle aeg seda häbenemata meenutada?

Harper Lee romaani on maailmas müüdud üle 30 miljoni eksemplari. 1960. aastal Pulitzeri võitnud teos püsib kordustrükkidena edetabelites veel XXI sajandi alguseski.

Esietendus 9. veebruaril 2012
Sadamateatris

Mika Myllyaho

Paanika

Tragikomöödia

Tõlkija Maimu Berg**Lavastaja** Taago Tubin (Ugala)**Kunstnik** Jaanus Laagriküll**Valguskujundaja** Jaanus Moor**Osades** Raivo E. Tamm (külalisena),

Riho Kütsar, Ain Mäeots

Tragikomöödia, mis räägib kolmest keskealisest mehest ning pingetest, mida nüüdisaegne ühiskond meestes tekitab.

Vanemuise draamarepertuaari vanim lavastus on jätkuvalt kõrgvormis ning ei ilmuta mingeid väsimuse märke!

Leo, Max ja Joni on edukad isased, kes ühtäkki ei saa oma eluga enam hakkama. Ühiskond ja lähedased ootaksid neilt justkui midagi enam. Mida ometi?! Hädaloorkorras mõeldakse välja kodune rühmateeraapia, mis võtab nii kummalisi vorme, et ajab kõrvaltvaataja ühtaegu nii nutma kui ka naerma.

Mika Myllyaho (1966) on soome üks juhtivamaid lavastajaid ja näitekirjanikke. Tema esiknäidend „Paanika“ jõudis ülimenukalt lavale 2005. aastal Helsingi Rynmäteatris, teost on tänaseks edukalt lavastatud nii Soome teatrites kui ka mitmel pool mujal maailmas. „Paanikale“ on järgnenud näidendid „Kaos“ (2007) ja „Harmoonia“ (2009), mis kokku moodustavad triloogia.

Esietendus 6. märtsil 2010

Sadamateatris

147. hooaeg muusika

Paul Mägi

Moskva Suure Teatri laval 1986.

2016. aastal on Paul Mägi Vanemuise muusikajuht ja peadirigent. Pauli kindlakäelise, nõudliku ja rõõmsa juhtimise all on 2 dirigenti, 65 orkestranti, 9 ooperisolisti, 34 koorilauljat, kes 147. hooajal teevad lisaks olemasolevale repertuaarile kaasa ka neljas uuslavastuses ning rohketal kontsertidel.

Mamma Mia!

Muusikal

Muusika autorid Benny Andersson ja Björn Ulvaeus

Libreto autor Catherine Johnson

Täiendav helilooming Stig Anderson

Laulutekstide tõlge Leelo Tungal

Proosatekstide tõlge Anna-Magdaleena Kangro

Lavastaja Ain Mäeots

Muusikalised juhid Martin Sildos, Ele Sonn
Lavakunstnik Riina Degtjarenko (Eesti Draamateater)

Kostüümikunstnik Gerly Tinn

Koreograaf Andre Laine

Valguskunstnik Meelis Lusmägi

Osades Merle Jalakas või Ele Millistfer; Birgit Sarrap või Merili Johanson; Veikko Täär või Andres Dvinjaninov (Emajõe Suveteater); Hannes Kaljujärv või Sepo Seeman (Endla Teater); Andres Mähar või Tanel Jonas; Priit Strandberg või Kaarel Targo (Must Kast); Terje Pennie või Merle Palmiste (Eesti Draamateater); Anne Reemann (Tallinna Linnateater) või Kaire Vilgats jt, bänd, koor ja tantsurühm

Pulmadeks valmistuva Sophie õnne varjutab mure: tütarlaps igatseb altari ette sammudes toetuda isa kindlale käsivarrele, ent paraku pole tal aimugi, kes on ta isa ja kust teda leida! Avastanud ema päevikust kolme mehe nimed, kellega ema suhtles saatuslikul suvel 20 aastat tagasi, otsustab ta isakandidaadid salaja pulma kutsuda ning selgitada välja oma sündimise saladuse. Sophie ema Donna satub ootamatult silmitsi oma selgeks rääkimata minevikusuhetega ning üks tragikoomiline segadus järgneb teisele...

70ndate aastate Rootsi kultusbändi ABBA hittidel põhinev muusikal on 1999. aastast alates lummanud vaatajaid üle maailma. Säravast ja tempokast muusikast tulvil lavastuses kõlavad lood „Super Trouper“, „Lay All Your Love on Me“, „Dancing Queen“, „Knowing Me, Knowing You“, „Take a Chance on Me“, „Thank You for the Music“, „Money, Money, Money“, „The Winner Takes It All“, „Voulez-Vouz“ jt.

Lavastus on eesti keeles, inglise- ja soomekeelsete tiitritega

Esietendus 26. novembril 2016

Vanemuise suures majas

147. HOOAEG

VANEMUINE

MAMMA MIA!

MUUSIKA JA SÕNAD
BENNY ANDERSSON
BJÖRN ULVAEUS
TÄIENDAV HELILOOMING STIG ANDERSON
LIBRETO CATHERINE JOHNSON

LAVASTAJA AIN MÄEOTS — MUUSIKAJUHID MARTIN SILDOS JA ELE SONN
KUNSTNIK RIINA DEGTJARENKO — KOSTÜÜMIKUNSTNIK GERLY TINN
KOREOGRAAF ANDRE LAINE — VALGUSKUNSTNIK MEELIS LUSMÄGI
OSADES MERLE JALAKAS VÕI ELE MILLISTFER — BIRGIT SARRAP VÕI MERILI JOHANSON
ANNE REEMANN VÕI KAIRE VILGATS — TERJE PENNIE VÕI MERLE PALMISTE
VEIKKO TÄÄR VÕI ANDRES DVINJANINOV — ANDRES MÄHAR VÕI TANEL JONAS
HANNES KALJUJÄRV VÕI SEPO SEEMAN — PRIIT STRANDBERG VÕI KAAREL TARGO

ESIETENDUS 26.11.2016 VANEMUISE SUURES MAJAS

Tello kinema LARSEN AURORA

Tänavu tähistab maailm Wolfgang Amadeus Mozarti 260. sünniaastapäeva. Meie kanname sel puhul ette kaks lühiooperit: tragöödia ja komöödia, mis mõlemad seotud Mozartiga

Mozart ja Salieri / Teatridirektor

Ooperiõhtu

Muusikajuht ja dirigent Taavi Kull

Dirigent Endel Nõgene

Lavastaja Jaan Willem Sibul

Kunstnik Mare Tommingas

Valguskujundaja Maris Savik

Nikolai Rimski-Korsakov Mozart ja Salieri

Osades Mozart – Rasmus Kull või Germán Gholami, Salieri – Simo Breede või Tamar Nugis

Kõigest mõni kuu pärast auväärse õukonnamuusiku Antonio Salieri surma levis kuulujutt, nagu oleks Salieri tunnistanud Mozarti mürgitamist. Kuulujutust ajendatuna avaldas vene poeet Aleksander Puškin „väikese tragöödia“ – „Mozart ja Salieri“, loo patust ja kadedusest. 1898. aastal valmis Nikolai Rimski-Korsakovil samanimeline ooper.

Wolfgang Amadeus Mozart Teatridirektor

Osades Tiit Lilleorg, Heino Seljamaa, Rasmus Kull, Märt Jakobson, Karmen Puis, Helena Merzin-Tamm, Inga Lunge, Reigo Tamm, Pirjo Jonas või Elizabeth Paavel, Sigrid Mutso või Maria Listra, Maria Kallaste, Aivar Kallaste jt.

Lõbus komöödia elust teatris valmis Mozartil 1786. aastal. Tähelepanuväärseks teeb ooperi see, et lauljatega samaväärsed rollid on ka draamanäitlejatel.

Teatris hakatakse moodustama truppi. Igaüks tahab mängida vaid peosa ja saada kõige kõrgemat honorari. Kuidas lahendab probleemi teatridirektor Frank?

Esietendus 12. novembril 2016

Vanemuise väikeses majas

Tulleminek

Ooper

Helilooja Märt-Matis Lill

Libretist Jan Kaus

Muusikajuht ja dirigent Paul Mägi

Dirigent Taavi Kull

Lavastaja Taago Tubin (Ugala Teater)

Kunstnik Liisa Soolepp

Valguskunstnik Margus Vaigur (Endla Teater)

Koreograaf Janek Savolainen

Osades Jaanus Tepomees, Kärt

Tammjärv, Reigo Tamm, Tamar Nugis,

Rasmus Kull, Simo Breede, Jaan Willem

Sibul, Märt Jakobson, Pirjo Jonas,

Maria Listra, Elizabeth Paavel, Aule Urb,

Annaliisa Pillak, Karmen Puis, Laura

Pöldvere

Vanemuise ooperikoor ja

sümfooniaorkester

Sõda paneb inimlikkuse väga teravalt proovile ja sunnib tõdema, et inimkond õpib ajaloost vaid seda, et ta ajaloost midagi ei õpi. Selles mõttes käsitleme lavastuses üsnagi ajatuid universaale ja arhetüüpe.

Ooperi põhiliseks inspiratsiooniallikaks olev Esimene maailmasõda oli revolutsiooniline, see põrmustas massihävitusrelvade kasutuselevõtuga igasugused nõ väärka sõjapidamise reeglid. Tsiteerides ajaloolast Christopher Clark: „1914. aasta peategelased olid nagu uneskõndijad: ettevaatlikud, aga samas pimedad, kes nägid unenägusid, aga jäid pimedaks nende tegelike õuduste suhtes, mis nad maailmale kaela tõid.“ Selles metafooris on midagi väga tabavat ka praeguste arengute kohta maailmas.

Sõja paatos võib pakkuda ülevaid kangelastegusid ja õiglasi ootusi, aga varem või hiljem kattub see vere ja poriga, kangelaskusest saab julmus või kaotusvalu, suu- rest kollektiivsest õnnelubadustest iga üksiku inimese isiklik traagika. Vallutamist ootavate territooriumidega kaardil pole muljutud maastikke näha.

„Tulleminek“ kasutab Trooja sõja kirjeldusi ja Esimeses maailmasõjas osalenud inimeste mälestusi.

Märt-Matis Lill, Jan Kaus, Taago Tubin

Esietendus 22. aprillil 2017

Sadamateatris

Lucia di Lammermoor

Ooper

Salvatore Cammarano libreto Walter Scotti romaani „Lammermooride mõrjsja” ainetel

Helilooja Gaetano Donizetti

Muusikajuht ja dirigent Paul Mägi

Dirigent Taavi Kull

Lavastaja Roman Hovenbitzer
(Saksamaa)

Kunstnik Roy Spahn (Saksamaa)

Valguskunstnik Ulrich Schneider
(Saksamaa)

Osades Henriette Bonde-Hansen (Taani)
või Pirjo Jonas, Jānis Apeinis (Lāti RO)
või Jevgeni Chrebtov (Leedu RO),
Federico Lepre (Itaalia) või Reigo Tamm,
Germán Gholami, Mārt Jakobson, Karmen
Puis, Rasmus Kull, Marika Aidla

Donizetti ooperi keskmes on ühe naise saatus. Lucia soovid heidetakse meeste poolt kõrvale, tema tahe surutakse alla, tema eluõnn tuuakse ohvriks. „Lucia di Lammermoor” pole pelgalt eraviisiline armastustragöödia, vaid ka harukordselt poliitiline lugu, milles maskulinne

võimusüsteem moonutab inimsuhteid sügavuti ja need viimaks lõplikult hävitab. Petetud armastuse mäslemist ja lahtumist ilmestab Donizetti väljendusrikkaima muusikaga: kättemaks on verine, hullumeelsus tappev. Kuritarvitatud tunded laostavad kõike ja kõiki.

Hovenbitzeri režii on väga hästi muusikasse lavastatud ning kujundus ja kujundikeel, mida võib nii semantilises kui füüsilises mõttes kergeks pidada, lasevad Donizetti ooperi muusikalisel dramaturgial märkimisväärsete kadudeta mõjule pääseda.

Alvar Loog, ajaleht Postimees

Vanemuise võimaluste juures on see üliäge ooperiteater, mille uuslavastusi ma alati ootan. Samasse rivvi nii „Jevgeni Onegini”, „Reigi õpetaja” kui ka suures majas etendatud „Carmeniga” läheb ka „Lucia di Lammermoor”.

Anne Prommik, Klassikaraadio toimetaja

Esietendus 2. aprillil 2016

Vanemuise väikeses majas

Itaalia keeles, eesti- ja inglisekeelsete tiitritega

*Donizetti „Lucia di Lammermoor” –
justkui Šoti madalmaa „Romeo ja Julia”!*

Õhtu Kálmániga

Operett

Muusikajuht ja dirigent Taavi Kull

Dirigent Endel Nõgene

Lavastaja-koreograaf Fabrice Gibert

Kunstnik Maarja Meeru

Solistid Pirjo Jonas, Karmen Puis, Merle Jalakas, Reigo Tamm, Rasmus Kull, Simo Breede, Jaan Willem Sibul
Vanemuise sümfooniaorkester ja ooperikoor, Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased

„Õhtu Kálmániga“ koosneb neljast lühendatud operetist, mille värvikus, särav orkestreering, soojad ja leidlikud meloodiad teevad teatris veedetud õhtust kindlasti ühe meeldejääva mälestuse.

Sundimatu kergusega vahetuvad laval jutustatavad lood ning tegevuspaigad-atmosfäärid. 1930ndate Pariisi noorte ja lõbusate boheemlaste seltskonnast satub vaataja sujuvalt Ungari mustlaste kirglikesse suhetesse. Seejärel leiab publik end taas 20. sajandi alguse Pariisist, kus India prints toob kohalike ellu eksootilisemaid toone, ning lõpuks maandub Ungari mustlaste ja Austria kõrgaadli vahelistes seltskonnaintriigid. Ühesõnaga võimaldab „Õhtu Kálmániga“ põgusat, ent põnevat reisi erinevatesse paikadesse, erinevatesse lugudesse ning erinevate tegelaste vahelistesse suhetesse.

Lavastuses „Õhtu Kálmániga“ võib näha tõeliselt säravaid etteasteid. Lavastaja-koreograaf Fabrice Gibert on suutnud panna artistid mängima harvaesineva mõnu ja lustiga.

Omaette kiidusõnu väärivad muidugi kostüümid.

Mihkel Truman, kultuur.err

Esietendus 7. novembril 2015

Vanemuise väikeses majas

Sundimatu kergus ja kirglikud suhted, Pariisi boheemid ja seltskonnaintriigid – värvikas, särav ja soe õhtu Kálmáni muusika seltsis!

Ooperifantoom

Muusikal

Richard Stilgoe & Andrew Lloyd Webberi
libreto põhineb Gaston Leroux' romaanil „Le
Fantome de l'Opéra“

Helilooja Andrew Lloyd Webber
Laulutekstide autor Charles Hart
Täiendavad laulutekstit Richard Stilgoe
Eestikeelne tõlge Leelo Tungal
Lavastaja Georg Malvius (Rootsi)
Muusikajuht Tarmo Leinatamm
Dirigendid Martin Sildos, Erki Pehk
Kunstnik Iir Hermeliin
Kostüümikunstnik Ellen Cairns (Šotimaa)
Koreograaf Adrienne Åbjörn (Rootsi)
Valguskunstnik Palle Palmé (Rootsi)
Videokunstnik Taavi Varm
Osades Koit Toome, Hanna-Liina Vösa või
Maria Listra, Kalle Sepp, Pirjo Jonas või
Kristina Vähi, Reigo Tamm või Valter
Soosalu, Lauri Liiv või Priit Strandberg,
Janika Sillamaa või Merle Jalakas, Linda
Kolde või Hedi Maaros, Simo Breede,
Rasmus Kull jt.
Vanemuise sümfooniaorkester,
ooperikoor ja balletitrupp, bänd

Andrew Lloyd Webberi „Ooperifantoom“, läbi
aegade edukaim muusikal /.../ on nii vokaal-
selt kui lavatehniliselt ülinõudlik, amatööridel
sellega asja pole.

Hele-Mai Poobus, ajakiri Muusika

Vaatemäng laval, millele lisab sügavust ja
sära Vanemuise sümfooniaorkestri elav
saade, annab klassikalisele loole uue ja eel-
nevatest lavastustest erineva tähenduse
ning on imeliselt sujuv kollaaž värviküllusest,
draamast ja emotsioonidest.

Et võimsa tundetooniga jutustus ellu ara-
tada, soovis Georg Malvius teha sellest „roh-
kem“ kui lihtsa armastusloo. Lavastaja sõnul
on maailma inetuse näitamine sama oluline
kui selle ilu kiitmine.

Louise Stickland, www.robe.ee

„Ooperifantoom“ on lavastus, mida vaadates
ei ole võimalik igavust tunda. Kuna pidevalt
vahetuvaid elemente, millele tähelepanu
pöörata, on külluses, on meeled kogu aeg
pingul.

Mari Hiimäe, ajaleht Äripäev

Esietendus 4. oktoobril 2014

Vanemuise suures majas

Eesti keeles, inglise- ja soomekeelsete
tiitritega

*Võimas „Ooperifantoom“ on
lummas lavastus, mida vaadates
ei ole võimalik igavust tunda!*

Grandioosne, esteetiliselt nauditav lavakunst ja meeliköitev ooperimuusika!

Carmen

Ooper

Helilooja Georges Bizet

Muusikajuht ja dirigent Paul Mägi

Dirigent Erki Pehk

Lavastaja-koreograaf, valguskunstnik

Giorgio Madia (Itaalia)

Kunstnik Maarja Meeru

Osades Aleksandra Kovalevitš

(Ooperiteater Helikon, Moskva),

Boldizsár László (Ungari) või Rafael

Alvarez (Tšehhi), Jānis Apeinis (Läti RO)

või Jevgeni Chrebtov (Leedu RO),

Diana Higbee (Prantsusmaa) või Anna

Denissova (Venemaa), Märt Jakobson,

Pirjo Jonas, Karmen Puis, Taavi Tampuu,

Simo Breede, Rasmus Kull, Jaan Willem

Sibul jt.

Vanemuise sümfooniaorkester,

ooperikoor ja balletitrupp, Vanemuise

Tantsu- ja Balletikooli õpilased, Tartu

Poistekoor

Ooper valmis 1875. aastal ja põhineb Prosper Mérimée samanimelisel jutustusel.

Esietendusel vilistati ooper välja ja kriitikud andsid sellele ühiselt hävitava hinnangu.

Tänaseks on „Carmenist“ saanud Georges Bizet' tuntuim teos ja see kuulub maailmas enim lavastatud ooperite hulka.

Liivakarva toonides amfiteater õhkub Sevilla kuumust, meelas mustlaskaunitar

keerleb asuursiniste flamenkokleitide hiigelsleppide keskel, don José hääle saatel võiks surra.

Anne Prommik, ajaleht Sirp

Vanemuise uus „Carmen“ on oma välise mastaapsuse juures ühtviisi edukalt lüüriline, draamatiline ja sensuaalne; see hoiub targalt moraalistest hinnangutest, teenides mitte eetikat, vaid lugu ning andes vastuse asemel publikule eten-
duselt koduteele kaasa küsimuse: kas Carmen on ohver või kahjur või koguni mõlemat?

Alvar Loog, ajaleht Postimees

Olen uhke ja õnnelik, et saan Vanemuises niisugust „Carmenit“ vaadata. See on esimene „Carmen“ mu elus, mida ma sellise naudinguga olen vaadanud. Millised koorid, milline täpsus! /.../ Ma oleksin seda „Carmenit“ nautinud liikumise ja visuaalse külje pärast ka siis, kui ei oleks olnud muusikapiuksugi. Ja millised meisterlikud lauljad! Minu meelest ületab lavastuse tase nii kujunduse kui ka hääle poolest kõvasti seda, mis Mezzo kanalis näha on.“

Evald Kampus, Vanemuise selts

Esietendus 22. aprillil 2015
Vanemuise suures majas

Prantsuse keeles, eesti- ja inglisekeelsete tiitritega

2016. aastal sai **Maarja Meeru** Natalie Mei nimelise Teatriliidu aastapreemia lavastuse „Carmen“ lavakujunduse ja kostüümide isikupärase kunstilise terviku eest.

Aida

Ooper

Helilooja Giuseppe Verdi

Muusikajuht ja dirigent Erki Pehk

Lavastaja ja kunstnik Madis Nurms

Koreograaf Teet Kask

Liikumisjuht Jelena Karpova

Valguskunstnik Margus Vaigur (Endla Teater)

Osades Jomante Šležaite (Leedu), Anželina Švatška (Ukraina RO), Eduard Martõnjuk (Valgevene RO), Samsons Izjumovs (Läti RO), Märt Jakobson või Romans Polisadovs (Läti RO), Reigo Tamm

Vanemuise Sümfooniaorkester, ooperikoor ning Tartu Noortekoor
Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased

Ooperi peategelased on kaks printsessi Aida ja Amneris, kes võitlevad sama mehe, Radamesi, armastuse eest. Varem või hiljem seisavad kõik kolm ka valiku ees: kas jääda truuks kodumaale või valida armastus?

Paberi peal näib ooperipunkarist Nurmsi idee tuua lavale läbinisti lüürilist „Aidat“ esteetilise vandalismi või koguni ikonoklasmina. Laval nägi romantilise ooperi tipp-teose ning postmodernistist lavastaja ja kunstniku kohtumine välja päris põnev, eksperimendi enese loomusest tulenevate vooruste ja puudustega. Kummad neist kellegi jaoks prevaleerisid, on puhtalt maitse asi.

/.../ Kui vähese tegevuse, väikese tegelaste arvu, hiiglaslike dekoratsioonide, staatiliste stseenide ja skulptuursete misanantseenidega „Aidat“, mis eeldab ühtlasi suurt orkestrit, koori ja tantsutruppi, peetakse üldiselt ideaalseks staadioniooperiks /.../, siis Nurmsil on õnnestunud mastaapsust vähendades jõuda kompaktsema ja kammerlikuma ning igas mõttes inim-mõõtmelisema kogutervikuni.

Alvar Loog, ajaleht Postimees

Esietendus 20. mail 2015

Vanemuise teatri väikeses majas

Itaalia keeles, eesti- ja inglisekeelsete tiitritega

Vanemuise teatri ja Pärnu Rahvusvahelise Ooperimuusika Festivali PROMFEST koostööprojekt

Romantiliselt postmodernistlik „Aida“, milles on lootust, et ka kõige väljapääsmatumast olukorrast leidub väljapääs.

Rehepapp

Ooper

Andrus Kivirähki romaani ainetel

Helilooja Tauno Aints

Libretist Urmas Lennuk

Muusikajuht ja dirigent Paul Mägi

Dirigent Taavi Kull

Lavastaja Marko Matvere

Kunstnik Iir Hermeliin

Koreograaf Marika Aidla

Valguskujundaja Imbi Mälk

Osades Marko Matvere, Lauri Saatpalu,

Merle Jalakas, Kädy Plaas, Reigo Tamm,

Karmen Puis, Märt Jakobson, Rasmus

Kull, Pirjo Jonas, Valentina Kremen,

Jaan Willem Sibul, Simo Breede, Kristiina

Raahel Uiga või Liisa Tämm, Janek

Savolainen

Vanemuise sümfooniaorkester ja

operikoor

Ooper nagu elu ise, ainult et veel värvikam. Meist endist eile, täna, homme. Selles lavastuses on sügav mõte ilma igasuguste kahtlusteta olemas, aga väga raske on sellele sõrmega osutada stiilis „sellega tahab autor meile ütelda, et”. Eneseirooniat? Jah, ilmselt küllaga. Loo keskmes on Rehepapp Sander, kes vaatab oma rahva kasuahnust ja suuremaid ning väiksemaid unistusi pealt, püüdes neid riukalikust pragmaatilisusest suunata õhulisematesse sfääridesse.

/.../ Rikas algupärane, mille tegelikud muusikalised väärtused avanevad ilmselt alles korduval kuulamisel.

Kerri Kotta, ajaleht Sirp

Esietendus 18. oktoobril 2013

Vanemuise väikeses majas

Eesti keeles, eesti- ja inglisekeelsete

tiitritega

Marko Matvere:
*„Rehepapi” ooperit
vaadates igavusse ei
sure!*

Saatuslik armastus 1642. aastal Hiiumaal, Reigi kirikumõisas

Reigi õpetaja

Ooper

Helilooja Eduard Tubin

Muusikajuht ja dirigent Paul Mägi

Dirigent Taavi Kull

Lavastaja Roman Baskin

Kunstnik Iir Hermeliin

Kostüümikunstnik Kristel Maamägi

Koreograaf Janek Savolainen

Valguskunstnik Margus Vaigur (Endla Teater)

Osades Jassi Zahharov (RO Estonia), Karmen Puis, Reigo Tamm, Pirjo Jonas, Annaliisa Pillak, Valentina Kremen, Rasmus Kull, Jaan Willem Sibul, Simo Breede

Vanemuise sümfooniaorkester ja ooperikoor

Aastail 1970–71 komponeeritud ning 1979 esmaettekandeni jõudnud „Reigi õpetaja“, mille libreto kirjutasid Aino Kallase samanimelise lühiromaani (1928) ainetel Kallas ise ja Jaan Kross, räägib keelatud armastusest, selle vastasseisust kristliku eetikaga. Armastus ei ole õigustus – nii kõlab ooperis pühakirja, rahva ja viimaks ka kohtu süüdimõistev otsus, mis muudab süütu suhtedraama veriseks tragöödiaks. Teose lugu on küll lihtne, kuid sügavalt mitmetahuline. Viimaks jääb teosest kõlama ennekoike inimlik armastus, see kõikvõimas universaal.

Loo tegevus toimub 1642. aastal Hiiumaal Reigi külas ning Tallinnas. Peategelasteks on Reigi kirikuõpetaja Paavali Lempelius ja tema noor naine Catharina, kes armub Stockholmist saabunud diakon Jonas Kempesse. Külas levivad jutud, et Kempe on Stockholmist pagendatud seeparast, et pani sealse pastori naise nõiduse abil endasse armuma. Lempelius süüdistab Kempet taas mustas maagias. Armunud

põgenevad, aga tabatakse ning hukatakse Tallinna linnaväljakul, süüdistatuna abielurikkumises.

Lavastus on dramaatiliselt väga õnnestunud, aja möödumist lihtsalt ei märganud, sest kõik läks nii kiiresti. Muusikalist poolt ja eriti soliste saan ainult kiita.

Vanemuises on „Reigi õpetaja“ lavale pandud veidi teistmoodi – lõpust on paigutatud üks osa algusesse. Aga see aitab draamatikat tõsta.

Eino Tubin, helilooja poeg

Paavali Lempeliuse tegelaskuju kõrgetasemelise vokaalse ja lavalise teostuse eest Tubina ooperis „Reigi õpetaja“ pälvis **Jassi Zahharov** 2015. aastal Eesti Teatriliidu *Aasta muusikaauhinna*

Esietendus 4. aprillil 2014
Vanemuise väikeses majas

Eesti keeles, eesti- ja inglisekeelsete tiitritega

Jevgeni Onegin

Ooper

Konstantin Stanislavski 1922. aasta lavastuse redaktsioon

Helilooja Pjotr Tšaikovski

Muusikajuht ja dirigent Paul Mägi

Lavastaja Dmitri Bertman (Ooperiteater Helikon, Moskva)

Kunstnik Igor Nežnoi (Ooperiteater Helikon, Moskva)

Kostüümikunstnik Tatjana Tulubjeva (Ooperiteater Helikon, Moskva)

Valguskujundajad Imbi Mälk, Andres Sarv

Osades Maria Fontosh (Rootsi) või Karmen Puis, Jovita Vaskeviciute (Leedu RO), Jānis Apeinis (Läti Rahvusoper), Roland Liiv (Soomes RO), Annaliisa Pillak, Valentina Kremen, Märt Jakobson, Simo Breede, Jaan Willem Sibul, Aivar Kaseste või Mehis Tiits
Vanemuise sümfooniaorkester ja ooperikoor

Tšaikovski igatsev, kirglik ja armastusest pakatav ooper pakub imekauneid elamusi!

Aleksandr Puškini samanimelisele värssromaanile loodud ooper „Jevgeni Onegin“ on vaieldamatu meistriteos vene ooperiklassikas.

Unistav ja tagasihoidlik Tatjana armub elupõletajast Oneginisse, kuid mees suhtub neiu tunnetesse üleolevalt. Aastaid hiljem kohtuvad nad uuesti ja Onegin näeb noort naist hoopis teise pilguga...

Melanhoolne, igatsev, kirglik ja armastusest pakatav ooper pakub imekauneid volavaid meloodiaid, nauditavaid koorinumbreid ja kaasahaaravat tantsumuusikat.

Kogu lavastus on stiilipuhas: muusikaline materjal on säilitanud kõiges oma eheduse, autori märkidest on peaaegu alati nüansi-peensusteni kinni peetud ja lava visuaalne külg kostüümidest kuni äärmiselt lakoonilise, kuid meeolulise toetava pildilise vormistuseeni viib meid kaasa Puškini aega.

„Vanemuise „Jevgeni Onegini“ lavastus vääraks salvestust Mezzo kanali tarbeks – et väärt teostus saaks nähtavaks laiale ringile!”

Tiiu Levald, Sirp

Eesti Teatriliidu muusikalavastuste auhind 2014 – **Vanemuise teatri lavastusmeeskonnale, orkestrile ja trupile** – Pjotr Tšaikovski ooperi „Jevgeni Onegin“ kunstiliselt nauditava tulemuse eest.

Esietendus 6. aprillil 2013
Vanemuise väikeses majas

Vene keeles, eesti- ja inglisekeelsete tiitritega

Vanemuise aastalõpuball

30.12.2016 kell 19

Vanemuise suures majas ja kontserdimajas

Maestro Paul Mägi meistrkursuste lõppkontsert

4.09.2016 kl 17 Tartu Jaani kirikus

Carl Nielsen

Aladdini süit op. 34

Idamaine pidulik marss

Aladdini unenägu / Hommikuudu tants

Hindu tants

Neegritants

Dmitri Šostakovič

Sümfoonia nr 10 e-moll, op. 93

Vanemuise Sümfooniaorkester

Dirigeerivad kursustel osalejad

Korraldajad Dirigentenforum des Deutschen Musikkates ja Teater Vanemuine

Vanemuise Sümfooniaorkestri ja Vanemuise kontserdimaja hooaja avakontsert

16.09.2016 kl 19 Vanemuise kontserdimajas

17.09.2016 kl 16 Estonia kontserdisaalis

Gioachino Rossini

Petite messe solennelle

Henriette Bonde-Hansen (sopran, Taani)

Jovita Vaskevičiute (metsosopran, Leedu RO)

Jevgeni Chrebtov (bariton, Leedu RO)

Vanemuise Sümfooniaorkester ja ooperikoor

Dirigent Paul Mägi

Vanemuise teatri ja Eesti Kontserdi koostööprojekt

Hingedepäeva kontsert

1.11.2016 kl 19 Estonia kontserdisaalis

2.11.2016 kl 19 Tartu Pauluse kirikus

3.11.2016 kl 19 Pärnu kontserdimajas

Urmas Sisask

Missa nr 1

Arete Teemets (sopran)

Tuuri Dede (metsosopran)

Rasmus Kull (tenor)

Uku Joller (bass)

Vanemuise Sümfooniaorkester ja ooperikoor

Dirigent Martin Sildos

Vanemuise teatri ja Eesti Kontserdi koostööprojekt

Vanemuise Sümfooniaorkestri advendikontsert

22.12.2016 kl 18 Tartu Jaani kirikus

Pirjo Jonas (sopran)

Karmen Puis (sopran)

Germán Gholami (tenor)

Toomas Peterson (tenorsaksofon)

Margus Vahemets (klarnet)

Vanemuise Sümfooniaorkester ja ooperikoor

Dirigent Endel Nõgene

MEMORY 2017

Muusikalikontsert

12.01 kl 19 Vanemuise suures majas

13.01 kl 19 Vanemuise suures majas

14.01 kl 19 Pärnu kontserdimajas

15.01 kl 16 Estonia kontserdisaalis

20.01 kl 19 Jõhvi kontserdimajas

21.01 kl 19 Paide kultuurikeskuses

22.01 kl 16 Vanemuise suures majas

Solistid: Tanja Mihhailova, Koit Toome, Lauri Liiv, Merle Jalakas

Konferansjee Hannes Võrno

Dirigent Martin Sildos

Vanemuise Sümfooniaorkester ja bänd

Ooperigala

16.02.2017 kl 19 Vanemuise kontserdimajas

Vanemuise solistid, sümfooniaorkester ja ooperikoor

Dirigent Paul Mägi

Vanemuise teatri ja Eesti Kontserdi koostööprojekt

Vanemuise Sümfooniaorkestri ja Vanemuise kontserdimaja hooaja lõppkontsert

18.05.2017 kl 19 Estonia kontserdisaalis

19.05.2017 kl 19 Vanemuise kontserdimajas

20.05.2017 kl 19 Pärnu kontserdimajas

Ülo Krigul

Uudisteos sümfooniaorkestrile

James MacMillani kontsert löökriistadele ja orkestrile

Veni, veni, Emmanuel

Camille Saint-Saëns

Sümfoonia nr 3 c-moll, op. 78 „Orelisümfoonia“

Heigo Rosin (löökpillid)

Vanemuise Sümfooniaorkester

Dirigent Paul Mägi

Vanemuise teatri ja Eesti Kontserdi koostööprojekt

Vanemuise Sümfooniaorkestri suvekontsert

30.07.2017 kl 20 Kassitoome orus Tartus

Dirigent Paul Mägi

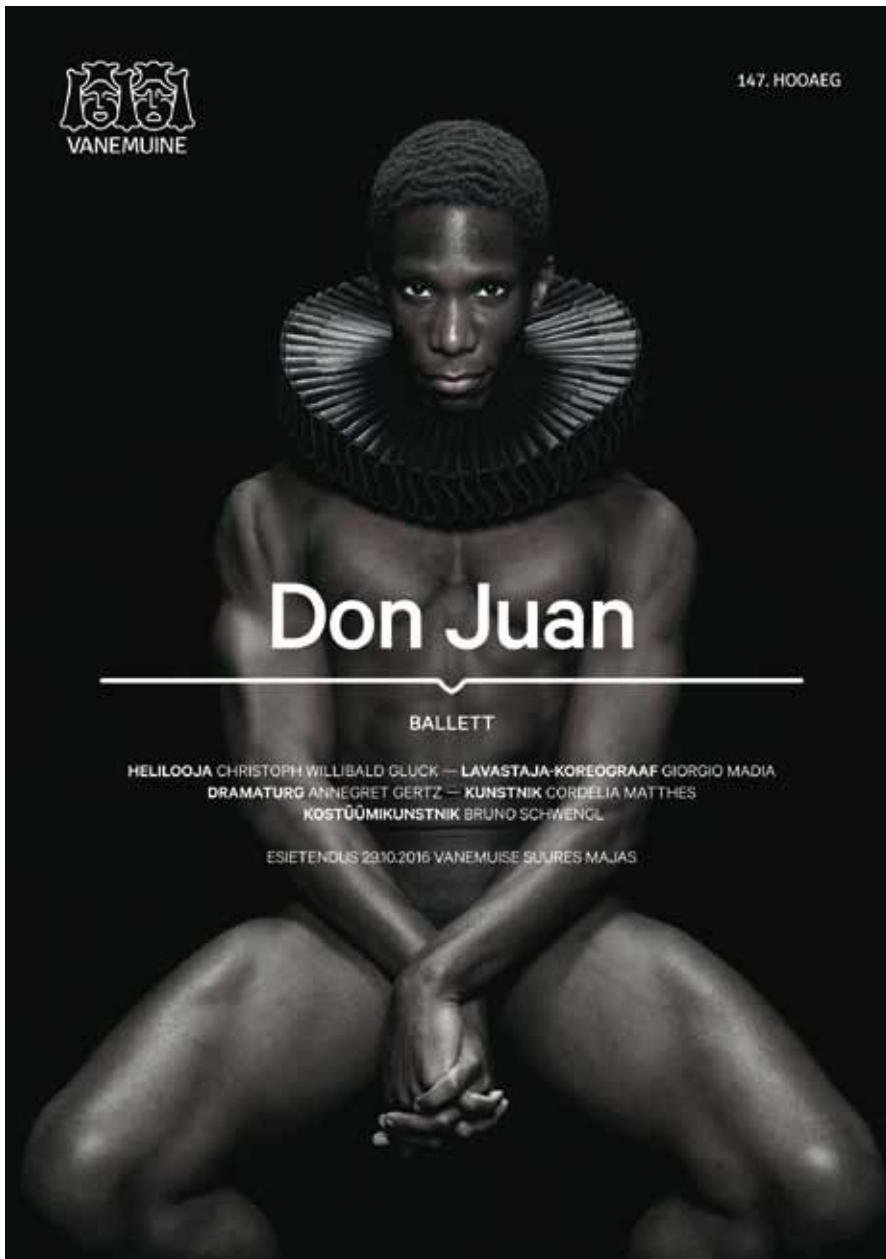
147. hooaeg ballett

Mare Tommingas

Aastal 1992 enda lavastatud balletis
„African Sanctus. Barcelona”.

Aastal 2016 on Mare Vanemuise balletijuht. Temaga
koos töötavad 5 repetiitorit, 34 tantsijat ja 1 füsio-
terapeut, kes toovad 147. hooajal välja 3 uuslavastust.

Don Juan

Ballett

Helilooja Christoph Willibald Gluck

Lavastaja-koreograaf Giorgio Madia (Itaalia)

Dramaturg Annegret Gertz (Saksamaa)

Kunstnik Cordelia Matthes (Saksamaa)

Kostüümikunstnik Bruno Schwengl (Saksamaa)

Osades Vanemuise balletitrupp

Don Juan on Euroopa kultuuriajaloo ilu- kirjanduslikest tegelastest üks silmapaistvamaid. Tegelaskuju päritolu ei ole selge, kuid don Juani võrgutajavõimeid ümbritsev legend ja teda tabanud vältimatu karistus „kangelastegude” eest, on andnud ainek nii draamadele kui ka komöödiatele alates varasest barokiajast. Improvisatsioonilised rahva- ja nukuteatridki löid frivooleid lavastusi, mis rõhutasid loo koomikas sisalduvaid traagilisi elemente ning don Juani lõputut iha kui intellektuaalsusele iseloomulikke joont.

Giorgio Madia jaoks on don Juan teatralne kuju – tema müüt sisaldab juhuslikke, aga oodatud kokkusattumisi ja hetke kaduvuse mõistmist, don Juan on andekas mängur ja erootilise maagia meister. Tema võrratule oskusele kasutada illusiooni ja fantaasiasid alistuvad nii naissoost „ohvrid” kui ka publik. Kui kogu maailm muutub näitelavaks, siis esindab ta kõikide asjade möödupuuks saavat näivust.

Giorgio Madia näitab meile legendi nüüdisaegses vormis – vastupandamatult võrgutava ja intiimse barokkteaterliku lavastusena. Ta on saanud inspiratsiooni Christoph Willibald Glucki 1761. aastal esietendunud ballett-pantomiimist „Don Juan”, esimesest lavastusest, kus emotsioone kandis tants. Madia „Don Juan” on täiendatud Glucki kaasaegsete heliloominguga ja peab ütlema, et illusioonidele alistumisest, kirest ja hetke kaduvusest kantud ajavaimu saaks vaevalt täpsemini väljendada.

Annegret Gertz, dramaturg

Esiendus 29. oktoobril 2016

Vanemuise suures majas

Maailmaesietendus 21. juunil 2014

Komische Oper's Berliinis

Crossroads / Step into the Light

Lühiballetid

Crossroads

Lavastaja-koreograaf Russell Adamson
(Suurbritannia)

Andsin lavastusele nime CROSSROADS (Ristteed). Oma kujutluses näen seda realiseerumas kui stiilide, emotsioonide ja oskuste kogusummat – risti-rästi on kõik, millest tants koosneb: tantsijad, emotsioonid, loominguline mõtlemine, eesmärk, koostöö, ballett, hip-hop, jazz ja palju muud...

Step into the Light

Lavastaja-koreograaf Matthew Jordan

Inglisekeelne maailm ütleb *tap dance*, eestlased ütlevad steptants. Mina ütlen „Step into the Light“ – ja valgus hakkab särama tantsivatel kingadel!

Muusika ja rütm, mis on pärit sinust enesest!

Esietendus 18. märtsil 2017

Vanemuise väikeses majas

Ninasarvik

Tantsulavastus

Eugène Ionesco samanimelise näidendi ainetel

Lavastaja-koreograaf Mai Murdmaa
Helilooja ja live-muusik Rainer Jancis
Kostüümikunstnik ja videoinstallatsiooni autor Kaspar Jancis
Osades Vanemuise balletitrupp

Vaatajate ette tuleb lugu linnast, mille elanikud hakkavad moonduma ninasarvikuteks. Saladusliku metamorfoosi tulemusel on lõpuks kogu väikelinn ninasarvikuid täis. Järele on jäänud vaid mõned inimesed, kuid needki tunnevad seletamatut kutset...

Tegemist on absurditeatri suurepärase tähtteosega, milles on seoseid moraali ja erinevate ühiskonnakordadega tegelikult päris lihtne leida. Meie püüame antud teemat käsitleda mõnusa satiirilises absurdivaimus. Süžee võimaldab kasutada huvitavaid tantsulisi lahendusi, võtame lavastust kui mängu indiviidi ja massi vastuolu aegumatu teemaga, abiks elav muusika ja animatsioon.

Mai Murdmaa, lavastaja

Esietendus 13. mail 2017

Eesti Rahva Muuseumi *blackbox*’is

Balletigala

26. aprillil 2017

Vanemuise suures majas

Klaver

Ballett-draama

Koreograaf, lavastaja, stsenaarist

Marika Aidla

Kunstnik Maarja Meeru

Videokunstnik Janek Savolainen

Heliloojad Michael Nyman ja Dario

Marianelli

Osades Maria Engel, Endro Roosimäe, Janika Suurmets, Madli Mägi (Vanemuise Tantsu- ja Ballettikool), Jack Traylen

Lugu, mida „Klaver” meile jutustab, on iseenesest ju küllalt tavaline, et mitte öelda klišeelik: naine, kes satub poolvägisi abikaasaks temast eriti mitte hoolivale mehele, leiab vähehaaval ühise õnne hoo- pis naise klaverimängust võlutud lihtsat päritolu endise vaalapüüdjaga. Ning loo- mulikult lõikuvad sellisesse lukku nii isik- liku ja ühiskondliku moraali, õnnevajaduse ja armukadeduse küsimused. Kokkuvõttes ehk olekski kogu narratiiv üsna lihtne ja etteaimatav, kui seda ei hakkaks juhtima küllaltki ootamatud kujundid ja tegelaste tundeimpulsid. Ja viimaste mõju tuleb vaadeldavas Marika Aidla lavastuses esile võib-olla isegi sügavamalt ja jõulisemalt kui samanimelises filmis või romaanis.

Mihkel Truman, kultuur.err.ee

Esietendus 30. jaanuaril 2016
Sadamateatris

*Romantiline ballett-draama
tummast klaverimängijast
ja tema tütrest.*

Kesköö Pariisis

Ballett

Muusika George Gershwin

Koreograaf-lavastaja Michael Shannon
(USA)

Libretistid Mare Tommingas, Michael
Shannon

Lavakujundus ja kostüümid Mare
Tommingas

Videokunstnik Taavi „Miisu“ Varm

Valguskujundajad Imbi Mälk, Mare
Tommingas

Osades Vanemuise balletitrupp

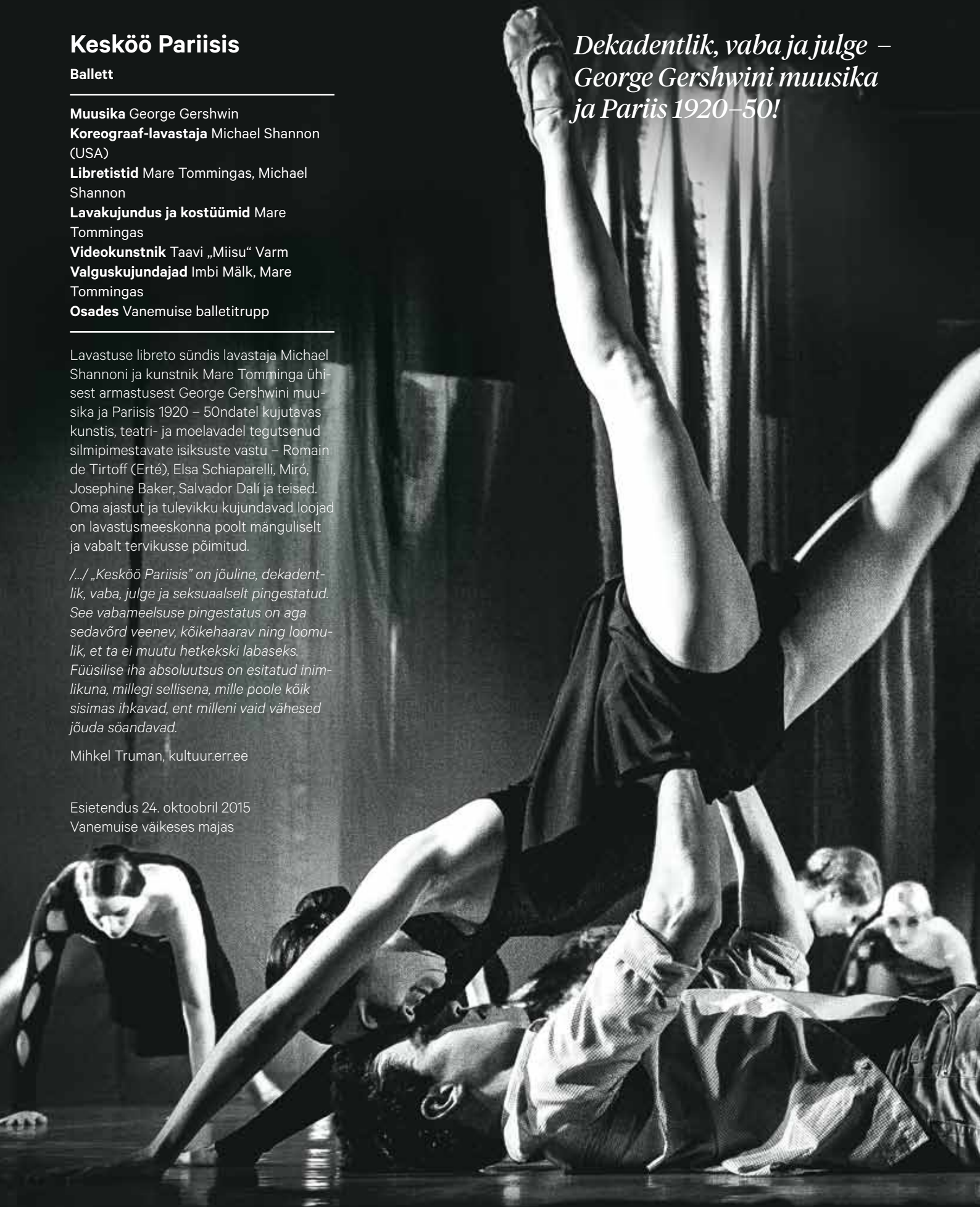
Lavastuse libreto sündis lavastaja Michael Shannoni ja kunstnik Mare Tomminga ühisest armastusest George Gershwini muusika ja Pariisis 1920 – 50ndatel kujutatavas kunstis, teatri- ja moelavadel tegutsenud silmipimestavate isiksuste vastu – Romain de Tiroff (Erté), Elsa Schiaparelli, Miró, Josephine Baker, Salvador Dalí ja teised. Oma ajastut ja tulevikku kujundavad loojad on lavastusmeeskonna poolt mänguliselt ja vabalt tervikusse põimitud.

./../ „Kesköö Pariisis“ on jõuline, dekadentlik, vaba, julge ja seksuaalselt pingestatud. See vabameelsuse pingestatus on aga sedavõrd veenev, kõikehaarav ning loomulik, et ta ei muutu hetkekski labaseks. Füüsilise iha absoluutus on esitatud inimlikuna, millegi sellisena, mille poole kõik sisimas ihkavad, ent milleni vaid vähesed jõuda sõandavad.

Mihkel Truman, kultuur.err.ee

Esietendus 24. oktoobril 2015
Vanemuise väikeses majas

*Dekadentlik, vaba ja julge –
George Gershwini muusika
ja Pariis 1920–50!*

*Kui väga tahta, siis muinasjutt
elukaueks ei jää!*

Lumekuninganna

Ballett

H. Chr. Anderseni muinasjutu ainetel

Muusika Ottorino Respighi, Zoltan Kodaly jt.

Muusikajuht ja dirigent Martin Sildos

Lavastaja-koreograaf Silas Stubbs

Libretist, kunstnik Mare Tommingas

Kostüümikunstnik Louise Flanagan (Inglismaa)

Valguskunstnik Margus Vaigur (Endla Teater)

Osades Vanemuise balletitrupp ja sümfooniaorkester, Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased

Väike poiss Kaj kasvab lastekodus iganenud töökspidamiste keskel. Heategevuslikul aiapeol, kuhu on kutsutud palju tähtsaid inimesi ja nende lapsi, on kohal ka Gerda -- tüdruk, kellel ei ole puudu asjadest. Lastekodulapsed harjutavad etteasteks, kui saabub Onu Eskimo. Kaj

on täitmatu. Ta trügib kõigist ette, et haarata endale uut jäätisetuutut...ja korraga ei seisa ta ees mitte heatahtlike silmadega vanahärra, vaid jäise pilguga Lumekuninganna... Külme õhk murendab aknaklaasid, inimesed tarduvad ja jäise südamega naine viib poisi endaga kaasa. Ainult Gerda ümber ei ole maa külmunud, iga tema samm sulatab teed, et leida poiss nimega Kaj.

Lavastuse tugevaimaks ning algse muinasjutu õhustikuga kõige paremini haakuvaks küljeks on kahtlemata lavakujundus. Iseäranis põhjamaine tähisöö kaunilt jäisena mõjuva Lumekuninganna lossi taustal ja kohal. Ka Taavi Varm loob videograafikaga lihtsalt, ent mõjusalt nii lavaruumis kasvavad jäälilled kui Lumekuninganna lossi ringi lendavad lossivaimud /.../

Mihkel Truman, kultuur.err.ee

Esietendus 12. märtsil 2016
Vanemuise suures majas

Meister ja Margarita

Dramaatilis-tantsuline tõlgendus
Mihhail Bulgakovi romaanist

Muusika Elliot Goldenthal, Alfred Schnittke jt.

Lavastajad Janek Savolainen ja Katrin Pärn

Kunstnik Liina Unt (Endla Teater)

Videokunstnik Argo Valdmaa (Endla Teater)

Osades Jüri Lumiste, Katrin Pärn, Ragne Pekarev, Helgur Rosenthal, Janek Joost, Janek Savolainen, Aivar Kallaste ja Vanemuise balletitrupp

Bulgakov suri 1940. aastal teadmisega, et tema teost ei avaldata mitte kunagi. Poolelioleva käsikirja lõpetas tema naine, Margarita peamine prototüüp, Jelena Bulgakova. Iga meister on Meister ainult koos oma Margaritaga...

Esitatakse tantsu ja draama sümbioosi, kuhu on põimitud müstika ja armastus, mustkunst, piiride paljusus ja paigal-püsivus.

Tohutut rõõmu pakuvad pisidetailid, mis panevad dramaturgi ees aukartust tundma. Esteetilise naudingu otsijaid köidavad nii muuseas lavastusse pikitud üligraatsilised tantsusammud. Üllatusi on palju. Üks uustõlgendus sellisest suurteosest peab looma uusi seoseid, uusi vaatekohti. Seda lavastus ka teeb. /.../Lavastajad on suutnud suurepäraselt integreerida välismaise tantsutrupi ja sõnateatri esinijad. Kõik on orgaaniline, loomulik. Tants ja sõna põimuvad ning kui Margarita avab suu ja hakkab kõnelema saksa keeles, tundub see ainuõige olevat.

Siim Lill, Tartu Ekspress

Esietendus 7. märtsil 2015
Vanemuise väikeses majas

*Tantsu ja draama sümbioos,
müstika ja armastus.
Ülervisuaalne lavastus.*

147. hooaeg

Lastelavastused

Aino ja Haldjas

Priit Strandbergi lastelugu

Lavastaja ja muusikaline kujundaja

Priit Strandberg

Kunstnik Maarja Meeru

Valguskujundaja Tauri Kötsi

Osades Marian Heinat ja Karl Laumets

Haldjas Aldjal on ülesanne: ta peab välja uurima, milline on Aino suurim soov. Aino suurim soov tuleb täita. See on kõige tähtsam. Aino aga teab, et oma suurimaid unistusi ei tohi välja rääkida, sest siis ei lähe need täide. Nõnda ei teagi Aino salasoovist keegi mitte midagi, isegi tema ema ja isa ei ole sellest kuulnud. Haldjas Aldjal on väga vähe aega, aga ta peab teada saama, mis soov see on... Keegi peab ometi teadma... Kellelegi on Aino ikka rääkinud. On ju?

Esietendus 2. novembril 2016

Teatri Kodus

Lapsepõlvebänd

Lastelaululavastus

Lavastaja ja kunstnik Andres Noormets

Kostüümikunstnik Maarja Viiding

Muusikajuht Ele Sonn

Videokunstnik Taavi Varm

Osades Maria Annus, Linda Kolde,

Kärt Tammjärv, Aivar Tommingas,

Priit Strandberg, Tanel Jonas, Jaanus

Tepomees

Päris tihti on tunne, et tahaks kõik tüütud tegemised nurka visata ja bändi teha – mängida, laulda ja möllata. Mõnikord on suurtel inimestel seda tahtmist isegi rohkem kui lastel, aga nad häbenevad ja ei näita välja, sest on töö ja kodu ja muud mured, mis ei lase vabalt toimetada. Väga mäge lugu igatahes.

Teatris on aga kõik võimalik, sest siin saavad kokku näitlejad, kelle lemmiktegevus on mängimine. Selle teatritüki sees saavad nad võimaluse minna tagasi sinna, kust nad pärit on – oma lapsepõlve –, ja teha seda, millest nad on alati unistanud – bändi!

Suured hakkavad lasteks, otsivad välja oma lapsepõlve lemmiklaulud ja lülitavad pillivõimud sisse – muusika ja pidutuju lükkavad katuse pealt!

Esietendus 18. veebruaril 2017

Vanemuise suures majas

Lotte Unenäomaailmas

Lastemuusikal

Helilooja Priit Pajusaar

Idee autorid Heiki Ernits, Janno Põldma

Laulusõnade autor Leelo Tungal

Lavastaja Tanel Jonas

Muusikajuht ja dirigent Martin Sildos

Dirigent Taavi Kull

Kunstnikud Rosita Raud ja Iir Hermeliin

Osades Linda Kolde või Adeele Sepp (Ugala Teater), Jaanus Tepomees või Kaarel Targo, Rasmus Kull või Priit Strandberg, Simo Breede või Jaan Willem Sibul, Pirjo Jonas või Merle Jalakas, Karol Kuntsel või Lauri Liiv, Veiko Porkanen või Karl Laumets, Marian Heinat või Hedi Maaros, Alo Kurvits, Oliver Timmusk, Leino Rei, Kärt Tammjärv või Marin Mägi-Efert (Rakvere Teater)

„Lotte Unenäomaailmas” juhatab vaatajad jänes Adalberdi unenäkku, kus võib kohata nii kõikvõimalikke kummalisi tegelasi – alustades üleannetutest ustest ning lõpetades lootusetult ühte põimunud kinga ja kohvitassiga – kui sattuda kõikvõimalikesse rohkem või vähem pentsikutesse situatsioonidesse. Lühidalt öeldes osutubki Unenäomaailma lõksu jäänud Adalberdi päästmine üle ootuste värvikaks ja haaravaks seikluseks.

Seda, millist rolli on mänginud ja mängivad Lotte-lavastused laste tutvumisel muusika-teatriga või teatriga üleüldse, ei saa kindlasti kuidagi alahinnata. Sest fantaasiarikaste narratiivide, mida on võrstsitatud vaimukate laulutekstide ja meeldejäävate meloodiatega, populaarsus, on olnud muljetavaldav. Ja sama on lugu ka Lotte-sarja neljanda lavastusega.

Mihkel Truman, kultuur.err.ee

Esietendus 28. novembril 2015
Vanemuise suures majas

Lotte on tore kangelane, kes meeldib nii lastele kui vanematele – lahke, südamlik ja alati kamba hing. Seiklused seekord Unenäomaailmas!

Sööbik ja Pisik

Lastemuusikal Thorbjørn Egneri raamatu ainetel

Helilooja Urmas Sisask

Laulusõnade autor Lemme Krimm

Libretist ja lavastaja Jaan Willem Sibul

Muusikajuht ja dirigent Taavi Kull

Kunstnik Maarja Meeru

Koreograaf Marika Aidla

Videokunstnik Janek Savolainen

Valguskujundaja Tauri Kõtsi

Kontsertmeister Ele Sonn

Osades Rasmus Kull, Simo Breede, Peeter Volkonski, Marika Aidla

Kui nüüd heita pilk Teater Vanemuise mängukavva, võib märgata, et „Sööbiku ja Pisiku” etendused on tihti välja müüdnud. See rõõmu tekitav huvi lavastuse vastu lubab ehk loota ka seda, et eesti laste hammaste olukord hakkab vähehaaval parenemise märke ilmutama.

Mihkel Truman, kultuur.err.ee

„Sööbik ja Pisik” on Norra lasteraamat, mille peategelasteks on hambatrollid Sööbik ja Pisik, kes elavad Jussi-nimelise poisi hambaaukudes. Neil on väga hea elu, kuna Juss sööb siirupiga saia ja ei pese pärast seda hambaid. Lõpuks peab talle appi tulema hambaarst.

Humoorikate piltide ja tähtsa sõnumiga „Sööbik ja Pisik” on saanud lastekirjanduse klassikaks juba paljude põlvkondade laste jaoks nii Skandinaavias kui mujal.

Eesti keeles on „Sööbik ja Pisik” ilmunud Arvo Alase tõlkes 1972. aastal.

Esietendus 7. veebruaril 2015
Teatri Kodus

Lastemuusikal hambas elavatest trollidest.

Vennad Grimmid
Punamütsike

Muinasjutt

Dramatiseerija ja lavastaja Veikko Täär

Kunstnik Marge Martin

Muusikaline kujundaja Toomas Lunge

Valguskujundaja Tauri Kõtsi

Osades Kärt Tammjärv, Kais Adlas,
 Ragne Pekarev, Reimo Sagor, Raivo Adlas

Lugu punase mütsiga väikesest tüdrukust, kes läks haigele vanaemale kooki viima, pole ilmselt vaja kellelegi tutvustada. Tegemist on tõesti ühe maailma tuntuima muinasjutuga, mis – nagu muinasjutud enamasti – sai alguse rahvajutust vähemalt tuhat aastat tagasi ning millel on loendamatu erinevaid teisendeid ja variante. Eesti laps võib võtta nii Charles Perrault' kui vendade Grimmide poolt kirja pandud versiooni ja tulla seejärel etendusele Teatri Kodu.

Vanemuse viimasest "Punamütsikesest" on möödunud üle kolmekümne aasta (1982) ja oma side on tal ka praeguse lavastusega: toonane lavastaja Raivo Adlas ning rebase osatäitja Kais Adlas teevad nüüdki kaasa, seekord aga hoopis teistes rollides.

Esietendus 15. novembril 2014
 Teatri Kodu

Lugu punase mütsiga väikesest tüdrukust, kes läks haigele vanaemale kooki viima.

Sven Nordqvist

Pettson ja Findus

Lugu sõprusest

Tõlge rootsi keelest Ülle Kiivet

Lavastaja Marko Mäesaar

Kunstnik Liisa Soolepp

Dramatiseerija Jonas Svensson

Mängivad Karol Kuntsel ja Ott Sepp

Pettson on üksik vanamees, kes elab oma metsatalus. Ühel kaunil päeval helistatakse tema ukse taga kella ja sisse astub... Kingitus ise! Ei saa öelda, et Pettson poleks üllatunud, kui kingikastist ilmub kass. Küsimustele, kuidas vanamehest ja kassist sõbrad saavad ning miks on parem olla kahekesi kui üksi, võivad väikesed vaatajad leida vastuseid Teatri Kodus etenduvast lastelavastusest „Pettson ja Findus“.

Esietendus 7. septembril 2012
Teatri Kodus

Soe, vaimukas ja õpetlik lastelavastus, kus tegelasteks kassipoeg Findus ja vanamees Pettson.

Inetu pardipoeg

Lasteballett

Koreograaf-lavastaja Jelena Karpova

Kunstnik Ain Austa

Kostüümikunstnik Külli Kukk

Muusika Camille Saint-Saëns, Pablo Sarasate, Franz Schubert, Jacques Offenbach, Edward Elgar, Nikolai Rimski-Korsakov

Hans Christian Anderseni muinasjutus „Inetu pardipoeg“ koorus ühest munast ilusate partide perre poeg, kes erines kõigist ülejäänutest – ta oli suur ja inetu. Ühel ilusal päeval sai temast täiesti ootamatult kaunis luik. Loo sellest, kuidas sünnivad imed, toovad vaatajateni Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased.

Esiatendus 19. septembril 2015
Teatri Kodus

*Lugu sellest, kuidas
sünnivad igapäevased
imed!*

Nukitsamees

Lastemuusikal

Oskar Lutsu raamatu ainetel

Helilooja Olav Ehala

Libretist Leelo Tungal

Laulusõnade autorid Juhan Viiding,
Leelo Tungal

Lavastaja Eva Klemets

Muusikajuht ja dirigent Lauri Sirp

Dirigendid Taavi Kull, Endel Nõgene

Kunstnik Iir Hermeliin

Valguskunstnik Airi Eras

Valguskujundaja Andres Sarv

Koreograaf Janek Savolainen

Osades Mikk Kaasik või Kaspar Kiisk,
Pirjo Jonas või Marvi Vallaste, Rasmus
Kull, Merle Jääger, Jaan Willem Sibul,
Simo Breede, Karmen Puis, Ivar Saks,
Elmar Pool, Merle Jalakas, Helen
Hansberg, Siiri Koodres, Uku-Markus
Simmernann, Oliver Timmusk
Vanemuise sümfooniaorkester
ja ooperikoor

*Siin on osatud vastandada hea ja halb
ning antud õpetus, kuidas nende vahel
vahet teha.*

Alo Põldmäe, ajaleht Sirp

Lugu metsa eksinud Itist ja Kustist, kes satuvad Metsamoori majja ning peavad seal tegema rasket tööd ja hoolitsema pisikesel Nukitsamehe eest, on tuttav paljudele põlvkondadele. Kui täiskasvanu läheb koos lapsega lasteetendusele, siis ta loodab, et tegijad on lavastusse pannud midagi ka tema jaoks. „Nukitsamees“ selles osas pettumust ei valmista: nostalgianärvi stimuleerib juba ainuüksi Helle Karise filmist tuttav muusika. Muusikasse pandud Nukitsamehe lugu sai alguse 1981. aastal, kui valmis Helle Karise muusikaline mängufilm „Nukitsamees“, milles Olav Ehala filmimuusika oma harjumatu viisikäikude, fraasilõppude ja ootamatu harmooniaga kandis värske tuulepuhanguna midagi erilist.

Esietendus 6. märtsil 2010
Vanemuise väikeses majas

*Vana hea muinasjutt,
mis räägib armastuse,
headuse ja hoolimise jõust.*

Lumekuninganna

Ballett

H. Chr. Anderseni muinasjutu ainetel

Muusika Ottorino Respighi, Zoltan Kodaly jt.

Muusikajuht ja dirigent Martin Sildos

Lavastaja-koreograaf Silas Stubbs

Libretist, kunstnik Mare Tommingas

Kostüümikunstnik Louise Flanagan (Inglismaa)

Valguskunstnik Margus Vaigur (Endla Teater)

Osades Vanemuise balletitrupp ja sümfooniaorkester, Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased

Väike poiss Kaj kasvab lastekodus iganenud tööekspidamiste keskel. Heategevuslikul aiapeol, kuhu on kutsutud palju tähtsaid inimesi ja nende lapsi, on kohal ka Gerda - tüdruk, kellel ei ole puudu asjadest. Lastekodulapsed harjutavad etteasteks, kui saabub Onu Eskimo. Kaj on täitmatu. Ta trügib kõigist ette, et haarata endale uut jäätisetuutut...ja korraga ta seisa ta ees mitte heatahtlike silmadega vanahärra, vaid jäise pilguga Lumekuninganna... Külm õhk murendab aknaklaasid, inimesed tarduvad ja jäise südamega naine viib poisi endaga kaasa. Ainult Gerda ümber ei ole maa külmunud, iga tema samm sulatab teed, et leida poiss nimega Kaj.

Lavastuse tugevaimaks ning algse muinasjutu õhustikuga kõige paremini haakuvaks küljeks on kahtlemata lavakujundus. Iseäranis põhjamine tähisõõ kaunitl jäisena mõjuva Lumekuninganna lossi taustal ja kohal. Ka Taavi Varm loob videograafikaga lihtsalt, ent mõjusalt nii lavaruumis kasvavad jäälilled kui Lumekuninganna lossis ringi lendavad lossivaimud /.../

Mihkel Truman, kultuur.err.ee

Esietendus 12. märtsil 2016
Vanemuise suures majas

Kui väga tahta, siis ei jää muinasjutt elukaueks!

September

P	4.9	16	MEISTER JA MARGARITA	VM
P	4.9	17	PAUL MÄGI MEISTRİKURSUSTE LÖPPKONTSERT	Jaani kirik
R	9.9	18	SÕÕBIK JA PISIK	TK
L	10.9	12	SÕÕBIK JA PISIK	TK
N	15.9	19	KESKÕÕ PARIISIS	VM
N	15.9	19	ILUS ON NOORELT...	Sadam
R	16.9	19	HOOAJA AVAKONTSERT	VKM
R	16.9	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
R	16.9	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
L	17.9	19	MEISTER JA MARGARITA	VM
P	18.9	16	ILUS ON NOORELT...	Sadam
L	24.9	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
L	24.9	19	PÕLENUD MÄGI ESIETENDUS!	Sadam
P	25.9	12	SÕÕBIK JA PISIK	TK
P	25.9	16	ÕÖRÄNDURID	VM
T	27.9	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
N	29.9	19	PAANIKA	Sadam

Ringreisid

P	4.9	19	ÕÖRÄNDURID	Ugala black box
E	5.9	19	ÕÖRÄNDURID	Endla Teater
L	10.9	19	ÕÖRÄNDURID	Võru Kannel
P	11.9	16	ÕÖRÄNDURID	Rakvere Teater
L	17.9	16	HOOAJA AVAKONTSERT	Estonia KS
E	19.9	19	ÕÖRÄNDURID	Eesti Draamateater
E	26.9		GATSBY/ LA DOLCE VITA	Fellbach
T	30.9		GATSBY/ LA DOLCE VITA	Fellbach

Oktoober

L	1.10	19	CARMEN	SM
L	1.10	19	PEREKOND LINDEN ESIETENDUS!	VM
L	1.10	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
P	2.10	16	KESKÕÕ PARIISIS	VM
P	2.10	19	ILUS ON NOORELT...	Sadam
T	4.10	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
T	4.10	19	PILDILT KUKKUJAD	Sadam
K	5.10	11	INETU PARDIPOEG	TK
K	5.10	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
K	5.10	19	PEREKOND LINDEN	VM
N	6.10	11	INETU PARDIPOEG	TK
N	6.10	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
N	6.10	19	AIDA	VM
N	6.10	19	TAPPA LAULURÄSTAST	Sadam
R	7.10	19	ARKAADIA	SM
R	7.10	19	ÕÖRÄNDURID	VM
R	7.10	19	KLAVER	Sadam
L	8.10	19	ARKAADIA	SM
L	8.10	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
L	8.10	19	PILDILT KUKKUJAD	Sadam
P	9.10	12	INETU PARDIPOEG	TK
P	9.10	16	MEISTER JA MARGARITA	VM
P	9.10	16	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
T	11.10	19	PEREKOND LINDEN	VM
T	11.10	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
K	12.10	11	PUNAMÜTSIKE	TK
K	12.10	19	PEREKOND LINDEN	VM
K	12.10	19	PAANIKA	Sadam

N	13.10	11	SÕÕBIK JA PISIK	TK
N	13.10	18	SÕÕBIK JA PISIK	TK
N	13.10	19	ÕÖRÄNDURID	VM
R	14.10	18	NUKITSAMEES	VM
R	14.10	19	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
R	14.10	19	KLAVER	Sadam
L	15.10	12	PUNAMÜTSIKE	TK
L	15.10	19	CARMEN	SM
L	15.10	16	VÖTAME HETKE	VM
L	15.10	19	ILUS ON NOORELT...	Sadam
P	16.10	12	SÕÕBIK JA PISIK	TK
P	16.10	16	ARKAADIA	SM
P	16.10	16	KESKÕÕ PARIISIS	VM
P	16.10	16	TAPPA LAULURÄSTAST	Sadam
T	18.10	11	PUNAMÜTSIKE	TK
T	18.10	19	TAPPA LAULURÄSTAST	Sadam
K	19.10	19	LUCIA DI LAMMEMOOR	VM
K	19.10	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
N	20.10	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
N	20.10	19	PAANIKA	Sadam
R	21.10	19	OTHELLO	Sadam
R	21.10	19	PILDILT KUKKUJAD	Sadam
L	22.10	11	NUKITSAMEES	VM
L	22.10	12	PUNAMÜTSIKE	TK
L	22.10	19	MINU JÄREL, SELTSIMEES!	SM
L	22.10	19	MEISTER JA MARGARITA	VM
P	23.10	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
P	23.10	12	INETU PARDIPOEG	TK
P	23.10	16	OTHELLO	Sadam
T	25.10	18	SÕÕBIK JA PISIK	TK
T	25.10	19	ÜRITUS	VM
T	25.10	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
K	26.10	19	ÜRITUS	VM
K	26.10	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
N	27.10	18	PUNAMÜTSIKE	TK
N	27.10	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
R	28.10	19	PEREKOND LINDEN	VM
R	28.10	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
L	29.10	19	DON JUAN ESIETENDUS!	SM
L	29.10	19	AIDA	VM
L	29.10	19	ILUS ON NOORELT...	Sadam
P	30.10	12	PUNAMÜTSIKE	TK
P	30.10	16	PILDILT KUKKUJAD	Sadam
P	30.10	19	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM

Ringreisid

P	23.10	16	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Ugala black box
---	-------	----	--------------------------------	-----------------

November

T	1.11	19	MINU JÄREL, SELTSIMEES!	SM
T	1.11	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
K	2.11	11	AINO JA HALDJAS ESIETENDUS!	TK
K	2.11	19	HINGEPEÄVA KONTSERT	Pauluse kirik
K	2.11	19	DON JUAN	SM
K	2.11	19	PEREKOND LINDEN	VM
N	3.11	11	AINO JA HALDJAS	TK
N	3.11	19	ARKAADIA	SM
N	3.11	19	PAANIKA	Sadam
R	4.11	11	INETU PARDIPOEG	TK
R	4.11	19	MEISTER JA MARGARITA	VM

R	4.11	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
L	5.11	19	ÕÖRÄNDURID	VM
L	5.11	19	PILDILT KUKKUJAD	Sadam
P	6.11	12	INETU PARDIPOEG	TK
P	6.11	16	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
P	6.11	16	KLAVER	Sadam
T	8.11	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
K	9.11	11	AINO JA HALDJAS	TK
K	9.11	19	PÖLENUD MÄGI	Sadam
N	10.11	11	PETTSON JA FINDUS	TK
N	10.11	18	PETTSON JA FINDUS	TK
N	10.11	19	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
R	11.11	11	PETTSON JA FINDUS	TK
R	11.11	19	DON JUAN	SM
R	11.11	19	TAPPA LAULURÄSTAST	Sadam
L	12.11	12	AINO JA HALDJAS	TK
L	12.11	19	ARKAADIA	SM
L	12.11	19	MOZART JA SALIERI / TEATRIDIREKTOR ESIETENDUS!	VM
L	12.11	19	PAANIKA	Sadam
P	13.11	12	INETU PARDIPOEG	TK
P	13.11	16	ARKAADIA	SM
P	13.11	16	KESKÖÖ PARIISIS VIIMAST KORDA!	VM
P	13.11	19	PILDILT KUKKUJAD	Sadam
T	15.11	11	NUKITSAMEES	VM
T	15.11	11	PUNAMÜTSIKE	TK
T	15.11	19	MEISTER JA MARGARITA	VM
K	16.11	11	INETU PARDIPOEG	Sadam
K	16.11	19	MOZART JA SALIERI / TEATRIDIREKTOR	VM
K	16.11	19	TAPPA LAULURÄSTAST VIIMAST KORDA!	Sadam
N	17.11	11	AINO JA HALDJAS	TK
N	17.11	19	MINU JÄREL, SELTSIMEES!	SM
N	17.11	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
R	18.11	11	AINO JA HALDJAS	Sadam
R	18.11	19	CARMEN	SM
R	18.11	19	ÜRITUS	VM
R	18.11	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
L	19.11	12	PETTSON JA FINDUS	Sadam
L	19.11	19	LUCIA DI LAMMERMOOR	VM
L	19.11	19	ILUS ON NOORELT...	Sadam
P	20.11	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
P	20.11	16	ÕÖRÄNDURID	VM
P	20.11	16	KLAVER	Sadam
P	20.11	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
T	22.11	11	SÕÖBIK JA PISIK	TK
T	22.11	18	SÕÖBIK JA PISIK	TK
T	22.11	19	OTHELLO	Sadam
K	23.11	11	SÕÖBIK JA PISIK	TK
K	23.11	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
N	24.11	11	PETTSON JA FINDUS	TK
R	25.11	19	SULUSEIS ESIETENDUS!	Sadam
L	26.11	16	VÕTAME HETKE	VM
L	26.11	19	MAMMA MIA! ESIETENDUS!	SM
L	26.11	19	ÜRITUS	VM
P	27.11	12	AINO JA HALDJAS	TK
P	27.11	16	DON JUAN	SM
P	27.11	16	AIDA	VM
P	27.11	16	SULUSEIS	Sadam
T	29.11	12	NUKITSAMEES	VM
T	29.11	19	MAMMA MIA!	SM

T	29.11	19	PEREKOND LINDEN	VM
T	29.11	19	PÖLENUD MÄGI	Sadam
K	30.11	11	INETU PARDIPOEG	TK
K	30.11	19	MAMMA MIA!	SM
K	30.11	19	MOZART JA SALIERI / TEATRIDIREKTOR	VM
K	30.11	19	ILUS ON NOORELT...	Sadam

Ringreisid

T	1.11	19	HINGEPEÄVA KONTSEERT	Viljandi Pauluse kirik
N	3.11	19	HINGEPEÄVA KONTSEERT	Pärnu KM
L	5.11	13	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	Nordea KM
L	5.11	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	Nordea KM

Detsember

N	1.12	12	NUKITSAMEES	VM
N	1.12	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
R	2.12	11	SÕÖBIK JA PISIK	TK
R	2.12	18	SÕÖBIK JA PISIK	TK
R	2.12	12	LUMEKUNINGANNA	SM
R	2.12	19	MAMMA MIA!	SM
R	2.12	19	OTHELLO	Sadam
R	2.12	19	SULUSEIS	Sadam
L	3.12	12	MAMMA MIA!	SM
L	3.12	19	MINU JÄREL, SELTSIMEES!	SM
L	3.12	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
L	3.12	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
P	4.12	12	LUMEKUNINGANNA	SM
P	4.12	12	PUNAMÜTSIKE	TK
P	4.12	16	ÕÖRÄNDURID	VM
P	4.12	18	LUMEKUNINGANNA	SM
T	6.12	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
T	6.12	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
T	6.12	18	INETU PARDIPOEG	TK
T	6.12	19	ÜRITUS	VM
T	6.12	19	PAANIKA	Sadam
K	7.12	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
K	7.12	18	PETTSON JA FINDUS	TK
K	7.12	19	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
K	7.12	19	LUCIA DI LAMMERMOOR	VM
K	7.12	19	PILDILT KUKKUJAD	Sadam
N	8.12	11	PUNAMÜTSIKE	TK
N	8.12	12	LUMEKUNINGANNA	SM
N	8.12	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
N	8.12	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
R	9.12	11	AINO JA HALDJAS	TK
R	9.12	19	PEREKOND LINDEN	VM
R	9.12	19	KLAVER	Sadam
L	10.12	12	INETU PARDIPOEG	TK
L	10.12	19	MOZART JA SALIERI / TEATRIDIREKTOR	VM
L	10.12	19	PAANIKA	Sadam
P	11.12	12	SÕÖBIK JA PISIK	TK
P	11.12	16	PÖLENUD MÄGI	Sadam
T	13.12	11	PUNAMÜTSIKE	TK
T	13.12	12	NUKITSAMEES	VM
T	13.12	19	OTHELLO	VM
T	13.12	19	SULUSEIS	Sadam
K	14.12	11	AINO JA HALDJAS	TK
K	14.12	12	NUKITSAMEES	VM
K	14.12	19	MAMMA MIA!	SM
K	14.12	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM

K	14.12	19	ILUS ON NOORELT ... VIIMAST KORDA!	Sadam
N	15.12	12	LUMEKUNINGANNA	SM
N	15.12	18	LUMEKUNINGANNA	SM
N	15.12	18	SÕÕBIK JA PISIK	TK
N	15.12	19	ÜRITUS	VM
N	15.12	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
R	16.12	19	MAMMA MIA!	SM
R	16.12	19	PEREKOND LINDEN	VM
R	16.12	19	KLAVER	Sadam
L	17.12	12	NUKITSAMEES	VM
L	17.12	12	AINO JA HALDJAS	TK
L	17.12	19	MAMMA MIA!	SM
L	17.12	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
P	18.12	12	LUMEKUNINGANNA	SM
P	18.12	16	PÕLENUD MÄGI	Sadam
P	18.12	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
T	20.12	11	SÕÕBIK JA PISIK	TK
T	20.12	18	SÕÕBIK JA PISIK	TK
T	20.12	19	SULUSEIS	Sadam
K	21.12	19	MAMMA MIA!	SM
K	21.12	19	PEREKOND LINDEN	VM
N	22.12	18	ADVENDIKONTSERT	Jaani kirik
N	22.12	19	MAMMA MIA!	SM
T	27.12	19	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
T	27.12	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
K	28.12	19	DON JUAN	SM
K	28.12	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
N	29.12	12	LUMEKUNINGANNA	SM
N	29.12	19	PAANIKA	Sadam
R	30.12	19	AASTALÕPUBALL	SM / VKM

Ringreisid

L	10.12	19	MAMMA MIA!	Nordea KM
P	11.12	16	MAMMA MIA!	Nordea KM

Jaanuar

T	3.1	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
T	3.1	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
K	4.1	12	NUKITSAMEES	VM
K	4.1	19	PAANIKA	Sadam
N	5.1	11	INETU PARDIPOEG	TK
N	5.1	18	INETU PARDIPOEG	TK
N	5.1	19	CARMEN	SM
N	5.1	19	OTHELLO	VM
R	6.1	12	LUMEKUNINGANNA	SM
R	6.1	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
R	6.1	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
L	7.1	19	ÕÖRÄNDURID	VM
L	7.1	19	KLAVER	Sadam
P	8.1	12	INETU PARDIPOEG	TK
P	8.1	19	ÜRITUS	VM
T	10.1	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
K	11.1	19	PEREKOND LINDEN	VM
K	11.1	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
N	12.1	11	AINO JA HALDJAS	TK
N	12.1	19	MEMORY 2017	SM
N	12.1	19	MEISTER JA MARGARITA	VM
R	13.1	19	MEMORY 2017	SM
R	13.1	19	SULUSEIS	Sadam
L	14.1	12	SÕÕBIK JA PISIK	TK

L	14.1	19	DON JUAN	SM
L	14.1	19	OTHELLO	VM
L	14.1	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
P	15.1	12	SÕÕBIK JA PISIK	TK
P	15.1	16	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
T	17.1	11	PUNAMÜTSIKE	TK
T	17.1	18	PUNAMÜTSIKE	TK
K	18.1	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
N	19.1	11	SÕÕBIK JA PISIK	TK
N	19.1	19	ARKAADIA	SM
N	19.1	19	LUCIA DI LAMMERMOOR	VM
R	20.1	19	ARKAADIA	SM
L	21.1	12	PUNAMÜTSIKE	TK
L	21.1	19	MEISTER JA MARGARITA	VM
L	21.1	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
P	22.1	12	AINO JA HALDJAS	TK
P	22.1	16	MEMORY 2017	SM
P	22.1	16	OTHELLO	VM
P	22.1	16	SULUSEIS	Sadam
T	24.1	19	ÕÖRÄNDURID	VM
K	25.1	11	INETU PARDIPOEG	TK
K	25.1	19	ÜRITUS	VM
N	26.1	19	OOPERIFANTOOM	SM
N	26.1	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
R	27.1	19	OOPERIFANTOOM	SM
R	27.1	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
L	28.1	19	OOPERIFANTOOM	SM
L	28.1	19	PEREKOND LINDEN	VM
L	28.1	19	KLAVER	Sadam
P	29.1	12	AINO JA HALDJAS	TK
P	29.1	16	OOPERIFANTOOM	SM
P	29.1	16	PÕLENUD MÄGI	Sadam
T	31.1	12	NUKITSAMEES	VM
T	31.1	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam

Ringreisid

L	7.1	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	Nordea KM
P	8.1	13	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	Nordea KM
L	14.1	19	MEMORY 2017	Pärnu KM
P	15.1	16	MEMORY 2017	Estonia KS
R	20.1	19	MEMORY 2017	Jõhvi KM
L	21.1	19	MEMORY 2017	Paide KK

Veebruar

K	1.2	12	LUMEKUNINGANNA	SM
K	1.2	19	MOZART JA SALIERI / TEATRIDIREKTOR	VM
K	1.2	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
N	2.2	19	MAMMA MIA!	SM
N	2.2	19	OTHELLO	VM
N	2.2	19	SULUSEIS	Sadam
R	3.2	11	PETTSON JA FINDUS	TK
R	3.2	18	PETTSON JA FINDUS	TK
R	3.2	19	MAMMA MIA!	SM
R	3.2	19	SULUSEIS	Sadam
L	4.2	19	DON JUAN	SM
L	4.2	19	LUCIA DI LAMMERMOOR	VM
L	4.2	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
P	5.2	12	PUNAMÜTSIKE	TK
P	5.2	16	CARMEN	SM
P	5.2	16	ÜRITUS	VM

T	7.2	11	AINO JA HALDJAS	TK
T	7.2	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
K	8.2	19	ARKAADIA	SM
N	9.2	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
N	9.2	19	REHEPAPP	VM
N	9.2	19	KLAVER	Sadam
R	10.2	11	SÕÕBIK JA PISIK	TK
R	10.2	19	ÖÖRÄNDURID	VM
R	10.2	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
L	11.2	12	INETU PARDIPOEG	TK
L	11.2	16	VÕTAME HETKE	VM
L	11.2	19	MOZART JA SALIERI / TEATRIDIREKTOR	VM
P	12.2	12	PUNAMÜTSIKE	TK
P	12.2	16	PEREKOND LINDEN	VM
P	12.2	16	PÕLENUD MÄGI	Sadam
T	14.2	11	AINO JA HALDJAS	TK
T	14.2	18	AINO JA HALDJAS	TK
T	14.2	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
K	15.2	11	PETTSON JA FINDUS	TK
K	15.2	18	PETTSON JA FINDUS	TK
N	16.2	19	OTHELLO	VM
N	16.2	19	OOPERIGALA	VKM
R	17.2	19	MEISTER JA MARGARITA	VM
L	18.2	12	LAPSEPÕLVEBÄND ESIETENDUS!	SM
L	18.2	12	PETTSON JA FINDUS	TK
L	18.2	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
P	19.2	12	LAPSEPÕLVEBÄND	SM
P	19.2	12	AINO JA HALDJAS	TK
P	19.2	16	REIGI ÕPETAJA	VM
T	21.2	11	INETU PARDIPOEG	TK
T	21.2	18	INETU PARDIPOEG	TK
T	21.2	19	REHEPAPP	VM
T	21.2	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
K	22.2	19	OOPERIFANTOOM	SM
K	22.2	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
N	23.2	19	OOPERIFANTOOM	SM
N	23.2	19	KLAVER	Sadam
L	25.2	19	OOPERIFANTOOM	SM
L	25.2	19	ÜRITUS	VM
P	26.2	12	SÕÕBIK JA PISIK	TK
P	26.2	16	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
P	26.2	19	ARKAADIA	SM
T	28.2	11	SÕÕBIK JA PISIK	TK

Ringreisid

T	7.2	19	LUCIA DI LAMMERMOOR	RO Estonia
R	10.2	19	MAMMA MIA!	Nordea KM
L	11.2	19	MAMMA MIA!	Nordea KM
P	19.2	16	KLAVER	Pärnu Endla Kūūn
T	28.2	19	MEISTER JA MARGARITA	Vene Teater

Märts

K	1.3	19	REHEPAPP	VM
N	2.3	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
N	2.3	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
R	3.3	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
R	3.3	19	MAMMA MIA!	SM
R	3.3	19	MOZART JA SALIERI / TEATRIDIREKTOR	VM
L	4.3	19	CARMEN	SM
L	4.3	19	LAINOID MURDES ESIETENDUS!	Sadam

P	5.3	12	LAPSEPÕLVEBÄND	SM
P	5.3	16	ÖÖRÄNDURID	VM
P	5.3	19	DON JUAN	SM
T	7.3	19	ARKAADIA	SM
T	7.3	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
K	8.3	12	LAPSEPÕLVEBÄND	SM
K	8.3	19	REIGI ÕPETAJA	VM
K	8.3	19	KLAVER	Sadam
N	9.3	11	PUNAMÜTSIKE	TK
N	9.3	19	LAINOID MURDES	Sadam
R	10.3	11	AINO JA HALDJAS	TK
R	10.3	19	OOPERIFANTOOM	SM
R	10.3	19	PEREKOND LINDEN	VM
R	10.3	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
L	11.3	12	PUNAMÜTSIKE	SM
L	11.3	19	OOPERIFANTOOM	SM
L	11.3	19	LAINOID MURDES	Sadam
P	12.3	12	PUNAMÜTSIKE	TK
P	12.3	16	OOPERIFANTOOM	SM
P	12.3	16	OTHELLO	VM
P	12.3	16	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
T	14.3	19	MINU JÄREL, SELTSIMEES!	SM
K	15.3	11	PETTSON JA FINDUS	TK
K	15.3	19	SULUSEIS	Sadam
N	16.3	11	AINO JA HALDJAS	TK
N	16.3	19	SULUSEIS	Sadam
R	17.3	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
L	18.3	12	PUNAMÜTSIKE	TK
L	18.3	19	CROSSROADS / STEP INTO THE LIGHT ESIETENDUS!	VM
L	18.3	19	LAINOID MURDES	Sadam
P	19.3	12	AINO JA HALDJAS	TK
P	19.3	16	LAINOID MURDES	Sadam
T	21.3	11	SÕÕBIK JA PISIK	TK
T	21.3	18	SÕÕBIK JA PISIK	TK
T	21.3	19	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
T	21.3	19	LAINOID MURDES	Sadam
K	22.3	11	INETU PARDIPOEG	TK
K	22.3	19	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
K	22.3	19	CROSSROADS / STEP INTO THE LIGHT	VM
N	23.3	18	LAPSEPÕLVEBÄND	SM
N	23.3	19	REHEPAPP	VM
N	23.3	19	LAINOID MURDES	Sadam
R	24.3	11	PETTSON JA FINDUS	TK
R	24.3	19	MAMMA MIA!	SM
R	24.3	19	KLAVER	Sadam
L	25.3	16	VÕTAME HETKE	VM
L	25.3	19	MAMMA MIA!	SM
L	25.3	19	SULUSEIS	Sadam
P	26.3	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
P	26.3	16	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
P	26.3	19	JEVGENI ONEGIN	VM
T	28.3	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS	Sadam
K	29.3	11	PETTSON JA FINDUS	TK
K	29.3	19	PEREKOND LINDEN	VM
K	29.3	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
N	30.3	11	INETU PARDIPOEG	TK
N	30.3	19	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
R	31.3	19	ARKAADIA	SM
R	31.3	19	ÖÖRÄNDURID	VM

Ringreisid

R	17.3	19	OOPERIFANTOOM	Nordea KM
L	18.3	19	OOPERIFANTOOM	Nordea KM
K	29.3	19	CROSSROADS / STEP INTO THE LIGHT	Kaunas
N	30.3	19	JEVGENI ONEGIN	Kaunas

Aprill

L	1.4	19	MINU JÄREL, SELTSIMEES!	SM
L	1.4	19	REHEPAPP	VM
L	1.4	19	HEAD TÜDRUKUD LÄHEVAD TAEVASSE	Sadam
P	2.4	12	SÕÖBIK JA PISIK	TK
P	2.4	16	MAMMA MIA!	SM
P	2.4	16	HEA PÕHJATUULE VASTU	VM
P	2.4	16	LAINOID MURDES	Sadam
T	4.4	11	PUNAMÜTSIKE	TK
T	4.4	19	MEIE OMA TÕDE, MEIE OMA ÕIGUS VIIMAST KORDA!	Sadam
K	5.4	12	LAPSEPÕLVEBÄND	SM
K	5.4	19	OTHELLO	VM
K	5.4	19	KLAVER	Sadam
N	6.4	19	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
N	6.4	19	JEVGENI ONEGIN	VM
R	7.4	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
R	7.4	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
L	8.4	12	AINO JA HALDJAS	TK
L	8.4	16	VÕTAME HETKE	VM
L	8.4	19	PEREKOND LINDEN	VM
P	9.4	12	AINO JA HALDJAS	TK
P	9.4	16	CROSSROADS / STEP INTO THE LIGHT	VM
P	9.4	16	SULUSEIS	Sadam
T	11.4	12	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
T	11.4	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	SM
K	12.4	11	PETTSON JA FINDUS	TK
K	12.4	19	DON JUAN	SM
K	12.4	19	ÕÖRÄNDURID	VM
N	13.4	18	SÕÖBIK JA PISIK	TK
N	13.4	19	CROSSROADS / STEP INTO THE LIGHT	VM
N	13.4	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
L	15.4	12	INETU PARDIPOEG	TK
L	15.4	19	ARKAADIA	SM
L	15.4	19	ÕHTU KALMANIGA	VM
L	15.4	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
T	18.4	11	PETTSON JA FINDUS	TK
T	18.4	19	OTHELLO	VM
K	19.4	11	INETU PARDIPOEG	TK
K	19.4	19	CROSSROADS / STEP INTO THE LIGHT	VM
N	20.4	19	PEREKOND LINDEN	VM
R	21.4	19	HEA PÕHJATUULE VASTU VIIMAST KORDA!	VM
L	22.4	12	LAPSEPÕLVEBÄND	SM
L	22.4	19	MINU JÄREL, SELTSIMEES!	SM
L	22.4	19	TULLEMINEK ESIETENDUS!	Sadam
P	23.4	12	PETTSON JA FINDUS	TK
P	23.4	16	ÜKS MEES, KAKS BOSSI	SM
T	25.4	19	LAINOID MURDES	Sadam
K	26.4	11	PUNAMÜTSIKE	TK
K	26.4	19	BALLETIGALA	SM
N	27.4	11	INETU PARDIPOEG	TK
N	27.4	19	SULUSEIS	Sadam
R	28.4	19	MINU JÄREL, SELTSIMEES!	SM

R	28.4	19	TULLEMINEK	Sadam
L	29.4	19	MAMMA MIA!	SM
L	29.4	19	ÕÖRÄNDURID	VM
L	29.4	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
P	30.4	12	INETU PARDIPOEG	TK
P	30.4	16	OTHELLO	VM

Ringreisid

L	8.4	18	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	Nordea KM
P	9.4	13	LOTTE UNENÄOMAAILMAS	Nordea KM

Mai

K	3.5	19	KLAVER	Sadam
N	4.5	19	TULLEMINEK	Sadam
R	5.5	19	PÕLENUD MÄGI	Sadam
L	6.5	19	LAINOID MURDES	Sadam
L	6.5		NOTRE DAME'I LEGEND Kaunase Muusikateatri etendus	VM
P	7.5		WINDSORI LÕBUSAD NAISED Kaunase Muusikateatri etendus	VM
P	7.5	16	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
R	12.5	19	TULLEMINEK	Sadam
L	13.5	19	HEDDA GABLER ESIETENDUS!	VM
L	13.5	19	NINASARVIK ESIETENDUS!	ERM
P	14.5	16	NINASARVIK	ERM
T	16.5	19	PILDILT KUKKIJAD	Sadam
K	17.5	19	HEDDA GABLER	VM
N	18.5	19	SULUSEIS	Sadam
R	19.5	19	LAINOID MURDES	Sadam
R	19.5	19	HOOAJA LÕPPKONSERT	VKM
R	19.5	19	NINASARVIK	ERM
L	20.5	19	HEDDA GABLER	VM
P	21.5	16	LAINOID MURDES	Sadam
P	21.5	16	NINASARVIK	ERM
N	25.5	19	HEDDA GABLER	VM
R	26.5	19	LAINOID MURDES	Sadam
L	27.5	19	LAINOID MURDES	Sadam
P	28.5	16	HEDDA GABLER	VM

Ringreisid

T	2.5	19	CROSSROADS / STEP INTO THE LIGHT	RO ESTONIA
R	5.5	19	MAMMA MIA!	Nordea KM
L	6.5	19	MAMMA MIA!	Nordea KM
N	18.5	19	HOOAJA LÕPPKONSERT	Estonia KS
L	20.5	19	HOOAJA LÕPPKONSERT	Pärnu KM

Juuli

P	30.7	20	KASSITOOME SUVEKONSERT	Kassitoome orus
---	-------------	----	------------------------	-----------------

SM – Suur maja VM – Väike maja Sadam – Sadmateater
KM – Kontserdimaja TK – Teatri kodu ERM – Eesti Rahva Muuseum

Muudatused mängukavas
Ikka juhtub, et kõik ei lähe plaanipäraselt. Hädavajalikuks osutunud muudatustest mängukavas annab teater teada oma kodulehel ja teeb oma parima, et info jõuaks külastajateni. Käesolev mängukava sisaldab infot seisuga 12.08.2016.

**Teater Vanemuine tänab
ASi Giga, Tartu linna ja Kultuuriministeeriumi**

Kassitoome kontsert 2016

Konverentsi- ja peokeskus
*seminaridest
pidulike bankettideni*

Hotell linna südames
*205 mugavat tuba,
suurepärase vaade ja rahulik miljöö*

Restoran vaatega Emajõe
*Toiduelamused buffeest
galaõhtusöögini*

Spa
*suur valik massaaže,
spa-ja iluhoolduseid*

Restoran-lounge Polpo ammutab inspiratsiooni Eesti traditsioonist ja Lõuna-Euroopa temperamendist.

Polpo pakub Teile hoolikalt valmistatud ning tervislike roogade valikut, ühendades endas moodsad trendid ja naturaalsed maitseed.

Restoran on avatud

E-N 11.00-23.00

R-L 11.00-00.00

P SULETUD

Rüütli 9, Tartu, tel. +372 7305 566, +372 509 2255, info@polpo.ee
www.polpo.ee

Sinu tark valik Tartus

Luba endale üks linnapuhkus iidse ülikoolilinnas ja Eesti kultuuri hällis – otse Tartu Südames!

LONDON
HOTELL

Rüütli 9 Tartu
Tel: +372 7305 555
london@londonhotel.ee
www.londonhotel.ee

PALLAS
HOTELL

★★★

Riia 4 Tartu
Tel: +372 7301 200
pallas@pallas.ee
www.pallas.ee

Tutvu parimate pakkumistega hotellide kodulehekülgedel!

RESTORAN

KLUBI

KONVERENTS

CATERING

LASTEKOHVIK

SUVETERRASS

Sinu elu parimate hetkede korduvlinastus

Esinduslik restoran
Säravaim ööklubi
Lustakas lastekohvik
Hubane suvekohvik
Avar konverentsikeskus
Kvaliteetne catering teenus

Restoranis Atlantis ootab Teid hea teenindus, hõrgutavad maitseelamused ja kauneimad meloodiad!

Club Atlantis - Sinu elu säravamad hetked, kehade vätlev liikumise rütm muusikas, müstika ja maagia maailmas, kus klient on kuningas ning peol pole lõppu...

Restoran Atlantis
P-N 12 - 00
R, L 12 - 01

Club Atlantis
T-N 11 - 04
R, L 11 - 05

ATLANTIS

NARVA MNT.2 TARTU 51009 7 385 495 WWW.ATLANTIS.EE

ALTIA
— EESTI —
Erlisteks hetkedeks

LARSEN

— COGNAC —

TÕELISE
SEIKLEJA VALIK

PRODUIT DE
FRANCE
www.cognac-larsen.fr

Innovation
that excites

SEIKLUSED KUTSUVA

UUS NISSAN X-TRAIL
NÜÜD LUKSUSLIK TEHNOLOOGIA PAKETT
ACENTA MUDELILE VAID 199 €!
PAKETI VÄÄRTUS 1800 €.

TEHNOLOOGIA PAKETT SISALDAB:

- Automaatsed kaug- ja lähituled
- Liiklusmärkide tuvastamine
- Sõidurajalt eemaldumise hoiatussüsteem
- Esikokkupõrke ennetussüsteem (automaatne hädapidurdamine)
- Intelligentse võtme süsteem mootori käivitusnupuga
- Tagaukse elektriline avamine ja sulgemine
- Katuserееlingud
- 19-tollised valuveljed

► **Alates 21 790 €**

BRONEERI PROOVISÖIT JUBA TÄNA!

autospirit

Autospirit Tartu OÜ
Turu 47, Tartu
tel 734 1422
www.autospirit.ee

YOU+ NISSAN
KASULIK SULLE JA SINU AUTOLE NISSAN.EE/YOU+

PÜSIKLIENDI PAKKUMINE:
TASUTA NISSAN 5* PIKENDATUD
GARANTII + 1 a. / 100 000 km

Pakkumine kehtib 30.09.2015. ostes Acenta varustusega Nissan X-traili. Acenta hinnad alates 23 790 eurot. Piltidel on illustratiivne tähendus. Uue Nissan X-Traili keskmine kütusekulu 4.9 – 6.4 l/100 km, CO₂ emissioon 129 – 145 g/km. Pakkumine ei ole kombineeritav teiste pakkumistega peale Y+N kliendipakkumise. You+Nissan kliendipakkumine: kui te ostate uue Nissan X-traili, saate lisaks kampaaniapakumisele tasuta kaasa Nissan 5* pikendatud garantii 1 aasta / 100 000 km ulatuses (olenevalt, kumb esimesena täitub). Kliendipakkumine kehtib praegustele Nissan omanikele (eraisikud), kes on liitunud You+Nissan programmiga. Küsige pakkumiste kohta lisainfot Nissan edasimüüjalt.

Viimseni lihvitud liikumine...

 kinema

vanemuine.ee

ISSN 2228-1177

9 772228 117006

Hind 2 €